

૨

આગતિ ૨ સી

પ્રત ૧૬૦૦

મંવત ૧૯૬૧

卐

કિંમત રૂ. ૦-૧૨-૦

મુદ્રક :

અખાસાલ વિ. ઠક્કર,

હુદાણામિત્ર પ્રેસ, વડોદરા.

તા. ૧૦-૨-૧૯૪૧

નિવેદન

ગુજરાતના સાહિત્યક્ષેત્રમાં એક સમય એવો હતો કે બ્યારે પ્રાથમિક શાળામાં બહુતા કોઇ વિદ્યાર્થીને વાંચવાની ભૂખ લાગે ને વડીલો પાસે ચોપડી માગે, ત્યારે વડીલજનોને બારે વિમાસણમાં પડી જવું પડતું. કેં શ્રીમંત સયાજીરાવ મહારાજની પ્રચરત કારકિર્દી દરમ્યાન, ગુજરાતમાં પુસ્તકાલય પ્રવૃત્તિનો જીગમ થયા પછી એ સ્થિતિ ધીરે ધીરે પલટાવા માંડી; અને સ્વં ગિજુભાઈ જેવા સમર્થ બાલશિક્ષણાચાર્યે નૂતન દષ્ટિની બાનકેળવણીના પ્રચાર અર્થે ભેખ લીધા પછીનાં દશમાર વર્ષના ગાળામાં તો સેક્ટોની સંખ્યામાં ગણી શકાય તેટલું વિવિધ વિષયનું સાહ્ય નરતું બાલ-સાહિત્ય પ્રકાશમાં આવ્યું. પ્રકટ થયેલ એ સાહિત્ય નાના મોટા અનેક હરતે લખાયું હોઈ તેમની યોજનામાં બાળકોની ઉમ્મર, અભ્યાસ કે શક્તિની ખાસ વિચારણા થવાનું શક્ય જ નહોતું. એટલે કયું પુસ્તક કઈ કક્ષાના બાળકને વાંચવા આપવું એની મુશ્કેલી અંચપાશે, શિક્ષકો, તેમજ બાળકોની વાચનપ્રવૃત્તિમાં રસ ધરાવનાર કુટુંબોનાં વડીલોને જણાવા લાગી.

પરિણામે અમરેલી પ્રાંતની પુસ્તકાલય પ્રવૃત્તિના અખર કાર્યકર્તા અમરેલીના શ્રીયુત બાઈ પ્રતાપરાય ગિ. મહેતાની પ્રેરણાથી વડોદરા રાજ્યના પુસ્તકાલય ખાતાના તત્કાલિન મદદનીશ વ્યવસ્થાપક સ્વં શ્રી. મોતીભાઈ અમીને એ મુશ્કેલી દૂર કરવાનું નક્કી કયું ને રાજ્ય પુસ્તકાલય મંડળને એ કામ હાથ ધરવાને સૂચવ્યું. તદનુસાર રાજ્ય પુસ્તકાલય મંડળે સ્વં શ્રી ગિજુભાઈની દેખરેખ નીચે સન ૧૯૩૨ના ઓગસ્ટ સુધી પ્રગટ થયેલ બાલસાહિત્યનો એક સર્વસંગ્રહ તૈયાર કરાવી સન ૧૯૩૨ની સાલમાં પ્રસિદ્ધ કર્યો. તેમાં કક્ષાવારી ઉપરાંત લેખકવારી, પ્રકાશકવારી, વિષયવારી ને ધોરણ-વારીના ક્રમે યાદીઓ આપવામાં આવેલી.

આ સર્વસંગ્રહ બાલવાચન પ્રવૃત્તિમાં રસ ધરાવનાર સંસ્થાઓ તેમજ સદ્ગુણોને ઉપયોગી નીવડવાની ખાત્રી થતાં, સન ૧૯૩૬ સુધીનાં ચાર વર્ષના ગાળામાં પ્રકટ થયેલ નવીન બાલસાહિત્યનો એવો જ બીજો સંગ્રહ બાલસાહિત્યના એક જાણીતા લેખક શ્રીયુત જીવરામ જોશીને ખાસ રોડી મંડળે તૈયાર કરાવ્યો.

આ બીજા ભાગમાં પહેલા ભાગની પેઠે કક્ષાવારી, લેખકવારી, પ્રકાશકવારી, વિષયવારી ને ધોરણવારી યાદીઓ ઉપરાંત, કિશોરસાહિત્યની ધલાયદી યાદી અને સંગ્રહમાંના બાલસાહિત્યનો પરિચય વધારાનાં આપવામાં આવ્યાં હતાં. ઉપયોગની દષ્ટિએ વધારાના એ બન્ને ભાગો ખાસ ઉપકારક જણાયાથી, અને પ્રથમ સંગ્રહનાં પુસ્તકોનો પશ્ચ એ ભતનો પરિચય હોય તો સાહ્ય એમ લાગવાથી, મંડળે શ્રીયુત બાઈ જીવરામ જોશીની સેવાને ફરીથી ઉપયોગમાં લઈને એ કામ તૈયાર કરાવ્યું.

સ્વં શ્રી. મોતીભાઈ અમીને તે સમયે મંડળના મંત્રીપદે હોઈ તેમની સીધી દેખરેખ ને દોરવણી નીચે જ બાઈ જીવરામ જોશીએ આ કામ શરૂ કરી લગભગ

પૂર્વ કરેલું. પરંતુ તે સંપૂર્ણ તૈયાર થાય તે પહેલાં શ્રી. મોતીભાઈનું અવસાન થવાથી અને તે પછી આર્થિક વધતર વલિવટી કારણોસર તેનું હાથકામ તરતમાં હાથ ધરવાનું બની આવેલું નહિ. એ કામ, ચાલુ વર્ગે, પાર પાડવાનું મંડળની કારોગારી સમિતિએ પોતાની વાર્ષિક સભામાં ઠરાવ્યાથી 'બાલભાદિત્ય સર્વસંમુદ્ધના પહેલા ભાગ'નો આ પૂરવણી વિભાગ શાસ્ત્રવાચન પ્રવૃત્તિ સાથે સંબંધ ધરાવનારાં અને તેમાં રસ ધરાવનારાંઓની સેવામાં રજૂ કરવામાં આવે છે.

પ્રથમ ભાગની કક્ષાવારીમાં—મુખ્ય તેમજ પૂરવણીમાં ચમત્—કુલ ૬૭૩ પુસ્તકોની સૂચિ છે. એ સૂચિ પૈકી ૯૭ જોડલાં પુસ્તકો બનતો પ્રયત્ન કરવા છતાં નહિ મળી આવ્યાથી ૫૭૬ પુસ્તકોનો જરૂરભેગો પરિચય આ પ્રકાશનમાં આપવામાં આવ્યો છે, અને શોધી કાઢવાનું સરળ બને એટલા ખાતર જોડણીક્રિયાના ધોરણે કક્ષાવારીનાં ક્રમમાં ગોઠવવામાં આવ્યો છે.

પરિચયમાં જે તે પુસ્તકના વસ્તુનિર્દેષ, વિશેષતા કે દોષનિરૂપણ સાથે તે પુસ્તક કયા ધોરણનાં બાળક વાંચી શકે તે દર્શાવાયું છે. છતાં પ્રથમ ભાગના સંયોજક સ્વં શ્રી. ગિજુભાઈએ પોતાના 'દૃષ્ટિનિર્દેષ' માં કહ્યું છે તેમ—

“ ધોરણવારી સંજ્ઞા મર્યાદાબદ્ધ ન સમજવી. ધોરણનાં અધરાં પુસ્તકો તે જ ધોરણનાં છતાં અતિ શુદ્ધિશાળી વિદ્યાર્થી માટેનાં પુસ્તકો સમજવાં. ધોરણમાં છતાં શુદ્ધિશાળી વિદ્યાર્થીઓ પસંદ એક એ ધોરણ અગળ હોય છે, તે આપણે જાણીએ છીએ. એમજ ધોરણના છેલ્લા અથવા મંદ વિદ્યાર્થીઓ માટે નીચલા ધોરણનાં અધરાં પુસ્તકો સમજી લેવાં. ”

x

x

x

વાચનમાં લખિત પ્રગતિ કરનાર બાળકની આડે ધોરણવારીને લાપીએ નહિ, પણ બાળકોને તેમની શક્તિ હોય તેા ધોરણવારીની પાર જવા દઈએ. ધોરણવારી બંધનરૂપ-બેડીરૂપ નજ હોય, પણ તે આપણે માટે સાધારણ અંદાજ-દિશાદર્શન રૂપ છે. ”

આ પ્રકાશનનો ઉપયોગ કરનારને સદર દૃષ્ટિનિર્દેષ સાચંત વાંચી જવાની બલામણુ કરવાનું યોગ્ય ગણીએ છીએ.

કિશોરોને બરનાં જણાયથાં પુસ્તકોનો ઉદ્દેશ્ય જે તે પુસ્તકના પરિચયમાં કરવામાં આવેલો છે. એવાં પુસ્તકોની સળંગ યાદી આ પ્રકાશનમાં પ્રસાપદી આપવાનું હ્યિત ગણ્યું છે. એમના લેખક, પ્રકાશક, વિષય ને કિંમતની માહિતી પણ ભાગમાં અપાવણી હોવાથી ફરી આપવાની જરૂર નથી ગણી.

આશા છે કે આ પ્રકાશન એના પુરોગામીના જોડણું જ લાભતાવળગતાંઓને ઉપકારક નીવડશે.

વડોદરા રાજ્ય પુઁ મંડળ
વડોદરા,
તા. ૨૦-૧૨-૪૦

}

ગોવિંદભાઈ હા. દેસાઈ
પ્રમુખ

અચ્ચંકારી ભટ્ટા

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦ ૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

અચ્ચંકારી ભટ્ટા રૂપવતી છોકરી છે. તેના પર પ્રધાન મોહિત થઈને પરણે છે. પણ ભટ્ટા ક્રોધી હોવાથી ઘેરથી નીકળી જાય છે અને ચોરના હાથમાં પડે છે. ત્યાંથી બચીને ઘેર આવે છે. આ વાર્તામાં પણ “મોહ પામવું” અને સ્ત્રી મોગવવી.” આ રીતવું વર્ણન અયોગ્ય છતાં લખ્યું છે. બાળકો માટે આવું ન લખાયું જોઈએ. એ લેખકોએ વિચારવું જોઈએ. છતાં આ વાર્તા પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે તેવી છે. ભાષા સરળ છે. વિષય ધાર્મિક જૈન વાર્તાનો છે.

❦

અજિત

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : નાગરદાસ ઇ. પટેલ

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

દુર્ભાગ્ય છે, કે આ પુસ્તક સંગ્રહમાં શ્રી ગણેશમાં બેઠું છે. પૂંઠા પરજ બચંકર રાક્ષસવું ચિત્ર છે. અંદરનાં પાનાંઓ પર તો એ રાક્ષસ ખૂબ ધમાલ મચાવે છે. રાક્ષસ હોય ત્યાં એક રાજકુમાર અને રૂપરૂપનો અંબાર કોઈ છોકરી હોય જ. આ ત્રણની વાર્તા છે. બાળકો ન વાંચે એજ ઘટ છે.

❦

અહારપુરાણ

પૃષ્ઠ : ૧૯૪

કિં. ૧-૮-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : પોતે

અહાર પુરાણોની ટુંકે માહિતી અને તેમાંની કંઈકે હકીકત આમાં આપી છે. ભાષા અને રચના બાળકોને યોગ્ય નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી ન શકાય.

❦

અદત્તાદાનનો મહિમા

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટોકરશી શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

એ દોરત છે, એકને ત્યાં બીજો ધરણનો કડિયો મૂકીને સફરે જાય છે. પાછો

આવે છે ચિત્ર ઠંડિયામાંથી રત્ન કાઢી લે છે. તેની ફરિયાદ રાજા પાસે થતાં ન્યાય ગળે છે. આ રીતે ચોરી છૂપાવી ન છૂપે એ મુદ્દો સમજાવતી આ વાર્તા આમાં લખાઈ છે. બાપા સરણ છે. વિષય નીતિ-વાતીનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

અનંગ મુંદરી

પૃષ્ઠ : ૧૮

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યોદય

—અમદાવાદ

અનંગમુંદરી એક ચિત્રકારની છોકરી છે. હોંશયાર છે. તેને રાજા પરણે છે. રાજાને રોજ એક વાર્તા સંભળાવીને પોતાની પાસે રાખે છે અને રાજાને વશ કરે છે. બાળકોને વાંચવી ગમે એવી શૈલીમાં વાર્તાઓ લખાઈ છે.

બાપા સરણ છે. વિષય નિર્દોષ વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

અભયકુમાર

પૃષ્ઠ : ૨૪

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યોદય

—અમદાવાદ

અભયકુમાર એક રાજાનો પુત્ર છે. તેની હોશિયારી અને ચાલાકીનાં કેટલાક પ્રસંગો આમાં આપ્યા છે. બાળકોને વાંચવા ગમે તેવા છે.

બાપા સરણ છે. વિષય નિર્દોષ વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો પુરાંથી વાંચે.

અમરકુમાર

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યોદય

—અમદાવાદ

અમરકુમાર એક ચાલાક બાળક છે. આખા દરિદ્ર છે. રાજા એક દરવાજો ખનાવે છે. તે ખનતો નથી. જોખીઓ કહે છે કે બગીચલક્ષ્મી પુત્ર ચડાવે, બાલાકુ

અમરકુમારને આપે છે. સત્યના પ્રભાવથી અમરકુમાર બચે છે અને ભક્તિભાવથી દેહ છોડે છે. આ રીતની ભક્તિપ્રધાન વાર્તા આપી છે. બાળકોને વાંચવી ગમે તેવી છે.
ભાષા સરળ છે. વિષય ભક્તિકથાનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે.

અમારી વાર્તાઓ ભા. ૧ લેા

પૃષ્ઠ : ૭૯ (નાનાં) કિં. ૦-૮-૦

લેખક : નાગરદાસ ઈ. પટેલ

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા.

કુંડી કુંડી વિનોદી વાતો આમાં આપી છે. ૩૨ વાતો છે. ચિત્રો પણ આપ્યાં છે. વાતો બાળકોને ગમે તેવી છે. ૩૦ મી વાર્તા વીર રણધીર નકામી છે. તેમાં જાડુ, જૂત અને રાક્ષસના અસંભવિત તત્ત્વો છે. તે વાર્તા કાઢી નાખવી જોઈએ. બાળકોના મન પર ખરાબ અસર કરે છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણના બાળકો વાંચે.

અમારી બીજી વાર્તાઓ

પૃષ્ઠ : ૮૦

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : સુમતિ ના. પટેલ, નાગરદાસ ઈ. પટેલ

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

આ ચોપડીમાં નાની મોટી ૫૬૨ વાર્તાઓ છે. જૂની પ્રચલિત અને સામાન્ય પ્રકારની છે. બાળકોને વાંચવી ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય સામાન્ય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે.

અમારી ત્રીજી વાર્તાઓ

પૃષ્ઠ : ૯૬

કિં. ૦-૧૨ ૦

લેખક : સુમતિ નાગરદાસ પટેલ

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

આ ચોપડીમાં ૫૪ વાર્તાઓ છે. જે ત્રણ વાતો છોડીને બધી જ ચમત્કાર અને મિથ્યા પ્રસંગોથી ભરપૂર છે, આવી વાતો બાળકોને ખોટા તર્ગી બનાવે છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. પણ વિષય સદૌષ હોઈ ભલામણ ન કરી શકાય.

અરબસ્તાનની આનંદ રજની

પૃષ્ઠ : ૧૨૫

કિં. ૧-૪-૦

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : ધી જનરલ બુક ડીપો

—મુંબઈ ૨

અલિફ લયલા અર્થાત્ અરબસ્તાનની આનંદરજનીમાં હજાર વાર્તા છે. તેમાંથી ચૂંટીને બાળકોને રૂચે તેવી વાર્તા આમાં આપી છે. ચૂંટણી ઠીક થઈ છે. છતાં વાર્તા બાળકોને વહેમી બનાવે એવા અત્કારવાળી છે. તેપણુ લખવામાં કાળજી રાખી હોવાથી બાળકો વાંચી શકે. વાર્તાઓ રસિક છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય અત્કારી વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.

અર્જુનમાળી

પૃષ્ઠ : ૮

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

અર્જુનમાળી અને તેની પત્ની યક્ષનાં ભક્ત હતાં. છ છાકટા માણસો પત્નીના રૂપથી મોહિત થયા. હુમલો કર્યો. યક્ષે મદદ કરી. છેવટે મહાવીર અર્જુનાં દર્શનથી તે વિરાગી બન્યો. આ ચરિત્રવાતમાં અનુચિત વાક્યો આવી ગયાં છે બાળકોના વાચનમાં એવાં વાક્યો કદી ન આવવાં જોઈએ. “આવી રૂપાળી સ્ત્રી! આને ભોગવીએ તોજ ખરા !” આ શબ્દો ભયંકર છે. એકંદર ચરિત્રવાતી બાળકોને વાંચવામાં રસ પડે તેવી છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રવાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.

અલીબાબા

પૃષ્ઠ : ૬૬

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : સૌ જ્ઞેન વિદ્યા

પ્રકાશક : ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર

—અમદાવાદ

અલીબાબા અને ચાલીશ ચોરની અરબસ્તાનની સહસ્ત્ર રજનીની વાર્તામાંની

એક ઘણી પ્રસિદ્ધ છે. તે વાર્તા આ ચોપડીમાં આપી છે. ભાષા સરળ અને જાળજોગ્ય છે. જાળકોને રસ પડે તેવી વાર્તા છે. કેવળ મનોરંજન આપે છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નિર્દોષ વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં જાળકો વાંચે.

અપાડાભૂતિ

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

અપાડાભૂતિ જૈનસાધુ છે, જે નટ કન્યામાં મોહ પામીને પરણે છે છેવટે સાધુ બને છે. આ વાર્તામાં સ્ત્રી પુરુષના સંબંધની વાર્તા જાળકોને માટે અજોગ્ય કહી શકાય એવા શબ્દો અને વાક્યોમાં ઘણી છે. એ ધર્મજ્ઞ ખરાબ ગણાય. જાળકો માટે એવી રીતનાં વર્ણનો, વાક્યો અને શબ્દો કદી ન ચૂકવાં જોઈએ.

ભાષા સરળ છે. વિષય જૈન ધાર્મિક વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં જાળકો વાંચે. વિષય ભાષા દૃષ્ટિએ જાળજોગ્ય નથી.

અંગુઠિયાભાઈ ભા. ૧

પૃષ્ઠ : ૩૫

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : ચરોતર એજ્યુકેશન સોસાયટી

—આણંદ

આ પરીકથા અંગ્રેજીનો અનુવાદ છે. એક માછલીના પેટમાંથી અંગુઠા નેટલો છોકરો મળે છે. તે ગમ્મત કરે છે. વાર્તા નિર્દોષ છે. જાળકોને વાંચવી ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નિર્દોષ પરીકથાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં જાળકો પુશ્યાથી વાંચે.

અંધેરી નગરીનો ગર્ધવસેન

પૃષ્ઠ : ૨૭૨

કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : હરગોવિંદ હારકાદાસ કાંટાવાળા

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

હારયરસની આ સરસ વાર્તા સામાન્ય ભણેલાં સ્ત્રી પુરુષોને નિર્દોષ રસુજ આપે છે. પણ જાળકોના ઉપયોગનું નથી. જાળસાહિત્યમાં ન ગણી શકાય.

આગળ વાંચો પહેલી ચોપડી

પૃષ્ઠ : ૪૮

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

મોટી ઉમરનાં સ્ત્રી પુરુષોને અક્ષરજ્ઞાન આપવાના ઉદ્દેશથી આ ચોપડી લખાઈ છે તે તે સત્ય છે. બાળકો પણ વાંચી શકે. બાપા કાઠિયાવાડ પ્રદેશના શ્રેષ્ઠોને વધારે અનુકૂળ ગણાય.

બાપા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.

આગળ વાંચો બીજી ચોપડી

પૃષ્ઠ : ૪૪

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

અક્ષરજ્ઞાન આપવા મોટી ઉમરનાં માણસો માટે આ ચોપડી લખાઈ છે. શેની બાળબોગ્ય છે, એટલે વાચન તરીકે બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. નાના મોટા પાઠો આપ્યા છે.

પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

આદર્શ ચરિત્રાવલિ ભા. ૧

પૃષ્ઠ : ૨૨૦

કિં. ૧-૪-૦

લેખક : ધીરજલાલ અ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : સમાજજીવન કાર્યોલય

—મુંબઈ

વિદેશી વિદ્વાનો, ધનવાનો વગેરે જેઓ ઉચ્ચ કક્ષાનું જીવન જીવીને જગતને ઉપકારક કાર્ય કરી ગયા તેમનાં કૃતિઓ અને બોધક ચરિત્રો આમાં આપ્યાં છે. પ્રેરણાત્મક અને ઉપદેશક છે. સૌએ આવાં ચરિત્રો વાંચવાં જોઈએ. કામળ અને પુસ્તકની છપાઈ સારાં નથી. વચ્ચે જાહેરખબરો આપી છે. તે પણ અનીચ્છનીય છે.

બાપા અને લખાવટ બાળબોગ્ય નથી. બાળસાહિત્યમાં ન ચાલે. કિશોર સાહિત્યમાં લઘુ શ્રદાળ.

આનંદકુંજ ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૮૦

કિં. ૦-૮-૭

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

આ ચોપડીમાં દસ વાર્તાઓ છે. પાંચ વાર્તાઓ ચમત્કાર અને જાદુ સૃષ્ટિની છે. આવી વાર્તા બાળકો ન વાંચે એ ઇષ્ટ છે.

ભાષા હીક છે. વિષય વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણના બાળકો વાંચે. પણ વિષય સદૌષ હોઈ ખાસ બલામણુ ન કરી શકાય.

આનંદધારા ભા. ૧

પૃષ્ઠ : ૬૩

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : કરસનદાસ નારણદાસ

—સુરત

જુદા જુદા લેખકોની ૧૪ વાર્તા આમાં આપી છે. તેમાંની નીલરતન, મીનકેતુ અને મીનાક્ષી, અબોલ રાજબાબા ખેટા તરંગવાળી અને અનુચિત છે. બાકીની વાર્તા બાળકોને રસ પડે તેવી છે. વિરોધવાળી વાર્તા હવેની આદ્યત્તિમાંથી કાઢી નખાય તો ઉત્તમ.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિરોધવાળી ઉપરોક્ત ૩ વાર્તા કાઢી નાખીને પુસ્તક ખુશીથી બાળકોના હાથમાં મૂકવું.

આનંદધારા ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૬૮

કિં. ૦-૭-૦

લેખક :

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

જુદા જુદા લેખકોની છવીશ વાર્તાઓ આપી છે. “જાદુઈ દીવો”ની વાર્તા બાળકોને વાંચતા જેવી નથી. બાકી વાર્તાઓ હુંકી અને સરળ છે. બાળકોને ગમશે.

ભાષા સામાન્ય છે. વિષય વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણના બાળકો વાંચે.

આનંદધારા ભાગ ત્રીજો

પૃષ્ઠ : ૮૯

ક્રિં. ૦-૮-૦

લેખક :

પ્રકાશક : આલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

નાની મોટી ૩૬ વાર્તાઓ આ ચોપડીમાં આપી છે. ત્રણ વાર્તા જૂની પદ-
તિની જાડુ અને પરણવાની છે. તે છોડીને ખીજ વાર્તા રસિક અને બોધક પણ છે.
બાળકોના વાંકીએ પુસ્તક ખરીદીને જાદુ ચમત્કારવાળી વાર્તા શાહુજીદો ખુદાદ,
સીદી નૂમાન, વેલવતી એ શાહી લખને બાળકને વાંચવા આપવી.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.

આનંદધારા ભાગ ચોથો

પૃષ્ઠ : ૭૯

ક્રિં. ૦-૮-૦

લેખક :

પ્રકાશક : આલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

આ ચોપડીમાં ૧૮ વાર્તા છે. તેમાં શુભાખ્યનું ફૂલ અને રાણી અનારકે
જૂની ચમત્કાર જાદુની વાર્તા છે. લયલા મળનની વાર્તા પણ આપી દીધી છે. એ
અનુચિત છે. બાળકોના વાચનમાં વિવેકની જરૂર છે. બાકીની ૧૫ વાર્તાઓ બોધક
અને રસિક છે. બાળકોને ગમશે.

બાપા સામાન્ય છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય
ત્રણ વાર્તા છોડીને નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

આનંદમાળા ભા. ૧

પૃષ્ઠ : ૧૭૬ (નાનાં)

ક્રિં. ૦-૪-૦

લેખક : જગન્નાથ જેઠાભાઈ રાવળ

પ્રકાશક : વિ. વિ. ત્રિવર્તન

—મુંબઈ

નાની નાની બોધક વાર્તાઓ અને તેવી જ કવિતાઓનો આ ગુટકા ૩૫ સંગ્રહ
છે. વાર્તા સં. ૧૯૧૩ માં પ્રગટ થઈ છે. બાપા અને શેઠી સાદાં છે. વાર્તા પણ
તેટલી જ જૂની છે. છતાં બાળકોને તો નવી જ લાગે. ફરીને નવા સ્વરૂપમાં આ
પુસ્તક છપાય એ ઇચ્છવા જેવું છે.

બાપા સાદી છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય
નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

આનંદમાળા ભા. ૨

પૃષ્ઠ : ૧૮૩ (નાનાં) કિં. ૦ ૫-૦

લેખક : જગન્નાથ જોશીરાવળ

પ્રકાશક : વિ. વિ. મિત્રમંડળ

—મુંબઈ

હુંકી હુંકી વાર્તાઓ અને વચ્ચે તેવી કવિતાઓનો આ ગ્રંથ સંગ્રહ છે. વાર્તાની લખાવટ જૂનવાણી છે છતાં બાળકોને રસ પડે તેવી છે. નિર્દોષ વાર્તા બાળકોને વધારે રૂચે છે.

ભાષા સાદી છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે

❀

આપણા દેશનો ઇતિહાસ પ્રથમ પુસ્તક પૃષ્ઠ : ૧૨૬

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : તૃસિંહપ્રસાદ કાળિદાસ બટ્ટ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આપણાં શિક્ષણનાં પાઠ્ય પુસ્તકો અત્યારે (૧૯૩૮) તો બાળોને ખાખ કરવા જેવાં જ છે. જ્યારથી કેળવણી શરૂ થઈ ત્યારથી જો બાવા આદમના જમાનાની પદ્ધતિનાં પુસ્તકો વપરાયે જાય છે. તેમાં આ ઇતિહાસનું પુસ્તક નમૂનારૂપ છે. આવાં પુસ્તકો રચાય તો આપણાં બાળકો ઇતિહાસને વધારે રસથી સંભળતાં થાય. છુદ્ધથી માંડીને શિવાજી સુધીના ઇતિહાસની વાર્તા સુંદર અને સરળ શૈલીમાં લખી છે.

વાચન તરીકે પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

❀

આપણા દેશનો ઇતિહાસ દ્વિતીય પુસ્તક પૃષ્ઠ : ૬૦

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : તૃસિંહપ્રસાદ કાળિદાસ બટ્ટ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આ બીજો ભાગ પહેલા ભાગ જેવો સરસ નથી. કારણ કે આ બિન્ન શૈલીથી લખાયો છે. છતાં વાંચન તરીકે વિદ્યાર્થીઓને ખરે જોવા છે. આયો, વેદવ્યાસ, વાલ્મીકિ, મહાવીર, ચંદ્રગુપ્ત, એમ ૧૮૫૭ સુધીના સુપ્રસિદ્ધ ઐતિહાસિક પુરુષોનાં જીવન હુંકાં અને સરળ આમાં આપ્યાં છે.

ભાષા અને શૈલી જરા અધરાં હોવાથી કિશોર વિદ્યાર્થીઓને ઉપયોગનું આ પુસ્તક ગણી શકાય.

❀

આપણે પાતે

પૃષ્ઠ : ૩૫

ક્રિ. ૦-૨-૬

લેખક : તાગબેન

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આપણા શરીરની સામાન્ય સમજ આપે એવી આ ચોપડી છે. ઢુંકા ઢુંકા પાઠમાં, સ્વચ્છ અને નાનાં વાક્યોમાં, મીઠી શૈલીમાં શરીરના જુદા જુદા ભાગનું વર્ણન કર્યું છે. આવો વિષય બાળકો માટે કેવી રીતે લખવો તેનું આ ચોપડી સુંદર ઉદાહરણ છે.

ભાષા સરળ અને સુધડ છે. વિષય શરીર વિજ્ઞાનનો છે. પહેલાં ધોરણનાં બાળકો શોખથી વાંચશે. બાળકો વાંચે તે ઇષ્ટ છે.

આફ્રિકા સાંભળ્યું

પૃષ્ઠ : ૩૨

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : મિત્તુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

લેખક આફ્રિકા ગયા હશે, ત્યાંની કેટલીક વાતો આમાં લખી છે. ભાષા સરળ છે, પણ શૈલી પ્રત્યક્ષ કથનની એટલે બાળકોને રસ પડશે કે કેમ તે કહી ન શકાય. વાચનશોખ હશે તો બાળક શોખથી વાંચશે. સ્મરણપત્ર, ધર્મપ્રિય, ઉદ્ધાર, સ્વાસ્થ્ય જેવા શબ્દો બાળકો ન સમજી શકે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી બેશે. બાળકોને ખુશીથી વાંચવા આપણું.

આદિકુંભાર

પૃષ્ઠ : ૧૬

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાપોલય

—અમદાવાદ

જૈન સંપ્રદાયની આ એક ચરિત્રવાર્તા છે. વિગત જીવનનો મદિગા ગાયો છે. આવાં ચરિત્રો બાળકો વાંચે એમાં કંઈ જ નુકસાન નથી. પણ તેમાં વર્ણનો કરતાં સાંસારિક પ્રસંગો વધારે પડતા ન ચિતરાઈ જાય તે જોવાનું જોઈએ. " તેની (સ્ત્રીની) સાથે લોગ લોગવવાનું મન થયું " આવું વાક્ય ન લખાવું જોઈએ.

એવા પ્રસંગો અને તો લખવા જ નહિ, અને લખવા તો નિર્દોષ બનાવી દેવા. એકંદરે બાળકો વાંચે તેમાં વાંધો નથી.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રવાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.

આવાં વાંદરાં ન જોધએ

પૃષ્ઠ : ૩૮

કિં. ૦-૨-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : ગુણસુદરી કાર્યાલય

—મુંબઈ

વાંદરાંને લગતી રમુજ વાતો આમાં સંગ્રહી છે. લગભગ બધી જાણ ત્યાં ત્યાં લખાઈ ગઈ છે. છતાં આ વાતો વધારે રસિક અને સુવાચ્ય છે. બાળકોને ગમશે. બાપા સરળ છે. વિષય રમુજ વાર્તાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

આંગણામાં

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

હસ વાચનપાઠ આ ચોપડીમાં લખ્યા છે. તુલસીકથારો, આંબો, પોપટ— એવાં કળિયામાંથી દેખાતાં દ્રવ્યોને વિશિષ્ટ દબે બાળકને ઓળખાવ્યાં છે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શેશે. બાળકોના હાથમાં પુસ્તક મૂકવા જેવું.

આંબાવાઢિયું

પૃષ્ઠ : ૭૨

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : ગિજુભાઈ અને જુગતરામ

પ્રકાશક : ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર

—અમદાવાદ

શાળામાં વાચન તરીકે પાઠ્ય પુસ્તક બની શકે તેવું આ પુસ્તક છે. કવિતાઓ, પાઠો, વાતો એમ વિવિધતાવાળું વાચન છે. પણ ખામી એટલી છે કે ક્રમે ક્રમે બાપા-વિદ્યાસની પદ્ધતિ જળવાઈ નથી. છતાં બાળકોના ઉપયોગનું છે. ચિત્રો સરસ છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો ખાસ ઉપયોગ કરે.

આંગો રોયો

પૃષ્ઠ : ૩૨

ક્રિ. ૦-૨-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આ ચોપડીમાં છ વાચનપાઠ આપ્યા છે. આંગો, લીમડો, ઝમરો, બાવળ અને છેલ્લે વાડામાં શાકના વાવેતરનો પાઠ છે. વાચન વધારવા ખાતર બાળક શોખીન હોય તો વાંચે.

ભાષા સરળ અને ઠાવટી છે. વિષય વનસ્પતિનો અણી શકાય. આમ તો વાચનપાઠ જ છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચી લેશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

ઇલાયચીકુમાર

પૃષ્ઠ : ૧૬

ક્રિ. ૦-૨-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

ઇલાયચીકુમાર એક શ્રીમંતપુત્ર છે. શહેરમાં નટ રમવા આવે છે. તેની સુંદર કન્યા પર ઇલાયચીકુમાર મોહી પડે છે. તેને પરણવા નટ સાથે જાય છે. ખેંદ્રો શીખે છે અને નટ સાથે રહે છે. એક રાત્રીને ત્યાં ખેલ કરે છે. રાત્રી પછી કન્યા પર આસક્ત થાય છે. ત્યાં ઇલાયચીકુમારને વૈરાગ્ય થાય છે અને સાધુ બને છે. આ વાર્તા સરળ રીતે બાળકોને ગમે તેવી શૈલીમાં લખાઈ છે. પણ આ પદ્ધતિની વાતો મોટાં મારે હોવી જોઈએ.

ભાષા સરળ છે. વિષય ભક્તિકથાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

❦

ઈસપકૃત કલ્પિત વાતો

પૃષ્ઠ : ૧૪૭

ક્રિ. ૦-૮-૦

લેખક : રણછોડદાસ ના. જીવરામણી

પ્રકાશક : પોતે

—વડવાણ કેમ્પ

ઈસપકૃત વાર્તાઓનાં અંગ્રેજી પુસ્તકનો આ અનુવાદ છે. એવી ૨૦૦ વાર્તાઓ છે આ બધીજ વાતો બાળભોગ્ય નથી. છતાં નિર્દોષ અને બોધક તો છેજ. આ પુસ્તક ઇ. સ. ૧૯૦૫ માં છપાયું હતું. અત્યારે તો આ વાતો બાળકોને આકર્ષે તેવી ન ગણાય.

ભાષા સાધારણ. વિષય વાર્તાનો. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ઈસપનીતિ (પૂર્વાર્ધ)

પૃષ્ઠ : ૨૦૪

કિં ૧-૦-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ચિત્રસાળા પ્રેસ

—પુના

સચિત્ર, નાની નાની, ઉપદેશક અને રસિક એવી ૨૧૨ વાર્તાઓ આ સંગ્રહ છે. આવી વાર્તા બાળકોને ખૂબ ગમે છે. દરેક બાળક આ ચોપડી જરૂર વાંચે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિબોધક વાર્તાઓ છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ઈસપનીતિ (ઉત્તરાર્ધ)

પૃષ્ઠ : ૮૦

કિં ૦-૫-૦

લેખક : શંકર નરહર જોષી

પ્રકાશક : ચિત્રસાળા પ્રેસ

—પુના

આ ઈસપનીતિની વાર્તાઓ ખીજો ભાગ છે. આમાં ૬૧ કુટુંબી બોધપ્રદ વાર્તા આપી છે. વધારે ભાગ ગ્રાણીઓની વાર્તાઓ હોવાથી બાળકોની કૃતજ્ઞવૃત્તિને વધારે રસ આપે છે. કેટલીક વાર્તા બાળબોગ્ય પણ નથી. આમાંથી ચૂંટીને વાર્તા આપવી જોઈએ. એકંદરે બાળકોને રૂચે તેવું પુસ્તક છે. ચિત્રો સારાં છે, પણ દક્ષિણી પદ્ધતિનાં છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિવાર્તાઓ છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ઈસુ ખ્રિસ્ત

પૃષ્ઠ : ૭૯

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : કિશોરલાલ ધ. મરાઠવાળા

પ્રકાશક : નવજીવન કાર્યાલય

—અમદાવાદ

આમાં ઈસુ ખ્રિસ્તનું જીવનચરિત્ર આપ્યું છે. કિશોર વિદ્યાર્થીઓના ઉપયોગનું છે. બાળ સાહિત્યમાં ચાહે તેવું નથી.

ઉદ્યોગી પુરૂષો

પૃષ્ઠ : ૯૬

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી

—અમદાવાદ

દેશ પરદેશના ઉદ્યોગશીલ પુરૂષોનાં ચરિત્રો આમાં આપ્યાં છે, આવાં ચરિત્રો બાળકો વાંચે એ ઇષ્ટ છે. પણ આ ચરિત્રોની ભાષા અને વર્ણન કિશોર વિદ્યાર્થી-ઓને સુગમ પડે તેવાં છે, એટલે કિશોર સાહિત્યમાં ગણી શકાય.

❦

શ્રી ઉપાધ્યાય યશોવિજયજી

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : નાગકુમાર મકાતી

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યોદય

—અમદાવાદ

યશોવિજયજી એક જૈન શ્રદ્ધાળુ માતાના પુત્ર હતા. અમદાવાદમાં રહેતા હતા. તેની રમરચુશક્તિ પર બ્રુધ બની એક સાધુએ તેમને દીક્ષા આપી, તેમણે કાશીમાં રહી ગુપ્તપણે અભ્યાસ કર્યો અને પ્રચંડ વિદ્વાન બન્યા. ડોહોધમાં તેમની સમાધિ છે.

ભાષા સહેજ ભારે. વિષય જીવન ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો સુખે વાંચે.

❦

ઊભું હટું, ઊભું હટું

પૃષ્ઠ : ૪૦

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

જોડકણાં જોડીને ૩૮ વરતો એટલે ઉખાણાં આ ચોપડીમાં આપ્યાં છે. બધા જ કતીનાં પોતાનાં છે. પાંચ સાતેક વાકયો મહાકદિન છે. અર્થ આપ્યાથી કંઈક સહેલું બને છતાં “ યોગી જોગ ઊભું હટું. ” પહેલે પાને લખાયું છે. બાળક શું સમજે ? પ્રયતન નવીન છે. આવી નવીનતાથી બાળકોનો વાચનરસ જાગે છે.

રચનાની દૃષ્ટિએ બાળવર્ત્તનાં બાળકો વાંચે લે. પણ વાક્યરચના જોતાં પહેલાં ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિનોદનો વિષય છે. ખુશીથી બાળકોને આપીએ.

જિંદર દેરા

પૃષ્ઠ : ૬૨

કિં. ૦-૩ ૦

લેખક : નાગરદાસ ઈ. પટેલ

પ્રકાશક :

આમાં ત્રણ વાતો છે. પહેલીમાં એક હતો જિંદર દેરા. એમાં જિંદરોનાં ગામ વસેલાં. દુકાળ પડ્યો. જિંદરરામ માથુસરામ પાસે ગયો. અનાજનો ભંડાર લઈ આવ્યો. માથુસરામ પર દુષ્મન આવ્યો. જિંદરરામએ જિંદરો લઈ જઈને મદદ કરી. બીજી વાતમાં વડનું મોટું ઝાડ હતું, તેમાં જિંદરડી રહે તેને દીકરો આવવાનો હતો. દીકરાને બદલે વાઘ જન્મ્યો. બીજી વખતે મોર જન્મ્યો. ત્રીજી વખતે બીજી-લક્ષણો કુંવર જન્મ્યો. તે હવાઈ કિલ્લાઓ અર કરીને રાજની કુવરી પરણ્યો. સિંહ અને જિંદરની ત્રીજી કવિતા છે. આવી વાતો મેળ કે સામ્ય-સંબંધ વિનાની શોભે નહિ. વાતો કૃત્રિમ બની ગઈ છે છતાં બાળકોને રમુજ આવશે. રસથી વાંચશે પણ ખરાં.

બાપા સરળ છે. વિષય વાતોનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય. બાળકો વાંચી શકે.

એકલવ્ય અને ધ્રુવ

પૃષ્ઠ : ૪૮

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : ગોવિંદલાલ દોશતરાય મહેતા

પ્રકાશક : ચંદુલાલ મણિલાલ પરીખ

—અમદાવાદ

બચુને તેની બા એકલવ્ય અને ધ્રુવની વાતો કહે છે. વચ્ચે વચ્ચે બા-બચુનો સંવાદ આવી જાય છે. આવી રીતની વાતોમાં બાળકોને રસ નહિ પડે. નવાઈ તો એ છે કે આ કથા અંગ્રેજીમાંથી ઉતારી છે. આ બાબતનું આપણું સાહિત્ય તો બહુ પડ્યું છે. પછી આવી નમાલી વાતો અંગ્રેજીમાંથી ઉતારવાની શી જરૂર ?

બાપા ઠીક છે. વિષય પૌરાણિક કથાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે

એકવીસ વાતો

પૃષ્ઠ : ૪૭

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : કુમારી સાકરબેન

પ્રકાશક : મોહનલાલ દામોદર શાહ.

—રાજકોટ

દુઝી દુઝી વાતોનો આ ખરાડી પરથી અનુવાદ કરેલો સંગ્રહ છે. વાતો સાદી છે. બાળકોને વાંચવી તો ગમશેજ. ચિત્રો પણ આપ્યાં છે. લગભગ બધીજ વાતો પશુ-પંખીની છે.

બાપા સરળ છે વિષય વાતોનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી બે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

એક હતો કૂતરો

પૃષ્ઠ : ૩૫

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ગાંધીવ સાહિત્યમંદિર

—ધુરત

કૂતરાની હોશિયારીની ૧૬ નાની વાતો આ ચોપડીમાં છે. સમજદારી જનવરોમાં પણ કેવી હોય છે, તે આ રસિક વાતોથી સમજાશે. વાતો જેવાજ રસ મળે છે. બાળકોને જરૂર ગમશે. અંગ્રેજી બાપામાંથી લીધી છે. ચિત્રો આપ્યાં છે, પણ ન આપ્યાં હોત તો આભે તેવાં.

બાપા સરળ છે. વિષય પ્રાણીકથાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

એમ કેમ ?

પૃષ્ઠ : ૪૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

કુવારો કેમ બીડે, છયળમાંથી ડોરોટો કેમ થાય, પૈડા પર પાંટો ચડાવવા કેમ તપાવે, મીઠું વધારે સ્વચ્છ કેવી રીતે થાય, વાલનું ભીંગવું, અને રમકડાંની બનાવટ આ ૭ બાબત પાઠના રૂપમાં સમજાવી છે. આવી હકીકતનાં પુસ્તકોની ધણીજી જરૂર છે.

બાપા સરળ છે. વિષય માહિતીનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચી બેશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

ઐતિહાસિક ચરિત્રમાળા ભાગ-૧

પૃષ્ઠ : ૧૨૧

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : જગજીવન કાલિદાસ પાઠક

પ્રકાશક :

—પોરબંદર

૨૭ વર્ષ ઉપર પ્રગટ થયેલું આ ઐતિહાસિક ચરિત્રોનું પુસ્તક છે. શૈલી અને બાપા બાળકોને રૂચે તેવાં નથી બાળસાહિત્યમાં ન ગણી શકાય.

❦

ઐતિહાસિક ચરિત્રમાળા ભાગ-૨

પૃષ્ઠ : ૧૨૫

ક્રિ. ૦-૩-૦

લેખક : જગજીવન કાલિદાસ પાઠક

પ્રકાશક :

—મોરબંદર

ઐતિહાસિક ચરિત્રોનો આ બીજો ભાગ છે. વિષય સારો છે પણ લખાવટ બાળભોગ્ય નથી. બાળસાહિત્યમાં ન ગણી શકાય.

ઐતિહાસિક વાર્તામાળા

પૃષ્ઠ : ૧૮૬

ક્રિ. ૦-૧૨-૦

લેખક : નાજુકલાલ નં ચોકસી

પ્રકાશક : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ

—અમદાવાદ

મોગલવંશનો અથેતિ ઇતિહાસ નાનાં પ્રકરણોમાં આપ્યો છે. પદ્ધતિ અને લખાવટ વિદ્યાર્થીઓને હિપયોગી નીવડે તેવાં છે. બાપા વધારે પડતી અધરી છે, એટલે પાંચમા ધોરણનાં બાળકોને પણ અધરી લાગે. ઇતિહાસ લખવાની રસિક શૈલી વિશેષ જરૂરી ગણાય. તે તરફ આમાં લક્ષ અપાયું નથી. એટલે બાળકોને સ્વયં વાંચવાનું નહિ રહે.

બાપા અધરી છે. વિષય ઇતિહાસનો છે, પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે, બાળકો વાંચી શકે

આતરાતી દીવાલો ભાગ ૧ લો

પૃષ્ઠ : ૪૪

ક્રિ. ૦-૨-૬

લેખક : કાકા કાલેલકર

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

કાકા કાલેલકર અસહકાર વખતે (૧૯૩૦) કેદખાનામાં પડેલા ત્યાં મન-વરો અને ઝાડપાન સાથે તેમણે દોરતી બાંધી. તેનું વર્ણન સુંદર રીતે આ ચોપડીમાં છે. એના વાચનમાં બાળકોને નવીનતા મળશે. મૂળ પુસ્તક મોટું છે. તે પરથી આ બાળકો મોટા ટુકાવીને લખ્યું છે.

બાપા સરળ અને સુંદર છે. વિષય માહિતીનો ગણાય. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચે તે ઠીક છે.

ચોતરાતી દીવાલો સાથે ૨ જો

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : કાકા કાલેલકર

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનમર

કાકા કાલેલકરે ૩૬ ભોગવતી વખતે વિવિધ પ્રાણીઓ અને ઋષુઓનો પરિચય મેળવેલો તેનું વર્ણન પહેલા ભાગમાં કર્યું છે, તેનાજ આ બ્લીએ દ્વિતીયો છે, આવાં પુસ્તકો બાળકો જરૂર વાંચે. તેમાંથી સરળ રીતે જ્ઞાન મળે છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય શાહિતીનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

કચ્છ મારવાવલી

પૃષ્ઠ : ૧૪૦

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : કવિ દલપતરામ ડા.

પ્રકાશક : મુળરાત વનીકપુલર સોસાયટી

—અમદાવાદ

કવિ દલપતરામે કચ્છનાં રાણીની આરાધી સ્ત્રીઓને આવાશાયક કરાયા રચીને આ સંગ્રહ બહાર પાડ્યો હતો. અત્યારે તો એનો ટ્રાઈ ઉપયોગ નહિ કરે. બાળ સાહિત્યમાં આલે નહિ.

સં. ૧૯૫૫ માં પુસ્તક છપાયું છે.

❧

કચ્છ'બર

પૃષ્ઠ : ૩૮

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : નરુભાઈ

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

ઉપાધ્યાય, દિસાળની ગમ્મત, રમતો વગેરે નવસાક્ષના વખતમાં બાળકોને વિનોદનું સાધન ઘઈ પડે એવી કેટલીક વાનીઓ આપી છે. ઉપયોગ કરશે તો બાળકો આનંદ મેળવી શકશે.

ભાષા સરળ છે વિષય વિનોદનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

કનુની મીની

પૃષ્ઠ : ૪૨

કિં. ૨-૦

લેખક : જી. જી. ચૌધરી

પ્રકાશક : મંગળદાસ એન્ડ સન્સ

—મુરત

આમાં ચાર વાતો છે. કનુની મીનીમાં એક મિલાડીને લખને કનુ ધર છોડી એક શહેરમાં જાય છે. ત્યાં જિંદગી બધી હતા. મિલાડીને જોઈને જિંદગી નાસી જાય છે. તેથી રાજ તેને પોતાની છોડી પરણાવે છે. બીજી ફકીરબાઈની વાત છે. તેમાં રાક્ષસ આવે છે. એ જાતની વાતોમાં તો રાખેલા મુજબ અસંભવ પ્રસંગો અને છે. ' બાલ વીર ' અને ' પુનભાઈની ઘોડી ' સારી વાતો છે. ફાવી ગયેલા ફકીરબાઈની વાત કાઢી નાખવી જોઈએ.

બાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. એક દર પુસ્તક ઠીક છે.

❦

કન્યા ગરબાવળી

પૃષ્ઠ : ૭૫

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : મણિસંકર વિશ્વનાથ દવે

પ્રકાશક : પોતે

—જોડિયા બંદર

સંવત ૧૯૬૦ માં બહેનોનાં ઉપયોગ માટે લેખકે ગરબાઓ રચીને પ્રગટ કરેલા છે. પહેલા ધોરણથી છઠ્ઠાં ધોરણ અને તે ઉપરના અભ્યાસની બહેનો માટે વિભાગવાર ગરબા આપ્યા છે. તે શિક્ષણવિષયક અને બોધક પણ છે. બધાં ધોરણની બાળાઓ ઉપયોગ કરી શકે. પણ પુસ્તક જરા જૂની ધરેડું આવેલ પડશે.

વિષય નિર્દોષ છે. કન્યાઓ ખુશીથી ઉપયોગ કરી શકે.

❦

કપિલ મુનિ

પૃષ્ઠ : ૧૨

કિં. ૦ ૧-૩

લેખક : ધીરજીરામ ટો. શાહ

પ્રકાશક : ન્યોલિ કાર્પોરેશન

—અમદાવાદ

કપિલ એક ગરીબ બ્રાહ્મણ બાળ હતો. સમજ આવે અને દેશાવર જઈ બસ્યો. પણ એક વિધવા સાથે દંદમાં પડ્યો. દ્રવ્યના લોભમાં મુંઝાયો. છેવટે સમ જ્યો અને વિરાગી થઈ નિવૃત્તિ પામ્યો. આ અદ્વિતવાર્તા ધાર્મિક દૃષ્ટિએ બાળકોને રસ પડે તેવી રીતે લખાઈ છે.

ભાષા સરળ છે: વિષય ચારિત્રવાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

કપાટ

પૃષ્ઠ : ૨૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ગાંધીજી, કપાઈ, વહેરાઈને છેવટે કપાટ બને છે. એ બીના તેનીજ છબે કહેવરાવી છે. આપું વાચન રસિક હોય છે પણ ૩૨ પાનાં જેટલું લાંબું વાંચવા બાળકોની ધીરજ ન રહે. ભાષા કોઈ કોઈ ઠેકાણે ઝાંઝાળી બની જાય છે. છતાં બાળભોગ્ય ભાષા છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય માહિતીનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને વાંચવા આપીએ.

કમળા બેનના પાઠો

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : કમળાબેન

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આમાં ૧૩ નાના પાઠ આપ્યા છે. બાળકોને તેમાંથી કંઈક જાણવાનું પણ મળે છે. સવાર, વરસાદ, ઘુસરીનો છોડ, દેડકાસેના, કળ્પતર, કામરતું બચ્ચું એ વિષે પાઠરૂપે કેટલીક સાદી હકીકત સરળ રીતે લખી છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાચન પાઠનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોનાં હાથમાં ખુશીથી ચૂકી શકાય.

કરંડિયો

પૃષ્ઠ : ૧૬૦

કિં. ૦-૧૦-૦

લેખસંપ્રદ

પ્રકાશક : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ

—અમદાવાદ

ગાંધીજી, રાજગોપાલાચારી, કાકાસાહેબ વગેરે પુરોહીની વાનગી સાથે આ વાર્તા અને લેખોનો સંગ્રહ છે. હોશિયાર બાળકોને સમજતાં વાર નહિ લાગે. વાતો ઉપયોગી અને રસપ્રદ છે. ભાષાનું ધોરણ નથી જળવાયું. છતાં બાળકોને ગમશે જરૂર.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

કસરત અને ફીલ

પૃષ્ઠ : ૧૨૮ કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : હરરાય અમુલખરાય દેસાઈ

પ્રકાશક : પોતે

—અમદાવાદ

શાળાઓના ઉપયોગ માટે આ પુસ્તક લખાયું છે. વસ્તુ સરસ અને આવશ્યક છે. આમાં સમૂહ વ્યાયામની પરદેશી પદ્ધતિની કસરતો આપી છે. શિક્ષકો અને કસરત જાતે શીખવાની ઇચ્છા રાખનાર મોટા વિદ્યાર્થીઓ આનો સારો ઉપયોગ કરી શકે. બાલસાહિત્યમાં આવે તેવું નથી.

❧

કહેવત સંગ્રહ

પૃષ્ઠ : ૩૨ કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આ ચોપડીમાં ૪૩૬ નાની નાની કહેવતો આપી છે. કુતૂહલ ખાતર બાળકો વાંચે તો ભલે. બાકી તો બાળકોનો વાચનરસ પોતે એવું કંઈ નથી. પણ ચોપડી કહેવતોના સંગ્રહ રૂપે સારી છે. બાળકો વાંચે કે ન વાંચે પણ તેમને માટે તે હોવી જરૂરી છે.

ભાષા સહેલી છે. વિષય માહિતીનો છે. સમજણની દૃષ્ટિએ બીજા ધોરણ માટે ગણી શકાય. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

કહેવતોનાં મૂળ

પૃષ્ઠ : ૩૧ કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આ ચોપડીમાં ૯ કહેવતો વાર્તાના રૂપમાં લખી છે. સારી અને સરળ રીતે લખાઈ છે. વાંચનારને આનંદ અને જ્ઞાન મળશે.

ભાષા સરળ અને બાલભોગ્ય છે. વિષય વાર્તાનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

કળાધર કાળશ

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કામીલય — અમદાવાદ

કાળશ કળાકાર સુથાર હતો. તે અવનવી વસ્તુઓ બનાવતો. તેની વાર્તા રસિક રીતે આમાં આપી છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

કંકાવટી

પૃષ્ઠ : ૧૦૪

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : ઝવેરચંદ મેઘાણી

પ્રકાશક : સૌરાષ્ટ્ર સાહિત્ય મંદિર

—રાણપુર (કાઠિયાવાડ)

કન્યાઓ, બહેનો અને મોટાંઓ વધારે રસથી વાંચે એવું આ વ્રતકથાઓનું પુસ્તક છે. બાલસાહિત્યમાં તેને સ્થાન નથી મળ્યું શક્ય.

❦

કંસવધ

પૃષ્ઠ : ૨૪

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : જી. જી. ચોપરી

પ્રકાશક : પોતે

—સુરત

કંસ કૃષ્ણને મારવા પ્રયત્ન કરે છે પણ ફાવતો નથી. અનેક સાહસમાં પાર જીતરી કૃષ્ણ છેવટે તેને મારે છે. આ ઘટના બાળકોને રસ પડે તેવી રીતે લખી છે. બાળકોને ગરૂર ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પૌરાણિક કથાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

કાઉન્ટ ટૉલ્સ્ટોયની કુટુંબી વાર્તાઓ
(વસાગ પહેલો)

પૃષ્ઠ : ૯૬

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : બોગીન્દ્રનાથ ર. દિવેટિયા

પ્રકાશક : કરસનદાસ જી. ચિતલિયા

—અમરેલી

ટૉલ્સ્ટોયની કેટલીક નીતિબોધક વાર્તાઓ આમાં આપી છે. સ્ત્રીઓ માટે ખાસ ઉપયોગી છે. બાળકો વાંચી શકે તેવી નથી. બાળ સાહિત્યમાં ન ગણી શકાય.

❦

કાગળપત્રો

પૃષ્ઠ : ૪૮

કિં. ૦-૩ ૦

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : ગુર્જર અંધરતન કાર્યાલય

—અમદાવાદ

નાના મોટા પત્રો આ ચોપડીમાં લખેલા છે. બાળકોને એથી પત્રો કેમ લખવા તેનો ખ્યાલ આવી શકે છે. બાળકો ઉપયોગ કરે એ યોગ્ય છે.

બાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરે.

કાળઓના ઇન્સાફ

પૃષ્ઠ : ૧૪

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : હમનલાલ વિદ્યારામ રાવળ

પ્રકાશક : પુરુષોત્તમ વિદ્યાનંદ ભાવનગર

—મુંબઈ

બાદશાહી વખતના ઇન્સાફની હોશિયારોના કિસ્સાઓ આપ્યા છે. પણ તે બાળકો માટે લખાયા નથી. તેમજ બાળકો ઉપયોગ કરે તેવા શુદ્ધ પણ નથી.

બાલસાહિત્યમાં ન લખ શકાય.

કાનો કઠિયારો

પૃષ્ઠ : ૧૦

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજીરાજ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

કાનો કઠિયારો મરીળ હતો. તેણે પૂનમે બ્રહ્મચર્ય પાળવાનું નીમ લીધું. ચંદનનો બારો વેચતાં ૫૦૦ રૂ. મળ્યા. તે જોઈ એક વેચ્યાએ તેને ફસાવ્યો. પણ તે દિવસે પૂનમ હતી. કાનાને નીમ યાદ આવ્યું અને નાશી છૂટ્યો. આ રીતે જૈન સાંપ્રદાયિક વાતો બ્રહ્મચર્ય પાલન પર લખાઈ છે. બાળકોને બ્રહ્મચર્યનો ઉપદેશ નકામો છે. વચનપાલન પર જ બાર મૂકવો જોઈએ. છતાં આ વાત બાળકો વાંચી શકે છે.

બાષા સરળ છે. વિષય નીતિકથાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

કાનો ભરવાડ

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : ચંદ્રશેખર મ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : ચરોતર એજ્યુકેશન સોસાયટી

—આણંદ

અંગ્રેજી વાર્તાનો આ અનુવાદ છે. ભરવાડનો છોકરો છે. તેના ૫૨ નાગ પ્રસન્ન થાય છે. તેના વાળ સોનાના બની જાય છે. એક રાજકુવરીને નદીમાંથી તેનો વાળ જડતાં તે તેને જ પરણવાનું પશુ બે છે. તે પરણે છે. સામાન્ય રીતની વાર્તા ગણાય.

બાપો સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય. બાળકો વાંચી શકે.

❦

કામાચારી

પૃષ્ઠ : ૧૪

કિં. ૦-૦-૩

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : વસંત બાલશિક્ષણ પ્રચાર

—ભાવનગર

જાપાનમાં કામાચારી નામે એક શિક્ષક હતા. તેમનો દેશપ્રેમ અજબ હતો. તેમણે વિદ્યાર્થીઓનો ખૂબ પ્રેમ મેળવ્યો હતો. વૃદ્ધાવરણમાં પશુ રશિયા સાથે લડાઈ થતાં જાપાની યુવાનોને તેણે રથુમેદાનમાં મોકલ્યા. આ દેશપ્રેમી શિક્ષકની કથા સરળ અને રસિક બની છે.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

કારણ આજે દિવાળી

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : યશવંત પંડ્યા

પ્રકાશક : યુજરાત સાહિત્ય મંદિર

—અમદાવાદ

ત્રણ ચાર છોકરાં છે. બે બહેનો સાથિયા પૂરે છે. બાપુ રંગ ઢોળે છે. બાપા આવે છે. ફરિયાદ થાય છે બાપા રોકને બેટ આપવા ફટાકડા, મીઠાઈ લાવેલા હોય છે. બેટ ન આપતાં છોકરાંને વહેંચી દે છે. આ પ્રસંગને સંવાદમાં ચોળ્યો છે. બાળકોને રસ પડે એવું લાગતું નથી, છતાં વાચન તરીકે સાઈ છે.

બાપા સરળ છે. વિષય સંવાદનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ઉપયોગ કરી શકે.

કાલિકાચાર્ય

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : ન્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

આ વાત બાળકો વાંચી શકે તેવી નથી. ભાષા ઘણીજ અધરી છે એટલે કિશોર સાહિત્યમાં આવે.

❧

કાવ્યસંગ્રહ

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

લોકોમાં પ્રચલિત એવાં ૨૫ ગીતો અહીં એકઠાં કર્યાં છે. આમાં એક ખૂબી બની ગઈ છે કે લગભગ બધાં જ ગીતો કૃષ્ણ-કહાનાનાં છે. લોકગીતો એ સમાજના માનસનું ઘી છે. આપણે હજી સુધી કેટલા વેવલા છીએ ? આવાં ગીતો જૂના સાહિત્યના અભ્યાસી વિદ્યાર્થીઓ માટે જ રાખી મૂકીએ. આપણાં બાળકોને તો રણુગીતો, સાહસ-ગીતો અને જનહિતાર્થ અનિદાનનાં ગીતો શીખવીએ.

ભાષા ઠીક છે. વિષય ગીતનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચીને કે ન વાંચીને કંઈ યુભાવવા કે મેળવવાનાં નથી.

❧

કાવ્યસંગ્રહ

કિં. ૧-૮-૦

સંગ્રાહક : કૃલસિંહ ડાભી

પ્રકાશક : અરોતર એન્યુકેશન સોસાયટી

—આણંદ

આ સંગ્રહ કિશોર વિદ્યાર્થીઓના ઉપયોગનો છે. બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય તેવો નથી.

❧

કાળા હાથ કાળી હાઠી

પૃષ્ઠ : ૪૦

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

પોતે જોડેલાં અને નવીન સ્વરૂપનાં ૩૮ ઉપાણ્યાં આ ચોપડીમાં લેખકે લખ્યાં છે.

માથે બેસી બાળકો વાંચીને સમૃદ્ધ આનંદ લઈ રહે. વાંદરો, ખરો, સોની, બગત, બિખારીથી લઈને બીમ, ગોપીચંદ અને ગીરગાંધી પશુ ઉપાણમાં ગુંથ્યા છે. બાળકો આનંદ મેળવશે. સૂચના કરવા જેવી છે કે આવા જોડકાં પ્રાસવાગાં અને શબ્દ કે વાક્ય બાળબાપાનાં હોવાં જોઈએ.

બાપા ઠીક છે. વિષય વિનોદનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

કિંદસોલ

પૃષ્ઠ : ૭૭

કિ. ૦-૮-૦

લેખક : જવેરચંદ મેઘાણી

પ્રકાશક : શુભર અંબરતન માર્ગદર્શક

—અમદાવાદ

સુંદર બાલગીતોનો આ સંગ્રહ બાલસાહિત્યનું કિંમતી લઘુકાવ્ય અથવા આવાં બાલગીતો સાચાં ગીતો કહેવાય. સુંદર બાવ, મનોરમ રચના અને હૃદયમગ્ન વર્ણનથી બાલગીત રસતરંગેળ બન્યાં છે. આજકાલ જેવાં તેવાં બાલગીતોને નામે છપાતાં જોડકાં બાલગીતોને અબઝવી રહ્યાં છે. શ્રી મેઘાણીને બાળકો તરફ દૃષ્ટિ કરવા બદલ ધન્યવાદ આપીએ.

બાપા સૌમ્ય અને સરળ છે. વિષય બાલગીતોનો છે. બીજા ધોરણથી પાંચમા ધોરણ સુધીનાં બાળકો ઉપયોગ કરે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો અવશ્ય ઉપયોગ કરે.

કીર્તિસ્તંભ

પૃષ્ઠ : ૪૩

કિ. ૦-૪-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

આપણા ઇતિહાસગાંધી ચૂંટીને સાત વાતો આમાં આપી છે. વીરત્વના આ કિરસાઓ બાળકોને જરૂર મળશે. બાળકોને ઇતિહાસની વાતોમાં રસ થેતા કરવા આવી વાતો વંચાવવી જોઈએ.

બાપા સરળ છે. વિષય ઐતિહાસિક છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે

કુદરતમાં

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ટાઠ, વસંત, વરસાદ એમ અપ્રાકૃતિક ફેરફારની વાતો કહેતા ૧૨ પાઠ આ ચોપડીમાં લખ્યા છે. બાળકો ઝીલી શકે એટલું જ તેનું આપ છે, એ ઉત્તમ અણ્યાય. વાચન સાથે કંઈક જાણવાનું પણ મળે છે.

ભાષા સરળ અને ચોક્ષી છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. બાળવર્ગના બાળકોને ઉપયોગી છે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને નિઃસંકાય વાંચવા આપી શકાય.

❧

કુમાર ધર્મ

પૃષ્ઠ : ૩૬

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : માવજી દામજી શાહ

પ્રકાશક : સી. જમનાદાસની કંપની

—મુંબઈ

વિદ્યાર્થીઓને જીવનઘડતરમાં ઉપયોગી એવી સૂચના, શિખામણો સૂત્ર રૂપે આ ચોપડીમાં આપી છે. વિદ્યાર્થીઓને મનન કરવા નેપું છે, પણ બાળસાહિત્યમાં ન અણી શકાય. કિશોર વિદ્યાર્થીઓના ઉપયોગમાં આવી શકે.

❧

કુમાર વીરસેન ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૫૧

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. બટ

પ્રકાશક : પ્રસ્થાનકલય સ. સ. મંડળ લિ.

—વડોદરા

એ યુવાનો જંગલમાં શિકારે જાય છે. ત્યાં વાઘ સિંહ સાથે લડત થાય છે. સાહસભરી આ વાતો બાળકોને જરૂર મળશે. આવું સાહિત્ય આપીએ તેટલું બાળકો વાંચવાનાં, પરીકથાઓનું નમૂનું વાચન આપવા કરતાં આવી વાતો ધણી જ ઉત્તમ અણ્યાય.

ભાષા સરળ છે. વિષય શિકારનો છે. ત્રીજા ધોરણના બાળકો વાંચે, વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

કુમાર વીરસેન ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૭૧

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. બટ

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય રા. રા. મંડળ ત્રિ.

—વડોદરા

પહેલા ભાગના અનુસંધાનમાં આ વાર્તા લખાઈ છે. ઘરમાં ચોરી થતાં બે મુવાનો ચોરની પાછળ પડે છે ને જંગલમાં ભય છે. ત્યાં ઘણી મુશ્કેલીઓ સામે લડે છે. આખી વાત સાદસબરી છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય સાદસનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

કુમારિકા ધર્મ

પૃષ્ઠ : ૪૬

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : માવજી દામજી સાલ

પ્રકાશક : પોતે, પી. પી. જૈન હાઇસ્કૂલ

—મુંબઈ

કન્યાઓને સારી રીતભાત બતાવતું આ નાનકડું પુસ્તક ઘણું ઉપયોગી છે. દરેક કન્યાને આ ચોપડી વાંચવા આપવી જોઈએ.

ભાષા અને રચના જરા અધરાં છે, છતાં પાંચમા ધોરણની બાળાઓને વાંચવા આખી શકાય.

કેરીના ભજિયાં

પૃષ્ઠ : ૧૬ (મોટાં)

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : ઇશ્વરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—મુરત

જાંદરડીની જન્મગાંઠ છે. તે દિવસે કેરીનાં ભજિયાં ચવાનાં છે. તે ખાવાં એક કાણું કખૂતર આવે છે. આ રીતની રમુજ વાર્તા પ્રાણી જીવનમાં યુથી સરસ રસ જમાવટ કરી છે. ભાષા પછુ બાળોગ્ય છે. બાળકોને જરૂર ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિનોદ વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ. બાળકો જરૂર વાંચે.

કેમ કથાઓ

પૃષ્ઠ : ૫૩

ક્રિ. ૦-૬-૦

લેખક : હિમ્મતલાલ ત્રુ. શાહ

પ્રકાશક : પોતે

—અમદાવાદ.

સૂરજમુખી ફૂલ સૂરજ સામે જ કેમ નેચા કરે છે, ચંપાનાં ફૂલ રંગ અને તેવી જ રીતે ખીખર ફૂલોના સંબંધની ઉપજાવી કાઢેલી વાતોઓ છે. વાતો છે રસિક, નિર્દોષ પણ છે. છતાં અર્થગાંભીર્ય તો નથી જ. બાળકોને વાતો ઘણી જ ગમે તેવી છે. લખાવટ સરસ અને સુગંધ છે.

બાપા મરસ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ખીખર ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

૨૦

કેલાસ માનસ સરોવર દર્શન

પૃષ્ઠ : ૨૪૫

ક્રિ. ૦-૧૨-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર,

—ભાવનગર

સ્વામી હંસ નામના એક વિદ્વાન દક્ષિણાચે હિમાલય વીંધીને માનસસરોવરની યાત્રા કરેલી. તેનું સુંદર અને રસિક વર્ણન આમાં આપ્યું છે. પ્રવાસત્રિપ વ્યક્તિને તો મુગ્ધ કરે તેવું છે.

કિશોર વિદ્યાર્થીઓ વાંચી શકે. બાળ સાહિત્યમાં ન લખ શકાય.

૨૧

કોચરશા

પૃષ્ઠ : ૧૬

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યોલય

—અમદાવાદ

શંખવપુરમાં કોચરશા નામનો જીવાન હતો. જૈન હતો. બહુચરાણમાં વધેરાતાં બકરાં માટે તેને દયા ઉપજી અને તે માટે કેવી મહેનત કરી તે કથા રસિક રીતે અહીં લખી છે. જૈન બાળકો માટે લખાઈ છે, છતાં છતર બાળકોને પણ ગમશે.

બાપા સરળ છે. વિષય દયા વિષે ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

૨૨

કેલસાકાકા

૧ : ૫૨

ક્રિ. ૦-૫-૦

લેખક : ઇશ્વરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

વાતોની દબે ડોલસાની ઉપયોગિતા વૈજ્ઞાનિક રીતે આ પુસ્તકમાં લખી છે. વાચનરસ પછુ જળવાઈ રહે તેની કાળજી લીધી છે. આવા વાચન દ્વારા બાળકોમાં વિજ્ઞાન તરફ ધૃતિ જન્માવી શકાય. બાળકો આવાં પુસ્તકો વાંચે એ હજી છે. ચિત્રો પછુ સારાં છે.

બાપા સરજી છે. વિષય વિજ્ઞાનનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

કેલગ્ધસનો વૃત્તાંત

પૃષ્ઠ : ૧૪૪

ક્રિ. ૦-૫-૦

લેખક : પ્રાણલાલ મથુરદાસ

પ્રકાશક : અવનમેંટ સેન્ટ્રલ બુક ડિપો

—મુંબઈ

૪૦ વરસ ઉપર શાળાઓના ઉપયોગ ખાતર અંગ્રેજીમાંથી અનુવાદ કરાવીને આ ચરિત્ર સરકારી ખાતાએ પ્રગટ કર્યું હતું. બાપા અને શેઠી બાળોપયોગી મથી. બાળસાહિત્યમાં મહત્તી શકાય નહિ.

કૌતકભાળા અને બોધવચન

પૃષ્ઠ : ૨૦૦

ક્રિ. ૧-૦-૦

લેખક : રાવસાહેબ અલ્લેશજી ડોસાભાઈ

પ્રકાશક : દ્યારામ અલ્લેશજી

—લોંબડી

પ્રચલિત અને જૂની બોધક, રમુજ અને ચાતુરીની ૧૦૪ કુટ્ટી વાતો આમાં આપી છે. રસ પડે અને બોધ મળે એવી આ વાતો છે. બાળકોને જરૂર મમરો પછુ બાપા અને લખાવટ જરૂર વધારે પાકાં છે. બાળબોધ્ય શેઠી નથી. છતાં વાંચી શકનાર બાળકોને આનંદ આપશે.

બાપા ઠીક છે. વિષય વાતોનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

કૌશિકાખ્યાન

પૃષ્ઠ : ૪૬

કિ. ૦-૩-૦

લેખક : જ્યોતરામ દવે

પ્રકાશક : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર

—અમદાવાદ

આ કાવ્યકથા છે. હોશિયાર બાળકો વાંચી શકે. પણ બાળસાહિત્યમાં મહત્તી સ્થાપ નહિ. બાપા અધરી પડે.

❧

મી કૃષ્ણ કથા

પૃષ્ઠ : ૬૨ (મોટા)

કિ. ૦-૬-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

શ્રી કૃષ્ણનું આ નાનું જીવન ચરિત્ર સરળ, રસિક અને બાળકોને વાંચવું ગમે તેવી ભાષામાં લખાયું છે. ચિત્રો પણ સુંદર છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. બીજા અને ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

કયાંથી આવ્યાં ?

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિ. ૦-૧-૬

લેખક : મિથુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

કપાસિયા વવાયા, છોડ, કપાસ, રૂ અને તેમાંથી છેવટે કપાસિયા બન્યા; માટી ખોદાઈ, મારો બન્યો અને તેમાંથી વાસણ બન્યાં; ચામડાં સાફ થઈને તેમાંથી જોડા બન્યાં; આ ત્રણ બાળકો સ્વકથન શૈલીમાં લખી છે. બાળકોને વાંચવી ગમશે.

બાપા સરળ છે. વિષય માહિતીનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને ખુશીથી વાંચવા આપીએ.

❧

અરેબરી વાતો

પૃષ્ઠ : ૫૨

કિ. ૦-૩-૦

લેખક : નટવરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—મુરત

૧૫ નાની વાતો આ પુસ્તકમાં આપી છે, બધી જ પ્રાસંગિક હોશિયારી,

શુદ્ધિમત્તા અને આવડતની છે. તેથી રમુજ સાથે જ્ઞાન મળે છે. બાળકોને જરૂર મમરો.
ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય
નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

ખળાવાડ અને-

પૃષ્ઠ : ૩૪ કિં. ૦-૧-૬
લેખક : ગિજુભાઈ
પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર
—ભાવનગર

એક શહેરી બાળક મામડામાં જાય છે. ત્યાં ઢેકવો, ફૂલો, ખળાવાડ અને
ગામનાં મકાનો વગેરે જુએ છે તેનું સુંદર વર્ણન આમાં છે. ભાષા બાળકોગ્રંથ
છે, આવાં વાચનથી શહેરી બાળકોને ધણું જાણવાનું મળે.

ભાષા માપસરની અને સરળ છે. વિષય આકર્ષિતીનો છે. પહેલાં ધોરણનાં
બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપવું.

ખેમો દેદરાણી

૧. પૃષ્ઠ : ૧૬ કિં. ૦-૧-૩.
લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ
પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય
—અમદાવાદ

ખેમો દેદરાણી હડાળા ગામનો નિવાસી છે. દેશમાં દુકાળ પડે છે. બાદશાહ
વાણિયાનાં વખાણુ સંભળી ભાટને મેલું મારે છે. ભાટ વાણિયા પાસે દુકાળમાં
સોડોને જીવાડવાની માંગણી કરે છે. મહાજન ઝુંઝાય છે. ખેમો દેદરાણી પોતાનું
બધું ધન આપી દધને દુકાળમાં સોડોને જીવાડે છે. આ રીતની ધાર્તા બાળકોને
રૂચે એવી શૈલીમાં લખી છે આવી વાર્તા બાળકોને આપવી જોઈએ.

ભાષા સરળ છે. વિષય પરોપકારકથાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.
વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

જોડી જોડી વાતો

પૃષ્ઠ : ૪૬ કિં. ૦-૬-૦
લેખક : નટવરલાલ વીમાવાળા
પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર
—સુરત

મમજી કુમારની વાર્તામાં માછલું રાજકુંવર બને છે. બિલાડુમારીની

ખીજી વાતોમાં બિલાડી રાજકુંવરી બની જાય છે. ત્રીજી વાર્તા જમદેવમાં ધમદેવ જુદાં જુદાં રૂપ ધરીને લોકોને મારે છે. ચોથી વાર્તામાં મૂરખ કચરો પૈસા કમાઈને ઉછાળતો આવે છે. પાણીમાં પડી જાય છે. મા કહે છે કે જે મળે તે છેડે બાંધવું. બીજે દિવસે દૂધ મળે છે તે છેડે બાંધે છે. આવી રીતે ઠેઠ સુધી લઈ જાય છે. ચમત્કાર અને જાદુની વાતોનો અહિંકાર થવો જોઈએ.

બાપા સરજ છે. વિષય વાર્તાના છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સરોપ. બહામણ ન કરી શકાય.

❦

ગજજો

પૃષ્ઠ : ૩૯

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ચંદ્રકાંત મંગળજી ઝોઝા

પ્રકાશક : પોતે-ભાવનગર ઉતારો

—રાજકોટ

નાનાં બાળકો માટે ગીતો રચ્યા છે. ગીતો નહિ પણ જોડકણાં છે. ગીતની જે મીઠાશ જોઈએ તે નથી ભિતરી શકી. છપાઈ અને દેખાવ સરસ છે. બાળકોને કેટલાંક ગીતો ગાવાં ગમે તેવાં છે. સંગ્રહ બાળકના હાથમાં મૂકી દેવો. પોતાની મેળે ગમશે તે ગાશે.

ખીજા ધોરણથી ચોથા ધોરણ સુધીનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે.

❦

ગણધર શ્રી ગૌતમસ્વામી

પૃષ્ઠ : ૧૧

કિં. ૦-૧-૩

ગૌતમસ્વામી વિદ્વાન બ્રાહ્મણ હતા. મહાવીર સ્વામીના ઉપદેશથી જૈનધર્મ સ્વીકાર્યો અને દીક્ષા લીધી. તેમણે લામચ્છ યત્રિન આમાં આપ્યું છે. જૈન અને ઇતર બાળકોને રૂચે એવી શૈલીમાં લખાયું છે.

બાપા સરજ છે. વિષય ધર્મિક જીવનચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

ગણપતિ બાપા

પૃષ્ઠ : ૩૫

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણ્ણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ગણપતિનો જન્મ, કાર્તિકેય સાથે રમત, વેદવ્યાસના લલિયા તરીકે કામ કરવું : આ ત્રણ વાતોમાં ગણપતિનું જીવનચરિત્ર, બાળબોગ્ય બાપા અને સરજ લખાવટમાં સુંદર

વર્ણવાયુ' છે. બાળકોને વાંચવું ગમશે. આવી શૈલી અને ભાષા બાળકો માટે યોગ્ય છે. ભાષા સરળ છે. વિષય જીવનચરિત્રનો છે. પહેલા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચે એ ઇંદ છે.

✽

ગદ્ય સંગ્રહ વા. ૧

પૃષ્ઠ : ૧૦૦

કિં. ૧-૮-૦

લેખક :

પ્રકાશક : મિત્રમંડળ

—પેટલાદ

જુદા જુદા લેખકોનાં સદાયાર ઉપરનાં લખાણોનો આ સંગ્રહ છે. અચાર હેતુથી હપાયો છે. લખાણો ગ્રંથપ્રેરક છે. બાળસાહિત્યમાં લખ શકાય નહિ,

✽

ગદ્યકું

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : મિત્રબાહ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૃતિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ગદ્યકુંની કેટલીક વાતોઓ છે. સરસ રીતે લખાઈ છે. વાચનમાંથી વિનોદ મળશે. ગરીબ ગદ્યકુંની દશ પચ્ચ ધ્યાનમાં આવશે. આવી વાતો સમૃદ્ધ વાચનમાં ખુબ રસિક નીવડે.

ભાષા સરળ અને બાળકોગ્ય છે. વિષય પ્રાણીવાતોનો છે. પહેલા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપીએ.

✽

ગદ્યકું ન ધોડું

પૃષ્ઠ : ૪૦

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : મિત્રબાહ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૃતિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આ પુસ્તકના નામ સાથે કંઈ સંબંધ નથી. ગદ્યકું ધોડુંનો પહેલો પાઠ છે. બીજો પાઠ કાગડો ને કોયલ, ત્રીજો હંસ અને બગલો. એ બધાં પ્રાણી પદાર્થની સરખામણી કરતાં નાના નાના પાઠો લખ્યા છે. વાચનશોખીન બાળકોને ગમશે.

ભાષા સરળ છે. બાળકોનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

✽

ગવેશનું રાજ

પૃષ્ઠ : ૧૯

કિં. ૦-૧-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

અંગાળી વાર્તાને ઉઠાવીને મુજરાતીમાં રજૂ કરી દીધી છે. વાર્તા સરળ છે. પ્રાણીજીવનની હકીકત રસિક રીતે આપેલી છે. અધેડાની ચૂખીધનો પણ ઠીક ચિતાર આપ્યો છે.

ભાષા સરળ અને સુધક છે. વિષય પ્રાણીવાર્તાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

✽

ગપગોળા

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : શિશુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આમાં બે વાર્તા આપી છે. એક રાજાના બગીચામાંથી અજબ રીતે ફુલ ચોરાય છે. બીજીમાં એક ડોસો ગપ ચલાવે છે. બંને વાર્તા અસંભવ બીનામાં કહી છે. એટલે બાળકોને વિનોદ થશે. પરીક્ષા કરતાં આવું વાચન કંઈ ખોટું નથી.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

✽

ગલગોટા

પૃષ્ઠ :

કિં. ૦-૧૦-૦

લેખક : દેશજી પરમાર

પ્રકાશક : પોતે

—અમદાવાદ

સચિત્ર જોડકણાંનો આ સુંદર સંગ્રહ છે. આવા સંગ્રહો જેટલા અને તેટલા ચોખા. ચિત્ર અને જોડકણાંના બ્લોકનું જ પાનું બનાવ્યું છે. બાળકો ખુશી થતાં વાંચશે. પણ જોડકણાં કેટલાંક સુંદર છે, બ્યારે ઘણાં ખડખડાં અને બાળક ન સમજે તેવા શબ્દોવાળાં છે. છતાં બાળકોને આપવા જેવું પુસ્તક છે. સરસ છે. સાક્ષર લેખકે જોડકણીની વધારે પડતી જૂથો કેમ કરી હશે ?

ભાષા ઠીક. વિષય ચિત્રકથાનો છે. પહેલા અને બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

✽

ગામઠામાં ગયો હતો

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

સાત વાચન—પાઠ છે. તેમાં વાર્તા નેવો રસ પણ છે. બાળકોને જરૂર ગમશે. બાપા સરળ છે. વિષય વાચન—પાઠનો છે. પહેલા ધોરણના બાળકો વાંચશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ગામઠામાં મળ્યો

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ગામઠામાં વસતાં રયો પટેલ, રેયો સોની, પૂતી બરવાડણ એમ ૮ જણનાં શબ્દચિત્રો આમાં લખ્યાં છે. બાળકોને રૂચે એવી શૈલી છે. વાચનરસિયાં બાળકોને ગમશે. બાપા સરળ છે. વિષય શબ્દચિત્રનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ગામમાં

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

બાળકો શહેરમાં ફરવા જાય છે. ત્યાં જુદી જુદી ફુકાનો જુએ છે. તેનું વર્ણન વાચનપાઠની રીતે સરસ લખ્યું છે.

બાપા સરળ છે. વિષય આહિતીનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

ગાંધીજી

પૃષ્ઠ : ૭૫

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : જીવતરામ દવે

પ્રકાશક : સી. જમનાદાસની કંપની

—મુંબઈ

ગાંધીજીનું દુકાં અને પૂરું જીવનચરિત્ર આમાં આપ્યું છે. બાળકો માટે આવું સુંદર ગાંધીજીનું જીવનચરિત્ર બીજું લખાશે કે કેમ એ સંકારપદ છે.

ભાષા સરસ. શૈલી ઉત્તમ અને વર્ણન તો રસઝરણું છે. એકે એક ઘેર આ પુસ્તક વંચાવું જોઈએ. ચોથા ધોરણનાં બાળકો અને થોડું બહેન બાઈગણેના વાંચશે.

ગિરનારનું ગૌરવ

પૃષ્ઠ : ૧૦૩

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : જયસુખરાય પુ. જોષીપુરા

પ્રકાશક : એમ. સી. કોઠારી

—વડોદરા

મુસાફરી દ્વારા ગિરનારનું દર્શન કરી તેનું વિદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી સારી માહિતીવાળું પુસ્તક લખાયું છે. કિશોર સાહિત્યમાં ચાહે.

ગિરિશિખરો

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : તારાબેન

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ગિરનાર, આશુ અને હિમાલયની મુસાફરીનું વર્ણન સરસ રીતે લખાયું છે. બાળકોને વાચનમાં રસ પડશે અને ભૌગોલિક જ્ઞાન પણ મળશે. આવી પદ્ધતિનાં લખાણો રસથી બાળકો વાંચે.

ભાષા સરળ અને વહેતી છે. વિષય પ્રવાસનો ભૌગોલિક છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને આવું વાચન જરૂર આવવું.

ગુજરાતના ઇતિહાસની મિજલસો

પૃષ્ઠ : ૧૧૨

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : જી. જી. ચોપરી

પ્રકાશક : પોતે

—મુરત

વાર્તાલાપના રૂપમાં ગુજરાતના ઇતિહાસની વાતો આમાં આપી છે. ૧૧૨ પાનાં ભરીને સંવાદ જ ચાલ્યા કરે એ બાળકોને રૂચે નહિ અને વાર્તાલાપમાં રસ પણ નથી જામતો.

ભાષા સરળ છે. વિષય ઐતિહાસિક છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચી શકે.

ગુજરાત-મહારાષ્ટ્ર

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ અને તારાબેન

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ગુજરાતની સ્તુતિ ગિજુભાઈએ ગાઇ છે. મહારાષ્ટ્ર વિશે તારાબેને સુંદર વર્ણન લખ્યું છે. બાળકોને વાંચવામાં રસ મળશે અને ભૌગોલિક જ્ઞાન પણ થશે.

ભાષા સરસ અને સરળ છે. વિષય ભૌગોલિક માહિતીનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ગુજરાતી બાળમિત્ર

પૃષ્ઠ : ૩૩૪

કિં. ૦-૯-૦

લેખક :

પ્રકાશક : સરકારી કેળવણી ખાતું

—મુંબઈ

ફેંચમાંથી અંગ્રેજીમાં, તેમાંથી મરાઠીમાં અને તે પરથી ગુજરાતીમાં ૫ સ. ૧૮૮૪ ની સાત્રમાં આ પુસ્તક પ્રગટ થયું. વર્તનમાં બાળકોએ કેવો આચાર રાખવો જોઈએ તે દર્શાવતી વાતો સંવાદ રૂપે આપી છે. દરેકે તે આ પુસ્તક જૂનું ગણાય. એટલે તેનો ઉપયોગ થવાનો નથી અને મળતું પણ નથી.

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિચય

પૃષ્ઠ : ૨૩૬

કિં. ૦-૧૦-૦

સંપાદક : મંજુલાલ મગસુદાર

પ્રકાશક : જેઠર મેઘજી બૃહસેલર

—રાજકોટ

વેપારી પ્રકાશનનું આ ફળ છે. માધ્યમિક શાળાનાં અભ્યાસના કામમાં આવે એ દૃષ્ટિથી જુદા જુદા કવિઓ અને લેખકોની કૃતિઓ એકઠી કરી છે. આવાં પુસ્તકો બાળસાહિત્યમાં ન ગણી શકાય. જે પુસ્તક પાઠ્યપુસ્તક બન્યું તે કડવી દવા જેવું બાળકોને લાગે છે. ખરું તો પાઠ્યપુસ્તકોની રચના જ ન થવી જોઈએ. પણ વેપારી-ઓને કાલુ મનાવે !

આ પુસ્તક બાળસાહિત્યમાં ન જ યાત્રે.

ગોપીચંદ

પૃષ્ઠ ૩૪

કિ. ૦-૧-૬

લેખક લીલાવતીબેન

પ્રકાશક દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

રામ ગોપીચંદ રાજગાદી છોડીને સાધુ બની ગયો તે હકીકત વાર્તા રૂપે મરસ લખી છે. ભાષા અને શૈલી પહેલા ધોરણના બાળકો માટે યોગ્ય ગણાય પણ ૩૨ પાનાનું વાચન વધારે ગણાય છતાં બાળકો વાચશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય જીવનચરિત્રનો છે. પહેલા ધોરણના બાળકો વાચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાચે.

❦

ગોવિંદનું ખેતર

પૃષ્ઠ ૪૮

કિ. ૦-૨-૦

લેખક ધૂમ્રેતુ

પ્રકાશક ગુર્જર પ્રચરન કાયાલય

—અમદાવાદ

આ વાર્તાઓ બાળકો માટે નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી ન શકાય. કિશોર સાહિત્યમાં ચાલે.

❦

ગાળીબારની મુસાફરી ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ ૮૮

કિ. ૦-૭-૦

લેખક સૌ હસાબેન મહેતા

પ્રકાશક બાનજીવન કાયાલય —વડોદરા

અંગ્રેજીમાં "ગ્રીવીવર્સ ટ્રાવેલ્સ" નામે વાર્તા પુસ્તક નાના મોટાને ગમે તેવું છે. તેનું આ હક રૂપાન્તર છે. આમાં એક મુસાફર સફરે બેપડે છે. દુનિયાના જુદા જુદા ભાગોમાં ફરે છે અને અદ્ભુત, વિચિત્ર અને રસિક બીનાઓ અને છે. બાળકોને આ વાર્તામાં ખૂબ રસ પડશે. આવી વાર્તા આપણા બાનસાહિત્યમાં નથી.

ભાષા પ્રૌઢ છે. વિષય પ્રવાસવાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણના બાળકો વાચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાચે.

❦

ગૌરીનાં ગીતો

પૃષ્ઠ ૫૮

કિ. ૦-૮-૦

લેખક દેશગજ પન્નાર

પ્રકાશક પોતે

—અમદાવાદ

બાળાઓ ગાઈ શકે તેવા-ગીતોનો આ સંગ્રહ છે. ગીતો મોંઘી બાળાઓ

સમજી કે ગાઈ શકે તેવાં હોવાથી બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

ઘડિયાળ શિક્ષક

પૃષ્ઠ : ૯૩

કિં. ૧-૮-૦

લેખક : બાપ્તિસ્ટ વલ્લભદાસ મધુકાવાળા

પ્રકાશક : પોતે

—પંડ્યાશેરી-નાંદેદ

ઘડિયાળ બગડે તો કેમ સુધારવું તે આ પુસ્તકમાં સરળ રીતે સમજાવ્યું છે. બાળકોના ઉપયોગનું આ પુસ્તક નથી. ઘડિયાળને લગતી સારી માહિતી આમાંથી મળે છે.

ઘરમાં

પૃષ્ઠ : ૩૬

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આમાં ૬ વાચનપાઠ આપ્યા છે. વાંચવા ખાતર જ બાળક વાંચે તો રસ પડે. બાકી વાતોરસ જેવું કંઈ નથી. છતાં બાળકો વાંચે તો વાચન કેળવાય.

બાપા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ઘરમાં અને બહાર રમવાની રમતો

પૃષ્ઠ : ૧૪૧

કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : હરગવ અમુલખરાય દેસાઈ

પ્રકાશક : ચંદુલાલ મણિલાલ પરીખ

—અમદાવાદ

લગભગ ૧૫૦ ઉપર રમતો આમાં આપી છે. આપણે ત્યાં બાળકોની પાસે રમતોની સંખ્યા ઘણી ઓછી છે. બાળકો પોતે, મામાપો, અને શાળાઓ આ પુસ્તકનો ઘણો સારો ઉપયોગ કરી શકે. આમાંની રમતો રસપ્રદ અને ગમ્મત પડે તેવી છે.

બાપા સરળ છે વિષય રમતનો છે પાંચમા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે

ધરમાં રમવાની રમતો

પૃષ્ઠ : ૫૮

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : ગોવિંદભાઈ હાથીભાઈ દેસાઈ

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મંડળ

—વડોદરા

અંગ્રેજી પુસ્તકનો આ અનુવાદ છે. ધરમાં કે બહાર રમવાની રમતોની સંખ્યા આપણે ત્યાં ઓછી છે. આ ચોપડીમાંથી ધરમાં બેઠે બેઠે રમી શકાય તેવી ઘણી રમતો શીખવા મળશે. પણ આ રમતો શિક્ષિત કુટુંબોનાજ ઉપયોગમાં આવે એવી છે, શાળાઓમાં આ ચોપડી ઉપયોગી થઈ પડશે.

બાળકો જાતે ઉપયોગ કરે એવું આ વાંચન નથી. બાળકોને રમુજ સાથે જ્ઞાન આપવા માટે શિક્ષકો તેમ વડીલો આ પુસ્તકનો જરૂર ઉપયોગ કરે.

ચક્રવર્તી સનાતનમાર

પૃષ્ઠ : ૧૩

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજસાહ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

સનાતનમાર રાજકુંવર છે. ખૂબ રૂપાળો છે. સોદાગરના તોફાની ધોડા પર બેસી દૂર નીકળી જાય છે. આગળ જતાં તેને કેટલીક કુંવરીઓ પરણે છે. તેના રૂપથી દેવો પણ મોહે છે. છેવટે વિરાગી થાય છે. આમ જનદષ્ટિથી વાર્તા બાળકોને રચતી શૈલીમાં લખાઈ છે.

બાપા સરળ છે. વિષય પૌરાણિક વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને વાંચવા આપી શકાય.

ચણીબોર

પૃષ્ઠ : ૧૭૫ (નાનાં)

કિં. ૦-૫-૦

સંગ્રાહક: જુગતરામ ચીમનસાહ દવે

પ્રકાશક : જુગતરાવ વિદ્યાપીઠ

—અમદાવાદ

બાળ વિદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી કવિતાનો આ સંગ્રહ છે. તેના ત્રણ ભાગ પાડ્યા છે. પહેલામાં ૨૪, બીજામાં ૨૭ અને ત્રીજામાં ૨૬ કવિતાઓ જુના અને નવા કવિઓની છે. કવિતાઓની ચુંટણી ઉત્તમ છે. બાળવર્ગથી પાંચમા ધોરણ સુધીનાં બાળક ઉપયોગ કરી શકે. વાંચન તરીકે બીજા ધોરણથી ઉપયોગ થઈ શકે.

ચતુર અર્થોદ્ધ

પૃષ્ઠ : ૧૦૦

ક્રિ. ૦-૯-૦

લેખક : ચંદ્રશેખર મ. બટ્ટ

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય મ. મ. મહાળ

—વડોદરા

અર્થોદ્ધ નામનો ચતુર યુગ એક ગાળના દરમ્યાનમાં જન્મ લાગરજવાળી અને ચાનાકીથી વિનોદ ખડો કરે છે ખીન્નવના જેવી જ રસિક વાતો સંગમ વાર્તાઓ આપી છે બાળકોને ખૂબ ગમશે.

બાપા સરળ છે, વિષય વિનોદી વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોણુના બાળકો વાચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

ચતુરસિંગ

પૃષ્ઠ : ૪૬ (૩મા) ક્રિ. ૦-૫-૦

લેખક : મહારામ ઘેતાબાઈ

પ્રકાશક : યુનિસાલી પ્રિ. પ્રેસ

—મુબઈ

આ હાસ્ય વિનોદની સંગમ વાર્તાનું પુસ્તક છે. સાંભાન્ય માણસોને રૂચે એવા શિષ્ટ અને હળવા વિનોદ આપ્યા છે. બાળકોને જરા તે બારે પડે એમ લાગે છે. બાપા પછુ પ્રૌઢ છે, એટલે કિશોર સાહિત્યમાં લઈ શકાય.

ચતુરો

પૃષ્ઠ ૩૨

ક્રિ. ૦-૩-૦

લેખક : નામરદાસ ઈ. પટેલ

પ્રકાશક : પોને

—મવાડ

એક શિયાળ છે, તેનું નામ પાડ્યું છે ચતુરો. તે ચોતાના અમુક બાઈમધે આમ ક્યું અને અમુકે તેમ ક્યું એવી વાતો કહે છે. અનિત વાર્તાને તેમાં નેહી દીધી છે. માલિયની દષ્ટિએ આવી ખીચડી યોગ્ય ન ગણાય એપડીના રૂપરંગ સારા છે. ચિત્રો પછુ રીક છે. બાળકોને વાચનમાં રસ પડશે.

બાપા સરળ છે વિષય પ્રાણીવાર્તાનો છે ત્રીજા ધોણુના બાળકો વાચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાચે.

ચંદનખાળા

પૃષ્ઠ : ૧૬

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : ન્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

ચંદનખાળા એક રાજપુત્રી છે. દુરમન ચડી આવતાં રાજા-રાણી નાસે છે. ચંદનખાળા ચોરના હાથમાં પડે છે. ચોર તેને વેચવા અમરમાં જીભી કરે છે. એક દયાળુ શેઠ તેને ખરીદીને પુત્રી ગણી પામે છે. છેવટે ચંદનખાળા પવિત્ર જીવન ગાળી મોક્ષ પામે છે સરળ રીતે આ વાર્તા લખી છે. બાળકોને ગમશે.

બાષા સરળ છે. વિષય બહિતકથાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

ચંદન મલયાગિરિ

પૃષ્ઠ : ૧૮

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : ન્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

ચંદન મલયાગિરિની વાર્તા પ્રસિદ્ધ છે. તેને બાળકોને રૂચે તેવી શૈલીમાં જૈન સંપ્રદાયનો પટ આપીને લખી છે. બાળકોને ગમશે.

બાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

❦

ચાર બાલ સંવાદો

પૃષ્ઠ : ૪૨

ક્રિ. ૦-૩-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. બટ

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મં.

—વડોદરા

આમાં ચાર સંવાદો આપ્યા છે. બાળકોને બજવવા ગમે તેવા છે. સારાં વાંચનારાં બાળકો વાંચન તરીકે પણ વાંચીને વાર્તાનો આનંદ મેળવશે.

બાષા સરળ છે. વિષય સંવાદનો છે. ચોથા અને પાંચમા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરે.

❦

ચાલજીગાદી નાની

પૃષ્ઠ : ૫૭ (નાનાં) કિં. ૦ ૧-૩

લેખક : ગિજુભાઈ અને જુગતરામ

પ્રકાશક : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ

—અમદાવાદ

બાળવર્ગનાં બાળકોને રસ પડે, આનંદ મળે અને ગમે એવો આ વાચન-પાઠોનો સંગ્રહ છે. બાળવર્ગનાં બાળકો માટે આવું સુંદર વાચન બીજું કયું જોઈ શકે. અભ્યાસમાં ધણો ઉપયોગી નીવડે,

બાળવર્ગનાં બાળકોને આપવું જોઈએ એવું આ વાચન છે.

❀

ચાલજીગાદી મોટી

પૃષ્ઠ : ૧૨૦ (નાનાં) કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ અને જુગતરામ

પ્રકાશક : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ

—અમદાવાદ

બાળવર્ગ પૂરું કરીને પહેલા ધોરણમાં ગયેલાં બાળકોને શરૂ શરૂમાં ખૂબ ઉપયોગી થઈ પડે એવો આ વાચનપાઠોનો સંગ્રહ છે. બાળવર્ગનાં આગળ વધેલાં બાળકો પણ ઉપયોગ કરી શકે. સંગ્રહ સરસ છે.

દરેક શાળામાં પહેલા ધોરણની શરૂઆતમાં અને બાળવર્ગને અંતે આ વાચન બાળકોને અવશ્ય આપવું જોઈએ.

❀

ચાલો વાંચીએ

પૃષ્ઠ : ૫૨ કિં. ૦-૨.૦

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

મોટી ઊંચરનાં માણસોને અક્ષરજ્ઞાન આપવા માટે આ ચોપડી લખાઈ છે. બાળકો વાંચી જરૂર શકે પણ તેથી તે બાળસાહિત્ય ન કહેવાય.

❀

ચિઠ્ઠી પોથી

પૃષ્ઠ : ૩૯ કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

નાના અને સરળ વાક્યોવાળા ૩૩ પાઠ આમાં આપ્યા છે. બાળકોને વાંચવા ગમશે. સાથે કંઈકે જોધ પણ મળશે.

ભાષા સરળ અને સરસ છે. વિષય વાચનપાત્રનો છે. બાળવર્ગનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. 'બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

ચિત્ર રામાયણ

કિં. ૧૨-૦-૦

ચિત્રકાર : બાળાસાહેબ પંત

પ્રકાશક : પોતે

| |

રામાયણના પ્રસંગો ત્રિરંગી ચિત્રમાં દોરીને 'પૂરૂ' રામાયણ ચિત્રમાં ઉતાર્યું છે. ચિત્રો સુંદર છે. બાળકોને તે જોવા ખૂબ ગમશે અને ચિત્રો પરથી તેની કુટુંબ વાતો કહીને બાળકોને રામાયણની કથા કહી શકાશે.

બાળકો માટે વસાવણું જોઈએ.

❦

ચીઢિયાખાતું

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

બાળકો પ્રાણીઓ જોવા બગીચામાં જાય છે. ત્યાં વાંદરૂં, રીંછ, ગેંડો, કાંગારૂ, વગેરે વન્ય પ્રાણીઓ જુએ છે. તેનું કથાનક શૈલીમાં વર્ણન લખ્યું છે. બાળકોને જરૂર ગમશે. પ્રાણીઓ વિષે જાણવાનું સાધુ મળશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પ્રાણીવર્ણનનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપીએ.

❦

ચેલૈયો

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ચેલૈયો, કાચળો અને કાચળી, તથા માધાવાવની લોકવાર્તા એમ ત્રણ વાતો રસિક રીતે લખાઈ છે. બાળકોને ગમશે

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળક વાંચશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

ચોખાંની ચતુરાઈ

પૃષ્ઠ : ૪૪

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : નટુભાઈ

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

શિયાળ, વાઘ, સિંહ, ઘોડો, ગધેડો, ઊંદર એવાં જનનવરો કેવી ભુદ્ધિપૂર્વકની ચાસાકી વાપરે છે, તેના કિસ્સા આપ્યા છે. પ્રાણીજીવનનો બાળકોને એથી ખ્યાલ મળશે. બધા કિસ્સા રસિક છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પ્રાણીવાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

છાણાં થાપી આવ્યાં

પૃષ્ઠ : ૩૬

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : તારાબેન

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ચાર વાચનપાઠ આપ્યા છે. ‘છાણાં થાપી આવ્યાં’ અને ‘આંબલી ઉપર’ એ બંને વાર્તા બાળકોની પ્રવૃત્તિની છે. ‘અમારો વિકૃત બીજનો દાં રીતે થાય ?’ એ પણ બાળકોને વાંચવાનું ગમશે. ચોથી ‘જેખતોયે ભાષા બોલ કલ્પ’ની છે. આમાંથી બાળકને ખૂબ સમજવાનું મળશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચે તે ધજ છે.

છટાં ફેંજો, માઆપ !

પૃષ્ઠ : ૪૦

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : રામભાઈ પાઠક

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આપણાં ટેડ બાઇબેનોને કેવી કનડગત થાય છે તેના કેટલાક પ્રસંગો આ ચોપડીમાં બાળબોધ્ય ભાષામાં આપ્યા છે. છેલ્લે કનકદાસ સાધુ અને નરસિંહ મહેતાના પણ પ્રસંગો આપ્યા છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય સામાજિક છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શે પણ વિષય બીજા ધોરણનાં બાળકોને રપશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપીએ.

છેલ્લો પાઠ

પૃષ્ઠ : ૩૮

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

જાપાનના કામાચાર નામના દેશભક્ત શિક્ષક, તિબેટના ચીઆસાં નામના જૂગોળશિક્ષક અને ફ્રાન્સની એક શાળાના શિક્ષકની દેશપ્રેમની વાતો લખી છે. બાળકોને દેશપ્રેમના પાઠ શીખવે છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાતોનો છે. બીજા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચે એ ઇચ્છે છે.

જગદૂશાહ

પૃષ્ઠ : ૧૬

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ડો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાપોત્તય

—અમદાવાદ

જગદૂશાહ એક સાહસિક અને પ્રતિષ્ઠિત વહેપારી હતા. તેમની સાહસિકતાના પ્રસંગો આમાં આપ્યા છે. બાળકોને રૂચે એવી શૈલીમાં સરસ વાત લખી છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ત્રીજા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

જય બજારંગ

પૃષ્ઠ : ૫૧

ક્રિ. ૦-૬-૦

લેખક : નટવરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—મુરત

વીર હનુમાનનું ચરિત્ર બાળકોને રૂચે એ રીતે લખ્યું છે અને બાળકોને ગમશે પણ ખરું. જાતે જેવકુદ જનવાની એક વાત આપણે નથી છોડી. કેટલીક પૌરાણિક વાતો અજ્ઞાનતાને લીધે ભ્રષ્ટ્ર રીતે મનાય છે. તે રીતે હનુમાનને વાંદર ગણી કાઢ્યાં છે. ખરું જોતાં એમ હોય જ નહિ. એટલે વાનર જાતના માણસ હતા એમ લખવું જોઈએ. તેને બદલે આ ચોપડીમાં વાંદરાની જાતમાં હનુમાનને મૂકી દીધા છે. આવી જૂથો હવે ન ચાલે. ચિત્રો જુદાં છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

જરાસંધ વધ

પૃષ્ઠ : ૫૬

ક્રિ. ૦-૪-૦

લેખક : જી. છ. ચૌધરી

પ્રકાશક : પોતે

—સુરત

એક અંકમાં છ પ્રવેશવાળું આ બાળનાટક છે. વાંચવામાં રસ પડે તેવું છે. કૃષ્ણ રાજસૂય યજ્ઞમાં હરિતનાપુર જાય છે, ત્યાંથી શરૂ થઈ જરાસંધને મારે છે એ પ્રસંગો દબ્યમાં વણ્યા છે. બધી ઉચ્ચરનાં બાળકો જાનવી શકે.

પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાચન તરીકે ઉપયોગ કરી શકે.

❦

જરા હસો

પૃષ્ઠ : ૩૫

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

કેટલીક વાતોએ એવી હોય છે, કે તેની કહેવાની અને લખવાની દબ્યમાં ફેરફાર ન કરીએ તો બાળકોને તે આકર્ષી ન શકે. આ પુસ્તકમાં આપેલી વાતો પણ બાળકોને ગળે નહિ જતરે. એની લખાવટ એવી છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો સમજે તેવી ભાષા છે. તે ન વાંચી શકે તો બીજા ધોરણનાં બાળકોને વાંચાવી જોવી. બાળક વાતોનો આનંદ લે છે કે નહિ, તે તરત સમજાશે. સમજણનાં બાળકોને ધણે આનંદ મળશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાતોનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચી બેશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપીએ.

❦

જંશુરવામી

પૃષ્ઠ : ૧૬

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યોલય

—અમદાવાદ

જંશુરવામી એક ધનાઢયના પુત્ર હતા. તેમણે નાની જિમરમાં દીક્ષા લીધી. તેમણે જીવનચરિત્ર આ ચોપડીમાં આપ્યું છે. જૈન બાળકોને તે વધારે રૂચે એવું છે. છતાં ઇતિહાસમાં બાળકો પણ રસથી વાંચશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ધર્મકથાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો પ્રુશીથી વાંચે.

❦

જાતક કથાઓ

પૃષ્ઠ - ૧૩૨ (ડેમી)

કિં. ૦-૮-૦

લેખક - હંભાઈ

પ્રકાશક : શ્રી દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

શુદ્ધ ભગવાનના નામે સંગ્રહિત જાતક કથાઓની ઉપદેશક વાતોનો આ સંગ્રહ છે. દરેક વાતમાથી કંઈ ને કંઈ ઉપદેશ મળે છે અને રસ પણ પડે છે. વાચન કિશોર સાહિત્યને યોગ્ય ગણી શકાય. બાળસાહિત્યમાં જરા ભારે પડે.

જાતક કથાઓ ભાગ ૧ લેા

પૃષ્ઠ ૭૫

કિં. ૦-૧૦-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : બાલોદાન કાર્યોત્થ

—વડોદરા

ભગવાન શુદ્ધના ઉપદેશની પૌરાણિક ઢબની વાર્તા જાતક કથાઓ નામે પ્રચલિત છે. તેમાંની બોધક અને રસિક વાતો બાળકો માટે આમાં લખી છે. કુલ ૧૬ વાતો છે. ચિત્રો પણ સારાં છે. બાળકોને આનંદ આપશે

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિવાર્તાનો છે. ખીન્ન ધોરણનાં બાળકો વાચી શકશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાચવા આપવું

જાદુઈ જમરૂખ

પૃષ્ઠ : ૧૪

કિં.... ..

લેખક : .....

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

અંગ્રેજી ઉપરથી આ નાનકડી વાર્તા લખી છે. પરી આકાશમાં જડે છે. તેની જન્મગાઠ છે. એક જમરૂખ નીચે ફેંકે છે જે ખાય તે ધારે તે યાય. તેને બે ત્રણ જણ ખાય છે અને ધારે તે પ્રભાણે યાય છે. ચમત્કારી અને મિથ્યા વાતોનો સદંતર બહિષ્કાર થવો જોઈએ. બાળકોના મન પર અનિષ્ટ અમર કરે છે. છતાં આ ચોપડીમાં અતિપણું નહિ હોવાથી ચનાવી લેવાય.

લખાવટ સરળ અને રસિક છે વિષય વાર્તાનો ખીન્ન ધોરણનાં બાળકો વાચે.

જાદુષ દીવો

પૃષ્ઠ : ૨૭

[ક્રિ. ૦-૧-૦

લેખક : બીરબલ દ. મહેતા

પ્રકાશક : પોતે

—સુરત

અસાહિદીના જાદુષ દીવાની અલિધ લયલાગની વાતો આમાં આપી છે. વાતો રસિક છે. બાપા સરળ છે. વિષય જાદુષ વાતોનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

જાદુ અને ચમત્કારની આ શુદ્ધિ બાળકોને તરંગો બનાવી મૂકે એવો હર ખરો. એમને આવી વાતો વાંચવાની બદામણુ તો ન જ કરી શકાય.

જાદુઈ બાગ

પૃષ્ઠ : ૧૪૪ (નાનાં)

[ક્રિ. ૦-૮-૦

લેખક : કૃષ્ણપ્રસાદ ગિ. બટ

પ્રકાશક : જીવણલાલ અ. મહેતા

—અમદાવાદ

અંગ્રેજી " મેજિક ગાર્ડન " નામક બાળવાર્તાનો આ અનુવાદ છે. નામ પ્રમાણે જાદુ, જૂત, ડાકણ કે એવા અનુચિત પાત્ર-પ્રસંગો આમાં નથી. બાળકોને રસ પડે અને કંઈક જ્ઞાન મળે એવી રીતે પરીકથા શૈલીની આ રરિક વાર્તા છે. આવી રીતની વાર્તાઓને બાળકો મટે યોગ્ય પરીકથા કહી શકાય.

બાપા સરળ છે. વિષય પરીકથાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિહીષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

જાદુઈ હાર

પૃષ્ઠ : ૩૬

[ક્રિ. ૦-૪-૦

લેખક : ચીમનલાલ પ્રાણલાલ બટ

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

એક રાજ છે. તેનો મૂળ જાણ થાય છે. તે લેવા એક માણસ રાક્ષસ પાસે જાય છે જાદુ થાય છે. ચમત્કાર બને છે. આ વાર્તા બાળકોના મન પર ખોટી અસર સિવાય બીજી કોઈ જ સારી વાતનો પ્રભાવ નહિ પાડે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચશે. વિષય જાદુ વાર્તાનો છે.

નવસા

પૃષ્ઠ : ૩૦

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : ન્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

નવસા મહુવાના રાજ હતો. સંયોગવશાત્ તેમને દુરમનોના હાથમાં હસવું પડ્યું. ત્યાંથી છટીને ફરી મહુવા સર ક્યું. જૈન બાળકો માટે આ વાર્તા લખાઈ છે. ઇતર બાળકોને પણ રસ પડશે. રસિક ચારિત્ર્યવાર્તા છે.

આપા સરજ છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ન'બુઠાં અને બાની રામકથા

પૃષ્ઠ : ૫૬

ક્રિ. ૦-૩ ૬

લેખક : શાંતિલાલ સારાભાઈ બોઝા

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

છોકરાં અને બા વચ્ચે વાર્તા થાય છે. બા રામની વાર્તા કહે છે. આ વાચન બાળકોને રસો નહિ. લેખકોએ સમજવું જોઈએ કે આપણે કાનાં કાઠીએ તે બાળકો માટેનું સાહિત્ય ન કહેવાય. છતાં બાળકો વાંચે ખરાં.

આપા સરજ છે. વિષય વાચનનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

જનમતી

પૃષ્ઠ ૧૬

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : ન્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

જનમતી એક રૂપવતી કન્યા છે. તેના પર મોહિત થઈ એક જુવાન પગલે છે. તે જનમતી પર તેના પતિનો એક મિત્ર મોહ પામે છે. આ રીતની વાર્તા બાળકો વાંચે એ યોગ્ય નથી.

બાળકો આ ચૌપડી ન વાંચે એજ ઉત્તમ છે.

જુગતરામના પાઠો

પૃષ્ઠ : ૪૨

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : જુગતરામ દવે

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

જુદા જુદા વિષયના ૧૬ નાના મોટા પાઠો અહીં આપ્યા છે. બાળકોને વાચનમાં રસ પડે તેવી રીતે લખ્યા છે. બાળકોને જરૂર ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. બાળવર્ગનાં અને પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

જોડકણાં

પૃષ્ઠ : ૩૨

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : ...

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

૮૮ જોડકણાં આ ચોપડીમાં આપ્યાં છે. બધાં જ પ્રચલિત છે. બધી ઉમ્મરનાં અને વર્ગનાં બાળકો વાંચીને વિનોદ કરી શકે તેમ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. ભાષા હાલુએ બાળવર્ગ અને પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

જૈન તીર્થોના ટુંક પરિચય ભાગ ૧ લો

પૃષ્ઠ : ૨૮

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટોઢરશી શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય —અમદાવાદ

દિંદમાંનાં પ્રસિદ્ધ જૈન તીર્થસ્થાનોનો ટુંક પરિચય અને માહિતી આમાં આપ્યાં છે. કિશોર વિદ્યાર્થી વાંચી શકે એવી આ ચોપડી છે. બાળકો ઉપયોગ કરશે નહિ. છતાં બાળ પ્રવૃત્તકાલ્યયમાં આ ચોપડી હોય તો સારું બરું. આપું સાહિત્ય એણું છે. શાળાઓમાં તો જરૂર ફેલાવું જોઈએ.

જૈન તીર્થોના ટુંક પરિચય ભા. બીજો

પૃષ્ઠ : ૨૦

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટોઢરશી શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય —અમદાવાદ

પહેલા ભાગની પૂર્તિ કંપે બાકીનાં જૈન તીર્થોનો આમાં પરિચય છે. કિશોર વિદ્યાર્થીને ઉપયોગી આ ચોપડી છે. છતાં બાળ પ્રવૃત્તકાલ્યયમાં સંમતતા જેવી છે.

જૈન સાહિત્યની કાયરી

પૃષ્ઠ : ૨૪

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજીલાલ ટોકરશી શહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

જૈન સાહિત્ય કેટલું અને કેવું છે, તેની ડુંક માહિતી આમાં આપી છે. પણ ચોપડી બાળકો ઉપયોગ કરે તેવી નથી. વાચન જરા ભારે છે. કિશોર વિદ્યાર્થીઓને ધણું ઉપયોગી છે.

❧

ટચુકડી સો વાતો

પૃષ્ઠ : ૧૮૭

કિં. ૧-૦-૦

લેખક : હંમેશાવિંદાસ દા. કાંટાવાળા

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

ડુંકી ડુંકી સો પ્રચલિત વાતોનો આ સંગ્રહ છે. બાળ સાહિત્યની વિચાર-પૂર્વકની લેખનપ્રવૃત્તિ જે વખતે નહોતી તે વખતે સ્વં હરગોવિંદાસ કાંટાવાળાએ શુજરાતનાં બાળકો અને વિદ્યાર્થીઓને આ ભેટ આપી છે. એટલે બાપાનું ધોરણ બાળભોગ્ય નથી રહ્યું. છતાં વાચન સરળ છે. વાર્તાઓ રસિક અને ભોધક પણ છે. કેટલીક વાર્તાઓ એવી પણ છે કે જે મોટાના જરની ગણાય. એકંદરે સંગ્રહ ઉત્તમ છે. બાળકોને જરૂર આપવી જોઈએ.

બાપા ઠીક ગણાય. વિષય વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

ટચુકડી બીજી સો વાતો

પૃષ્ઠ : ૧૪૬

કિં. ૧-૦-૦

લેખક : હરગોવિંદાસ દા. કાંટાવાળા

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

આ બીજી સો ટચુકડી વાતો છે. પહેલા ભાગ જેનીજ રસિક અને ભોધક છે. બાળકોને ભોધ સાથે આનંદ મળશે. સાઈ વાચનારાં બધાં ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે.

બાપા ઠીક છે. વિષય વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

ટચુકડી ત્રીજી સો વાતો

પૃષ્ઠ : ૧૮૯

ક્રિ. ૧-૦-૦

લેખક : હરગોવિંદદાસ દા. કાંટાવાળા

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

આ ત્રીજી સો વાર્તાનો સંગ્રહ છે. વાર્તાઓ હુંડી, રસિક તથા બોધક છે. અધાન હોશિયાર બાળકો ત્રીજી ધોરણથી માંડીને વાંચી શકે. બાળકોને ખૂબ આનંદ આપશે.

ભાષા હીક છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા અને પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ટચુકડી ચોથી સો વાતો

પૃષ્ઠ : ૨૪૬

ક્રિ. ૧-૦-૦

લેખક : હરગોવિંદદાસ દા. કાંટાવાળા

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

આમાંની સો વાતો હુંડી, રસિક, બોધક અને આનંદજનક હોઈ બાળકોને ખૂબ ગમશે. ભાષા છે સળવી પણ કેટલાક સળ્હો અધરા આવી જાય છે અને કટાક્ષ પણ થોડાં સમજી શકે તેવા હોય છે. છતાં બાળકોને તેમાંથી આનંદ તો જરૂર મળશે. આ વાર્તાઓ નવી રીતે ફરીને લખાય તો ધણુંજ ઉત્તમ.

ભાષા હીક છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા અને પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.

ટચુકડી પાંચમી સો વાતો

પૃષ્ઠ : ૨૫૫

ક્રિ. ૧-૦-૦

લેખક : હરગોવિંદદાસ દા. કાંટાવાળા

પ્રકાશક : પોતેજ

—વડોદરા

આ પુસ્તકમાં પાંચમી સો વાતો આપી છે તે રસિક, વિનોદી અને બોધક છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે. આવી વાતો થોડુંક લઘુલી કે સાઈ બલ્લેલી સીઓને પણ વાંચવા જેવી છે.

ભાષા હીક છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ટચુકડો છટ્ટી સો વાનો

પૃષ્ઠ : ૧૫૪

ક્રિ. ૧-૦-૦

લેખક : હરજોવિંદલાસ દા. કાંટાવાળા

પ્રકાશક : એમ. સી. ઠેઠારી

—વડોદરા

હોશિયારીની, ચાતુરીની, વિનોદની ઉપદેશની અને નીતિની એમ વિવિધતા-
વાળી ૧૦૦ વાર્તાનો આ છટ્ટો સંગ્રહ છે. બાળકોને વાંચવી ગમશે. ભાષા અને લખા-
વટ જૂની ઢબની છે. છતાં વાચન રસિક છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે
બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

ટપાલની પેટી

પૃષ્ઠ : ૩૪

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

નાના નાના કાગળો આમાં છાપ્યા છે. આણંદ વાચન કેવળ વાચનશીખ
ધરાવતાં બાળકો જ વાંચે, ને તે પછુ બાળવર્ગનાં જ. છતાં આની ભાષા બાળવર્ગ
માટેની નથી એટલે આણંદ વાચન પાઠ્યપુસ્તક ન અને ત્યાં સુધી સ્વેચ્છાએ બાળકો
નહિ વાંચે છતાં બાળકોના હાથમાં જરૂર મૂકવા જેવું. તે વાંચશે તો પત્ર લખવાની
ઢબ તો જાણશેજ.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. પહેલા અને બીજા ધોરણનાં બાળકો
વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

ટહોંકા

પૃષ્ઠ : ૧૪

ક્રિ. ૦-૫-૦

લેખક : દેશબાઈ પરમાર

પ્રકાશક : પોતે

—સલાપોસરોડ-અમદાવાદ

૧૪ જોડકણોનો આ સંગ્રહ છે. એક પાનામાં એક જોડકણું છે સાથે
સુંદર ચિત્ર છે. આ જાતનાં ગીત સંગ્રહોની ઘણી જરૂર છે. પણ આ ગીતોમાં
ભાવ-અર્થ ભાષા કસાનો મેળ નથી. એટલે બાળકોને ગદ્ય રસ નહિ પડે. છતાં
સુંદર છે. બાળકો ઉપયોગ કરે એમ ધૃષ્ટીએ.

ભાષા સુમેળ છે. વિષય ગીતનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરે
વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

ટૂંચકા સંગ્રહ

પૃષ્ઠ : ૩૨

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

વિનોદી વાતોના ટૂંચકા આમાં આપ્યા છે. બાળકોને બે ઘડી વિનોદ કરાવશે. બાપા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. પહેલા અને બીજા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓ વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

ટોલરોટોયની ત્રણ વાર્તાઓ

પૃષ્ઠ : ૯૬

ક્રિ. ૦-૫-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

જગપ્રસિદ્ધ ગાનવત્રેમી ટોલરોટોયની ત્રણ નીતિકથાઓ મરળ રીતે બાળભોગ્ય શૈલીમાં અહીં આપી છે. આવી વાતો મન પર ધણી સારી અસર ઉપજાવે છે. વાતોઓ ગંભીર પણ એટલી જ છે. બાળકો આવું સાહિત્ય વાંચે એ હિતકર છે.

બાપા સરળ છે. વિષય નીતિકથાનો છે. પાંચમા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

ઠંકા પહોરની વાતો

પૃષ્ઠ : ૨૧૭

ક્રિ. ૧-૦-૦

લેખક : હમનલાલ વિ. રાવળ

પ્રકાશક :

આ ચોપડીમાં પ્રચલિત અને વિખિત એવી ૫૬ નાની ગોરી વાતો આપી છે. બધી વાતો રસપ્રદ અને બોધક પણ છે. બાળકોને વાંચવી ગમશે. બાપા જરા નમળા છે, છતાં ચક્રાવી લેવાય. ૯મી વાર્તા “ દુરાચારી ધણીથી કંટાળેલી સ્ત્રી ” બાળકોને ન વંચાવાય તેવી છે. આવી વાતો બાળકો માટે ન લખાવી જોઈએ.

બાપા સાદી છે. વિષય વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણના બાળકો વાંચે.

હાથું કોણ ?

પૃષ્ઠ : ૪૪

ક્રિ. ૦-૩-૦

લેખક : જે. જી. ચોપરી

પ્રકાશક : પોતે

—સુરત

અમલુ એટલો કેમ બોનવું તે બહુતા નથી. તેઓ રાજ પાસે જાય છે. જેમ

તેમ બોલે છે. રાજ્ય બંધાને કેદમાં નાખે છે. આ પ્રચલિત બોલવાર્તાને સંવાદના રૂપમાં ગોઠવી છે. ભજવાય તો બાળકોને મઝા પડે તેવી છે. ભાષા સરળ અને સહેલી છે વાચન માટે લખાતા સંવાદમાં ભાવની સૂચનાઓ ન હોવી જોઈએ.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિનોદી સંવાદનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરે.

ડાશીમાની વાતો

પૃષ્ઠ : ૧૧૩

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : ઝવેરચંદ મેઘાણી

પ્રકાશક : સૌરાષ્ટ્ર સાહિત્ય મંદિર

—રાણપુર (કાઠિયાવાડ)

પ્રચલિત ૧૫ વાર્તાનો આ સંગ્રહ છે. જૂનવાણી સ્વરૂપના અસંભવ પ્રસંગો અને મિથ્યાતત્ત્વથી ગુંથાઈ છે. અદ્ભુતતાથી બાળકોને રસ પડશે એટલુંજ. કેટલીક વાર્તામાં ધૃષ્ટાન્ત્રનક પ્રસંગો છે. છતાં લેખકે વાર્તાની મર્યાદા સાચવી છે, એટલે બાળકો વાંચી શકે.

ત્રીજા ધોરણના બાળકો વાંચી શકશે.

તક્ તક્ લરૂરૂ

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : મોંઘીબેન

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ત્રણ વાર્તાઓ આ પુસ્તકમાં છે: બે વિનોદી છે અને છેલ્લી દાનેશ્વરી રાખતી છે. ત્રણેય વાર્તા બાળકોને આનંદ આપશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. પહેલા ધોરણના બાળકો વાંચશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચે.

તાર્કિક બોધ

પૃષ્ઠ : ૮૩

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : કવિ દલપતરામ ડાહ્યાભાઈ

પ્રકાશક : ગુજરાત વનોંકયુલર સોસાયટી

—અમદાવાદ

નીતિવિષયક ૧૫ વાર્તા આપી છે. આ પુસ્તક બાળસાહિત્યમાં આવે તેવું નથી. કિશોરસાહિત્યમાં લઈ શકાય.

તારા મહળ

પૃષ્ઠ : ૯.

કિં. ૦-૯-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ચરોતર એન્ડુશન સોસાયટી

—આણંદ

જુદા જુદા લેખકોની ૧૯ વાર્તાઓનો આ સંગ્રહ છે. નાની નાની બાળવાતો સરળ અને બાળભોગ્ય ભાષામાં લખાઈ છે. બાળકોને રસ પડે તેવી છે. ચિત્રો પણ દીક છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

તિરંગાજ

પૃષ્ઠ : ૩૧

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

વિલિયમ ટેલ એ તિરંગાજ: હેન્સ નામનો યુવક, જેણે જનહિત ખાતર જાન જોખમમાં નાખ્યો: પૌત્ર, જે કુખનોને શરણે ન થતાં તોપને મેંએ બંધાયો: અને કોળિયાનાં દેશભક્ત બાળકો: એમ ચાર વાતો મરસ રીતે અહીં ગ્રંથી છે. આવી વાતો બાળકોને જરૂર વાંચવા આપવી.

ભાષા સરળ અને સુવાચ્ય છે. વિષય ચરિત્રનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને અવરમ વાંચવા આપવું.

❦

તિરંગાજ

પૃષ્ઠ : ૧૫

કિં. ૦-૦-૩

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : વસંત બાલચિક્ષણ પ્રચાર

—ભાવનગર

વિલિયમ ટેલ પ્રસિદ્ધ બાણાવળી હતો. સાથે દેશભક્ત પણ હતો. તેણે દેશ ખાતર પોતાના પુત્રના પ્રાણની પણ આકૃતિ આપવાની તૈયારી બતાવી હતી. આ કથા મરસ લખાઈ છે. બાળકોને આવાં ચરિત્રો ખૂબ ગમે છે અને વચાવવાં પણ નેપછે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

તોફાની દીપ્તો

પૃષ્ઠ : ૫૬

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : નટવરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર — સુરત

અંગ્રેજના લેખકનું નામ આખા વિના અનુવાદ કરેલી આ વાર્તા છે. સરસ છે. ત્રણ ફૂતરા એકમત કરે છે. રસિક રીતે તેવા પ્રસંગો લખ્યા છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પ્રાણીવાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

✽

ત્રિવેણી અને બીજાં ત્રણ બાલનાટકો

પૃષ્ઠ : ૮૮

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : યશવંત પંડ્યા

પ્રકાશક : પોતે

—અમદાવાદ

આમાં ચાર સંવાદો છે. નાટક જેવું એમાં કંઈ નથી. ભજવવામાં આ સંવાદો કંઈક રસ જમાવી શકે તો તે જોવાનું. બાકી વાચનમાં તો આશ્ચર્ય નથી. બાળકો ભજવવામાં આનો ઉપયોગ કરી શકે. સંવાદો પ્રાસંગિક છે. “ આને દીવાળી ” “ હોળીનું નાણિયેર ” “ ધણી વિનાનાં ” અને “ ત્રિવેણી ”. બધાંમાં પાત્રો બાળક અને વડીલો પણ છે.

✽

ધીઆસાં

પૃષ્ઠ : ૧૮

કિં. ૦-૦-૩

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : વસંત બાલ શિક્ષણ પ્રચાર

—ભાવનગર

ધીઆસાં તિબેટનો ભૂગોળશિક્ષક હતો. તેણે દેશપ્રેમમાં જ મરત બની જીવન વિતાવ્યું. તેની કથા બાળકોને વાંચવી ખૂબ તેવી રીતે લખાઈ છે. ખરું તો આવાં ચરિત્રો જરા વધારે પ્રૌઢ ભાષામાં કિશોર વિદ્યાર્થી માટે લખાવાં જોઈએ. આમાંનું વસ્તુ અને ઉદ્દેશ જોઈએ તેટલાં બાળભોગ્ય નહિ બની શકે. છતાં વાચન બાળકો માટે ઉત્તમ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.

✽

હગો

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : જી. છ. ચોધરી

પ્રકાશક : પોતે

—સુરત

રામન લોકો જૂલમી સીઝરને મારવા એકઠાં થઈ ઠાવવું કરે છે અને સભામાં

તેને મારે છે. આ પ્રસંગને સંવાદમાં ચોળ્યો છે. સંવાદ બાળબોગ્ય નથી. તેને બદલે વાર્તા લખી હોત તો વધારે રસપ્રદ બનત. બાળસાહિત્યમાં વધ શકાય નહિ.

❧

દમયંતી

પૃષ્ઠ : ૩૪ કિં. ૦-૪-૦
લેખક : મહાશંકર ડ. બટ
પ્રકાશક : પોતે —વડોદરા

દમયંતીની આ પૌરાણિક વાર્તા સાદી રીતે લખી છે. આ વસ્તુ જ એવું છે કે બાળકોના અસ્તુ ન ગણી શકાય. વળી લખાવટ અને રચનાત બાળબોગ્ય નથી. એને બાળસાહિત્યમાં ન ગણી શકાય.

❧

દયાળુ માતા અને સદ્ગુણી પુત્રી

પૃષ્ઠ : ૧૫૨ કિં. ૦-૩-૦
લેખક :
પ્રકાશક : સરતુ સાહિત્ય વર્ધક કાર્યાલય
—અમદાવાદ

આ પુસ્તકને બાળ સાહિત્યમાં સ્થાન આપી ન શકાય. બાળકોના ઉપયોગનું નથી. રસિક અને બોધક નવલકથા છે. સ્ત્રીઓને માટે ઉપયોગી વાચન છે.

❧

દલપત રાતઝાહી

પૃષ્ઠ : ૭૧ કિં. ૦-૫-૦
લેખક : દલપતરામ ડા. કવિ
પ્રકાશક : જીવનલાલ અ. ગહેતા
—અમદાવાદ

આ ચોપડીમાં ઉદાહરણમાં ઉપયોગ કરી શકાય એવા નીતિબોધક ૭૦૦ શ્લોકો આપ્યા છે. આ ચોપડી બાળકોના ઉપયોગની ન ગણાય. કિશોરો માટે યોગ્ય.

❧

દાદાજીની તલવાર

પૃષ્ઠ : ૩૨ કિં. ૦-૧-૬
લેખક : ગિજુભાઈ
પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર
—ભાવનગર

દાદાજી તલવાર વિષે ધરનાં બાળકોને ખોતાના વડાદા કેવા બહાદુર હતા તે

એક પિતા સરસ રીતે કહે છે. મચ્છીમાઝ ભાંગેલા પૂલ પર આવતી ગાડીને રોકે છે એ સુંદર વાત છે. એવી ૫ વાતો આપી છે. બધી ૪ વાતો બાળકોને ગમશે.

ભાષા સરળ છે વિષય વાર્તાનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપીએ.

દાદાજીની વાતો

પૃષ્ઠ : ૧૧૫ કિં. ૦-૮-૦

લેખક : ઝવેરચંદ મેઘાણી

પ્રકાશક : સૌરાષ્ટ્ર સાહિત્ય મંદિર

—રાણપુર-(કાઠીયાવાડ)

શૈલી અને ભાષા બાળસાહિત્યનાં નથી. એટલે આ પુસ્તકને બાળસાહિત્યમાં સ્થાન ન મળે. બાળકો વાંચી પણ ન શકે.

દાદા દર્શન

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આમાં ૯ શબ્દચિત્રો આપ્યાં છે. તે બાળકોને વાચન તરીકે રસ પેદા કરે એવાં છે. દાદા, કાથીમાશી, હીરાકાકા, મોહનભાગા, બા, કીલીભાણુ, કેશભા, વીજભાણી અને નંદુબા: આ શબ્દચિત્રનાં પાત્રો છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય શબ્દચિત્રનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને વાંચવા આપીએ.

દુહા અને સોરઠા

પૃષ્ઠ : ૩૬

કિં. ૦ ૧-૬

લેખક :

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

૬.

નીતિ અને શિખામણ સાથે કંઈક જ્ઞાન આપે એવા સરળ દોહા અને ૨૦ આ ચોપડીમાં સંગ્રહા છે. ઘણા પ્રચલિત છે. બાળકોને વાંચવા ગમશે.

બાપા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. આમ તો બધાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

દેવળદેવી

પૃષ્ઠ : ૧૮૬

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : બીમરાવ ભોળાનાથ દાવેડિયા

પ્રકાશક : તેમનાં સંતાનો

—અમદાવાદ

આ ઐતિહાસિક નાટક છે. બાળભોગ્ય નથી અને બાળકો માટે લખાયું પણ નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

❦

દેવી દુર્ગાવતી

પૃષ્ઠ : ૧૩

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : મહાશંકર લક્ષ્મીભાઈ ભટ્ટ

પ્રકાશક : પોતે

—સોળા (તા. વડોદરા)

દુર્ગાવતી ચંદેલા વંશની રાજકુવરી હતી. તે મદમંડલના દસપતિશાહ સાથે પરણી હતી. વિધવા થતાં અકબરના એક સગદારે તેનું રાજ્ય પકાવી લેવા ચડાવ કરી. તેમાં દુર્ગાવતીએ અજબ વીરતા દાખવી. આ કથા કુંઠાશુભાં લખી છે. આપું વાચન રસિક રીતે લખાય તો ભોળાને આપણા શૌર્યનો ઇતિહાસ વાંચવામાં રસ પડે. સં. ૧૯૬૩ માં આ ચોપડી છપાઇ છે, એટલે જૂની થઇ ગયું. બાપા શૈલી બાળકોનાં બરનાં નથી. કિશોર સાહિત્યમાં લઇ શકાય.

❦

દેશ દેશની અદ્ભુત વાતો

પૃષ્ઠ : ૧૨૮

કિં. ૦-૧૦-૦

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય

—અમદાવાદ

જુદા જુદા દેશની ૧૩ વાતો આમાં આપી છે. બધી જ વાતો બાળકો રસથી વાંચે તેવી છે. તેમાં કેટલીક જાદુ, ચક્ષસ અને ચમત્કારની છે. પણ તેને મહત્ત્વ નહિ મળ્યું હોવાથી ચલાવી લેવાન. છતાં એર તે એર.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય. બાળકો વાંચી શકે.

❦

દેશ દેશની દંતકથાઓ

પૃષ્ઠ : ૭૧

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : ધી જનગલ બુક ડીપો —મુંબઈ

આ ચોપડીમાં દસ વાતો છે. બધી જુદા જુદા દેશની દંતકથાઓ છે. તેમાં અંગ્રેજી કથા ‘બહાદુર જોક’ નકામી છે. મિથ્યા ચમત્કારવાળી છે. અંગ્રેજીમાં આવી જ વાતો વધારે છે. બાકીની વાતો રસિક છે. બાળકોને ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય ૭ મી વાર્તા છોડીને નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે,

દેશ દેશની આર્થિક વાતો

પૃષ્ઠ : ૯૫

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : હરિલાલ માણેકલાલ દેસાઈ

અને

કલ્યાણરાય નથુભાઈ જોષી

પ્રકાશક : મોહનલાલ મનસુખરામ શાહ

—વડોદરા

આ પુસ્તકમાં રમુજ અને વિનોદ આવે તેવી કુંઠી કુંઠી વાતો છે. ભાષા ધણી જ સાદી છે. બાળકો વાંચી શકે. પણ તેમાં રહેલો વિનોદ કે કટાક્ષ ભારે હોવાથી બાળકો તે સમજી શકશે નહિ. એટલે તેમને મજા નહિ પડે કિશોર વિદ્યાર્થીઓ સારો લાભ લઈ શકે. માટે કિશોરસાહિત્યમાં આ પુસ્તકને ગણવું જોઈએ.

દેશ દેશની રસમય વાતો

પૃષ્ઠ : ૬૪

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : હરિલાલ માણેકલાલ દેસાઈ

અને

કલ્યાણરાય નથુભાઈ જોષી

પ્રકાશક : મોહનલાલ મનસુખરામ શાહ

—વડોદરા

અંગ્રેજી પત્રોમાં વિનોદી દુચકાઓ આવે છે. તેમાંના ધણીખરાનો અનુવાદ આ ચોપડીમાં આવ્યો છે. ભાષા અને લખાવટ એવા પ્રકારના છે કે બાળકો તેમાંના વિનોદ સમજી શકે નહિ. કિશોર સાહિત્યમાં આ પુસ્તકને મૂકી શકાય.

દેશ દેશની વીરકથાઓ ભા. ૧ ભા.

પૃષ્ઠ ૧૨૫

કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : ગુર્જર અંધરતન કાર્યાલય

—અમદાવાદ

દેશ પંદેશના પ્રસિદ્ધ પુરોના વીરતાબરો ૧૨ પ્રસંગો આ પુસ્તકમાં લખ્યા

છે. બધાજ રસિક અને વાંચવા ગમે તેવા છે. બાળકોને આવા પ્રસંગોવાળું વાંચન બાળક ૪/ ગમશે અને તેમના ચારિત્ર્ય પર સુદર અસર કરશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય જીવનચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

દેશ દેશની વીરકથાઓ ભા. ૨ જે પૃષ્ઠ : ૧૭૦ કિં. ૧-૦-૦
 લેખક : રમણલાલ ના. સાહ
 પ્રકાશક : ગુર્જર ગ્રંથસ્થાન કાપાંબળ
 —અમદાવાદ

પહેલા ભાગની પેઠે આ બીજા ભાગમાં પણ દેશ પરદેશના ૨૦ કિસ્સા આપ્યા છે. તેમાંથી બાળકો સાહસ, વીરતા અને દૃઢતાનું રસપાન કરશે. આવું વાચન બાળકો વાંચે એ વિશેષ જરૂરનું છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.

❦

દેશને ખાતર પૃષ્ઠ : ૨૦ કિં. ૦-૧-૦
 લેખક : જી. જી. ચોધરી
 પ્રકાશક : પોતે
 —સુરત

એથેન્સ નગરના એક વીર દેશભક્તની કથા સંવાદ રૂપે ચોજી છે. રચના અને લખાવટ રસિક છે. પણ ભાષા જરા ભારે, અને સંવાદનું સ્વરૂપ અધર્મ છે એટલે કિશોર સાહિત્યમાં લઘુ શકાય. બાળસાહિત્યમાં ન આવે.

❦

દેશી રમતો પૃષ્ઠ : ૧૩૨ કિં. ૦-૮-૦
 લેખક : હરિપતિ હરિપ્રસાદ ડાહ્યાભાઈ
 પ્રકાશક : પોતે
 —અમદાવાદ

લગભગ ૨૯ દેશી રમતો આમાં આપી છે. આપણે ત્યાં રમતોને રથાન જોઈએ તેવું નહિ મળ્યાથી રમતોના પ્રકાર પણ ઓછા પ્રચલિત છે. આવાં પુસ્તકો શાળાઓને ધણાંજ ઉપયોગી થઈ પડે.

ભાષા સરળ છે. વિષય રમતનો છે. બાળકો કરતાં વડીલો ઉપયોગ કરીને બાળકોને રમતો શીખવી સહે.

❦

દેવકથાઓ ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૭૫

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર

—અમદાવાદ

ભાષા અને શૈલીની દૃષ્ટિએ આ પુસ્તક કિશોર વિદ્યાર્થી (માધ્યમિક શાળાના) માટે છે. બાળસાહિત્યમાં આવી શકવું નથી.

૭

❧

(ઓમક) દેવચંદ્રજી

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : નાગકુમાર મકાતી

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

એક જૈન આચાર્યનું આ સુંદર જીવનચરિત્ર છે. પણ ભાષા અને શૈલી બાળકો માટે જરા અધરાં ગણાય. છતાં જૈન બાળકો અથવા વધારે સાફ વાંચી શકતાં બાળકો વાંચી શકે. કિશોરસાહિત્યમાં ગણવું જોઈએ.

❧

દ્રૌપદી

પૃષ્ઠ : ૨૮

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : કેશવલાલ ડોસાભાઈ દેસાઈ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

દ્રૌપદીનું આ જીવનચરિત્ર છે. બાળકો વાંચે તેવું નથી. સમજણી કન્યાઓ અને સ્ત્રીઓને વધારે ઉપયોગી ગણાય. કિશોરસાહિત્યમાં ગણાય તેવું છે.

❧

ધન્ય અહિંસા

પૃષ્ઠ : ૧૫

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

એક માછીમાર છે. તે કંટાળાને જંગલમાં નાસી જાય છે. ત્યાં રાખની એક કુંવરી એને મળે છે. તેની સાથે તે પરણે છે. પછી એક રાખને ત્યાં રહે છે. ત્યાંથી કામસર લંકા જાય છે. રાખ સો પર કુડી નજર કરે છે. માછીમાર આવી જાય છે, સાથે એક કુંવરી પરણતો આવે છે.

આ રીતની વાર્તા બાળકોને ન આપવી જોઈએ. પરંતુ કામાતુર અને એવા બીજા કેટલાક બાળકોને ન સંભળાવવા જેવા શબ્દો પણ આવી ગયા છે.

❦

ધન્ય એ ટેક

૭

પૃષ્ઠ : ૧૮

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : કેશવલાલ ડોસાભાઈ દેસાઈ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

આ જૈન ધૌરાણિક ચરિત્રકથા છે. અયોધ્યાનો ગજા ધર્મપ્રિય છે. તે મોહમાં ફસે છે. પોતાના પુત્રનું મારું તેને કાપવું પડે છે. આ વાત વાર્તાશૈલીમાં લખાઈ છે. બાળકોને ગમશે. જૈન બાળકોને વધારે રૂચે.

ભાષા સરળ છે. વિષય જૈન ધૌરાણિક ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

❦

ધર્મ માટે પ્રાણ આપનાર મહાત્માઓ

પૃષ્ઠ : ૨૩

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

સાત કિસ્સાઓ આ ગ્રંથમાં છે. તેમાં જૈન સંતોની ત્યાગકથા છે. ધર્મ-પ્રેમી કુટુંબના બાળકોને રૂચશે. બાળકો આનું વાચન વાંચે એ હિતકર છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

ધૂપસળી

પૃષ્ઠ : ૪૬

ક્રિ. ૦-૪-૦

લેખક : વલ્લભદાસ અક્કડ

અને

નટવરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર—સુરત

અંગ્રેજી હિપરંચી આ વાર્તા લખી છે. ભદ્રુદાસ ચમત્કારગ્રી હીરામોતી મળે છે, ન થવાનું થાય છે, અને કંગાવ માણસ રાજકુવરીને પરણીને અરધું રાજપાટ મેળવે છે. આવી મિથ્યા વાર્તા બાળકો ન વાંચે એ જ સાફ. બાકી તો લખાવટ ઘણીજ સારી છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ભદ્રુ વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણના બાળકો વાંચે.

❦

ધોળીડા હુએ છે

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

નન્નુ ધોળી, ચાહિસ, રેવો પૂજરી વગેરે ૮ જણનાં શબ્દચિત્રો લખ્યાં છે. બાળકોને વાંચવાં ગમશે અને કંઈક જાણવાનું પણ મળશે.

બાષા સરળ છે. વિષય શબ્દચિત્રનો છે. હોશિયાર બાળકો સારી રીતે વાંચી શકશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

ધ્રુવ અને ચિલ્લયા

પૃષ્ઠ : ૬૮

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : કૃષ્ણાજી ગોવિંદ કિનરે

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ —પુના

ધ્રુવનું પૌરાણિક ચરિત્ર અને બીજાં એક ભક્તબાળક ચિલ્લયાનું ચરિત્ર આમાં આપ્યાં છે. બંને ચરિત્રો સરસ લખાયાં છે. બાળકોને રસ પડશે. આવાં ચરિત્રોનો પ્રભાવ બાળકો પર સારો પડે છે, એ રીતે જોતાં આ ચરિત્ર બાળકોને શું આપશે, એ વિચારીએ તો કેવળ “પ્રભુભક્તિ” આપે એમ કહી શકાય. આવા વાચનની પશુ જરૂર ગણી શકાય. એક પ્રશ્ન છે, કે બાળકોમાં ધર્મરત્ની ભાવના દૃઢ રીતે બેસાડી દેવી એ ઉચિત કહી શકાય ? જેમણે આ પ્રશ્નનો વિચાર કરી લીધો હોય તેઓ આવાં વાચનનો ઉપયોગ કે નિષેધ સ્વયં કરી શકે છે.

બાષા સરળ છે. વિષય ધાર્મિક કથાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરી શકે.

મધુલેા રામ

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : બાલજીવન કાપોલય

—વડોદરા

આ જાતકકથા છે. નીચ પ્રકૃતિનો ગજકુમાર પોતાને જ્યાવનનારને મારવા તૈયાર થાય છે, ત્યારે સાપ, પોપટ જેવાં પ્રાણી ઉપકારનો બદલો ઉપકારથી વાળે છે. આ વાર્તા સરળ અને રસિક છે. બાળકોને વાંચવી ગમશે. આવી વાર્તા બાળકો વાંચે એ ઇષ્ટ છે.

બાષા સરળ છે. વિષય નીતિબોધની વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

નર્મદાસુંદરી

પૃષ્ઠ : ૧૮

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

નર્મદાસુંદરી જૈન છે. વૈષ્ણવ સાસરિયામાં આવી બધાને જૈન બનાવે છે. પતિ સાથે પરદેશમાં જતાં પતિ તેને છોડીને ચાલ્યો જાય છે. અનંગસુંદરી સાદસધી બધી જૈન સાધ્વી બને છે. આ જૈનધર્મી વાર્તા બાળકોને રસ પડે તેવી શૈલીમાં લખાઈ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય જૈન ધાર્મિક વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

❧

નવનીત

પૃષ્ઠ : ૩૬

ક્રિ. ૦-૩-૦

લેખક : નટવરસાહ વીભાવાળા

પ્રકાશક : માડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

બોધક અને રસિક એવા ૨૪ પ્રસંગો જાણીતા ઐતિહાસિક પુરોનાં જીવન-માંથી આપ્યા છે. વાર્તા જેવો રસ જમાવ્યો છે. બાળકોને ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપીએ.

❧

નવરંગી બાળકો

પૃષ્ઠ : ૬૪

ક્રિ. ૦-૮-૦

લેખક : ભોગીન્દ્રસવ ર. દીવેટિયા

પ્રકાશક : એન. એમ. ત્રિપાઠીની કું.

—મુબઇ

“ ધોડ ગહર્સ ” નામક અંગ્રેજી બાલ પુસ્તકનો આ અનુવાદ છે. કુટુંબ કુટુંબ ૪૮ વાતો આપી છે. વાતો જૂની હબની છે. ઉપદેશક અને આચાર શીખવનારી છે. બાળકોને રસ પડશે અને શિખામણ પણ પ્રાપ્ત થશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

❧

નવાં ઉખાણાં અને જૂનાં ઉખાણાં પૃષ્ઠ : ૪૮-૪૨ કિં. ૦-૮-૦
 લેખક : કાનજી કાલીદાસ જોષી
 પ્રકાશક : કે. કે. જોષી એન્ડ બધર્સ
 કાંદાવાડી-મુંબઈ

જે પુસ્તકોનું આ એક પુસ્તક છે. પ્રચલિત અને પુસ્તકોમાંથી આધાર લઈને સુધારા વધારા સાથે જોડીને લગભગ ૬૦૦ ની સંખ્યા જેટલાં ઉખાણાં આમાં આપ્યાં છે. બાપા જરા અધરી છે, છતાં બાળકોને રમુજ ખાતર વાંચવું ગમશે.

બાપા સાધારણ છે. વિષય વિનોદનો છે. વાંચના ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરે.

નવાં ગીતો ભાગ પહેલો પૃષ્ઠ : ૮૦ (નાનાં) કિં. ૦-૩-૦
 લેખક : ત્રિભુવન ગૌરીશંકર વ્યાસ
 પ્રકાશક : નવજીવન કાર્યલય
 —અમદાવાદ

આ ભાગમાં યોત્રીશ કવિતાઓ છે. બધી કવિતાઓમાં કવિત્વ ઝળકે છે. બાળકો માટે લખનારા કવિઓ ગુજરાતમાં નથી. તેમાં આ કવિએ અપવાદ કર્યો છે. સુંદર ગીતો તેમણે બાળકો માટે લખ્યાં છે. આમાંનાં કેટલાંક ગીતો કિશોર વિદ્યાર્થીઓને યોગ્યનાં પણ છે. વાંચવાં તો મોટાંઓને પણ ગમશે. દરેક ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. આ સંગ્રહ દરેક બાળક પાસે હોવો જોઈએ.

નવાં ગીતો ભાગ બીજો પૃષ્ઠ : ૮૪ કિં. ૦-૪-૦
 લેખક : ત્રિભુવન ગૌરીશંકર વ્યાસ
 પ્રકાશક : નવજીવન કાર્યલય
 —અમદાવાદ

આ બીજા ભાગમાં બીજીશ ગીતો આપ્યાં છે. આ ગીતોમાં વિભાગો પાડ્યા છે. બાળકો માટેનાં, કિશોર વિદ્યાર્થી માટેનાં, અને મોટાંઓ માટેનાં. પણ વિદ્યાર્થીઓને તો બધાંજ ગીતો ઉપયોગી થઈ પડે તેવાં છે. આ ગીતો માટે કવિનો ગુજરાતી સાહિત્યે આભાર માનવો જોઈએ. દરેક વિદ્યાર્થી પાસે આ સંગ્રહ હોવો જોઈએ.

નવી ગરબાવળી પૃષ્ઠ : ૩૯ કિં. ૦-૩-૦
 લેખક : ત્રિભુવન ગૌરીશંકર વ્યાસ
 પ્રકાશક : ડા. જ્યેષ્ઠ મેધજી —રાજકોટ

મુરસવાળાં સુંદર ગીતોનો આ સંગ્રહ છે. બાળકો માટે જેને ગીત કહી

શકાય એવાં ગીતો આ કવિએ આપ્યાં છે. બાળકોને વાંચવાં અને ગાવાં ગમે એવાં છે. દરેક ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે.

✽

નળ દમયંતી

પૃષ્ઠ : ૫૨

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મં. લિ.

—વડોદરા

નળ દમયંતીની જૂનવાણી વાતો બાળલોકોએ બાધામાં અને દબામાં લખી છે. બાળકોને વાંચવી જરૂર ગમશે. એક વાત વિચારવા જેવી છે, કે આવા જૂનવાણી થોડાં વંચાવવાનો કંઈ અર્થ છે ખરો? જેમાં ઐતિહાસિક સત્ય કે કંઈક શીખવા જેવું ન હોય તે બાળકોને ન આપીએ તો શું ખોટું?

બાધા સરળ છે. વિષય વાતોનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય. બાળકો વાંચી શકે.

✽

નળ દમયંતી

પૃષ્ઠ : ૨૮

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : નામકુમાર મહાત્મા

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

આ વાની બાળકો વાંચે એવી નથી. બાધા અને શૈલી અધરાં છે. કિશોર-સાહિત્યમાં આવે.

✽

નાના પાંડો

પૃષ્ઠ : ૪૦

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

બાળવર્ગનાં બાળકોને ઉપયોગી થઈ પડે એવા વાચનપાઠોનો આ સંગ્રહ છે. નાના નાના ૨૮ પાંડો છે. બાળકોને અભ્યાસમાં મદદ કરશે અને વાચન આપશે.

બાધા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. બાળવર્ગનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

✽

નાના ફડનવીસ

પૃષ્ઠ : ૭૭

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : રમણલાલ વ. દેસાઈ

પ્રકાશક : એમ. સી. કોઠારી

—વડોદરા

નાના ફડનવીસનું જીવનચરિત્ર રસિક રીતે લખાયું છે. કિશોર-સાહિત્યમાં આથે તેવું છે. આજસાહિત્યમાં લખ શકાય નહિ.

નાની નાની વાતો ભા. ૧ ભા.

પૃષ્ઠ : ૨૪

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

નાની નાની બોધક વાર્તાઓ આમાં આપી છે. ૧૦ વાર્તાઓ સરસ ચિત્ર સાથે આપી છે. જોઈએ તેવી રસિક નથી, છતાં બાળકોને વાંચવામાં મજા પડશે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.

નાની નાની વાતો ભા. ૨ ભા.

પૃષ્ઠ : ૨૨

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

બીજા ભાગમાં ૧૦ સચિત્ર દુકા અને સહેલી વાતો લખી છે. બાળકોને વાચન મળે એજ અર્થ સરે છે. વસ્તુ ઉપદેશક છે, પણ વાર્તારસ જળવાયો નથી. છતાં બાળકોને વાંચવી મજાશે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો પ્રુશાંથી વાંચે.

નાની નાની વાતો ભાગ ત્રીજો

પૃષ્ઠ : ૨૪

કિં. ૦-૪-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

આ ત્રીજા ભાગમાં ૧૦ સચિત્ર દુકા સરળ વાતો આપી છે, ને તે બાળકોને મને એવી અને રસિક તથા બોધક છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નાની નાની વાતો ભાગ ૪ થી

પૃષ્ઠ : ૧૪

કિં. ૦-૪-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

પક્ષીઓ વિશે વાર્તાના ૩૫માં સચિત્ર ૧૦ પ્રસંગકથાઓ આમાં આપી છે. તે બાળકોને વાંચી ગમે અને પક્ષીઓ તરફ અતુરતા વધે એવી છે. બાળકો ખુશી થશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નાની નાની વાતો ભાગ ૫ થી

પૃષ્ઠ : ૧૭

કિં. ૦-૪-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

આમાં પણ ૧૦ સચિત્ર હાંકી વાતો છે. બાળકોને રસ પડે અને ઠાંક બોધ મળે એવી છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નાની નાની વાતો ભાગ ૬ થી

પૃષ્ઠ :

કિં. ૦-૪-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

આ ૭ઠ્ઠા ભાગમાં પણ સચિત્ર રસિક અને બોધક ૧૦ વાતો આપી છે. બાળકોને જરૂર મળશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નાની વાતો

પૃષ્ઠ : ૩૨

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

સહેલી ભાષા અને સરળ ટુંકાં વાક્યોવાળી પ્રાણીપંખીની વાર્તાઓ છે. સાત વાતો છે. બાળકોને વાંચવી ધણીજ ગમશે. આવી વાતો બાળકોને પ્રિય હોય છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. બાળવર્ગનાં બાળકો વાંચશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપીએ.

નીતિ દર્પણ

પૃષ્ઠ : ૬૦

ક્રિ. ૦-૫-૦

લેખક : ઝોદાવરીબાઈ પંડિત

પ્રકાશક : વડોદરા દેશી કેળવણી ખાતું

—વડોદરા

મરાઠીનો આ અનુવાદ સં. ૧૯૫૪ માં છપાયો હતો. સદાચાર કેળવવાની નેમથી આ સદાચારી વાતોનો સંગ્રહ પ્રગટ થયો છે. આવું વાચન સામાન્ય વર્ગનાં માણસોને ધણુંજ હિતકર છે. બાળસાહિત્યમાં લઈ શકાય તેવું નથી.

નીતિની શીખામણો

પૃષ્ઠ : ૨૧

લેખક : યુનીલાલ આપુજી મોદી

—મુરત

કહેવતોના રૂપમાં બોધક શિખામણનાં વાક્યો આમાં આપ્યાં છે. આ પ્રસ્તુત બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

નીતિ પાઠમાળા ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૮૪

ક્રિ. ૦-૪-૦

લેખક : મંગળજી હરજીવન ઝોઝા

પ્રકાશક : ઠક્કર બેચર મેઘજી

—રાજકોટ

નીતિબોધક પૌરાણિક વાર્તાઓ આમાં આપી છે. વાતો સાદી રીતે લખાઈ છે. જોઈએ તેવી રસિક બની શકી નથી. છતાં બાળકો વાંચશે ખરાં.

ભાષા સાદી છે. વિષય વાર્તાનો છે. યોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નાની નાની વાતો ભાગ ૪ થી

પૃષ્ઠ : ૧૪

કિં. ૦-૪-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

પક્ષીઓ વિશે વાર્તાના ૩૫માં સચિત્ર ૧૦ પ્રસંગકથાઓ આમાં આપી છે. તે બાળકોને વાંચતી ગમે અને પક્ષીઓ તરફ અનુરાગ વધે એવી છે. બાળકો ખુશી થશે. બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નાની નાની વાતો ભાગ ૫ થી

પૃષ્ઠ : ૧૭

કિં. ૦-૪-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

આમાં પણ ૧૦ સચિત્ર કુટુંબી વાતો છે. બાળકોને રસ પડે અને કાંઈ બોધ મળે એવી છે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નાની નાની વાતો ભાગ ૬ થી

પૃષ્ઠ :

કિં. ૦-૪-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

આ છઠ્ઠા ભાગમાં પણ સચિત્ર રસિક અને બોધક ૧૦ વાતો આપી છે. બાળકોને નર્મર ગમશે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નાની વાતો

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

સહેલો ભાષા અને સરળ દુર્ઘા વાક્યોવાળી પ્રાણીયજીવી વાર્તાઓ છે. સાત વાતો છે. બાળકોને વાંચવી ઘણીજ મનશે. આવી વાતો બાળકોને પ્રિય હોય છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. બાળવર્ગનાં બાળકો વાંચશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપીએ.

❦

નીતિ દર્પણ

પૃષ્ઠ : ૯૦

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : ગોદાવરીબાઈ પંડિત

પ્રકાશક : વડોદરા દેશી જીવણી ખાતું

—વડોદરા

મરાઠીનો આ અનુવાદ સં. ૧૯૫૪ માં છપાયો હતો. સદાચાર જીવનવાની નેમથી આ સદાચારી વાતોનો સંગ્રહ પ્રગટ થયો છે. આતુ' વાચન સામાન્ય વર્ગનાં માણસોને ધણુંજ હિતકર છે. બાળસાહિત્યમાં લાઇ શકાય તેવું નથી.

❦

નીતિની શિખામણો

પૃષ્ઠ : ૨૧

લેખક : યુનીસાદ બાપુજી મોદી

—સુરત

કહેવતોના રૂપમાં બોધક શિખામણનાં વાક્યો આમાં આપ્યાં છે. આ પુસ્તક બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

❦

નીતિ પાઠમાળા ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૮૪

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : મંગળજી હરજીવન ઝોઝા

પ્રકાશક : ઠક્કર બેચર બેધજી

—રાજકોટ

નીતિબોધક પૌરાણિક વાર્તાઓ આમાં આપી છે. વાતો સાદી રીતે લખાઈ છે. બેધજી તેવી રસિક બની શકી નથી. છતાં બાળકો વાંચશે ખરાં.

ભાષા સાદી છે. વિષય વાર્તાનો છે. એથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

નોતિબોધ

પૃષ્ઠ : ૧૨૨

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : હમનલાલ દાદરદાસ મોદી

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

સંવત ૧૯૫૪ માં મરાઠી પરથી અનુવાદ કરીને આ પુસ્તક પ્રગટ કર્યું હતું. આરોગ્ય, ઉદ્યોગ, પરોપકાર, ક્ષમા, દયા, સદનશીલતા, પ્રમાણિકપણ વગેરે સદૃશ્યો ઉપર ઉદાહરણ આપીને બોધક પાઠો આમાં લખ્યા છે. શ્રેષ્ઠી જૂની ગણાય. છતાં વાચનની કિંમત નથી ઘટતી કિશોર વિદ્યાર્થીઓ વાંચી શકે તેવું પુસ્તક છે. છતાં પાંચમા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વાર્તા રૂપે લખાયું હોવાથી રસ પડશે.

બાપા સરજા છે. વિષય નીતિબોધનો છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❀

નોતિપત્રન

પૃષ્ઠ : ૨૧૨

કિં. ૧-૮-૦

લેખક : કરસનદાસ મૂલશ

પ્રકાશક : ,,

—સુરત

નીતિ અને સદાચારની બોધક ટુંકી વાર્તા આમાં આપી છે. ૭૦ વરસ ઉપર આ ચોપડી પ્રગટ થઇ છે. લખાવટ એટલી જ જૂની છે. બાપા સાહે છે. છતાં બાળ-સાહિત્યમાં ગણી શકાય એવું નથી.

❀

નીતિ વાચનમાળા ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : ડાહ્યાલાલ ધનજીલાલ પંડિત

પ્રકાશક : પોતે

—સુલેચ (તા. નડિયાદ)

બોધ મળે એવી ટુંકી ટુંકી ૨૦ વાર્તા આ ચોપડીમાં આપી છે. આવી વાર્તા બાળકો વાંચે એ ઇષ્ટ છે. પણ લખાવટ, ચોપડીનો આકાર પ્રકાર અને છપાઈ જૂનાં છે. તે સુધરે અને સુંદર સ્વરૂપમાં બાળકોના હાથમાં જાય એ પ્રયત્નવાનું છે. વાર્તામાં રસ પડશે.

બાપા સહેલી છે. વિષય નીતિવાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નીતિ વાચનમાળા ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૪૪

ક્રિ. ૦-૩-૦

લેખક : ડાહ્યાલાલ વળલાલ પંડિત

પ્રકાશક : પોતે

—ચુલ્લેલ (તા. નડિયાદ)

આ બીજા ભાગમાં દુ'કી દુ'કી ૪૦ વાતો આપી છે. લગભગ પૌરાણિક અને ઐતિહાસિક સત્ય ઘટનાઓ છે. જુદી જુદી રીતે ઉપદેશ મળે તેવા વિભાગ પાડીને વાતો ગોઠવી છે. રસિક અને બોધ આપનારી છે. બાળકો વાંચે એ ઇષ્ટ છે. કાગળ અને છપાઈ જૂનાં છે.

બાપા સરળ છે. વિષય નીતિબોધની વાતોનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો પ્રુશીથી વાંચે.

❀

નીતિ વાચનમાળા ભાગ ત્રીજો

પૃષ્ઠ : ૭૭

ક્રિ. ૦-૫-૦

લેખક : ડાહ્યાલાલ વળલાલ પંડિત

પ્રકાશક : પોતે

—ચુલ્લેલ (તા. નડિયાદ)

બોધક અને મન પર સારી અસર કરનારી પ્રસિદ્ધ પુરુષોના જીવનમાંથી સાચી ઘટનાઓની ૪૮ વાતો આમાં આપી છે. રસિક છે અને બાળકોને વાંચવી મજે તેવી છે. છપાઈ-સફાઈ જૂનાં છે. બાળકો વાંચે એ ઇષ્ટ છે.

બાપા સરળ છે. વિષય નીતિબોધનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો પ્રુશીથી વાંચે.

❀

નીતિશાસ્ત્રનાં મૂળ તત્ત્વો

પૃષ્ઠ : ૧૫

ક્રિ. ૦-૫-૦

અનુવાદક : ગોવિંદભાઈ હાથીભાઈ દેસાઈ

પ્રકાશક : કરસનદાસ નારણદાસ

—સુરત

અંગ્રેજી પુસ્તકનો આ અનુવાદ છે. ખાસ વિદ્યાર્થીઓ માટે લખાયો છે. જીવનઘડતરમાં આવું સાહિત્ય ઘણું જ ઉપયોગી થઈ શકે છે. જે વિદ્યાર્થીઓ તેનું મનન કરે તેાપણ સીધી રીતે આવું વાચન ઘણા ઓછા વિદ્યાર્થીઓ વાંચે છે. નીતિનાં સૂત્રો દેવા જેવાં છે. તેને સાકરમાં મેળવીને આપવાં જોઈએ. આ પુસ્તક દરેક વિદ્યાર્થીના હાથમાં જાય એ ઇચ્છનીય છે. બાળકો માટે તે જરા અધર્ છે, છતાં બાળકો વાંચી બે તો ઉત્તમ.

બાપા સહેજ સહેજ અધરી છે. વિષય ચારિત્ર્યધડતરનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નીતિશાસ્ત્રનાં મૂળ તરવો ભાગ બીજો પૃષ્ઠ : ૧૧૪ કિં. ૦-૬-૦
અનુવાદક : ગોવિંદભાઈ હાથીભાઈ દેસાઈ
પ્રકાશક : કરસનદાસ નારણદાસ
—સુરત

પહેલા ભાગની પેઠે આ બીજા ભાગમાં ચારિત્ર્યની ખીલવણી માટે ઉત્તમ ઉપદેશ આપ્યો છે. વિદ્યાર્થીઓને આ પુસ્તક જરૂર વાંચવા આપવું જોઈએ. બાળકો માટે જરા અધર્મ છે. છતાં મોટાં બાળકો વાંચે તો ઉત્તમ.

બાપા સહેજ અધરી છે. વિષય ચારિત્ર્યધડતરનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નીતિસાર પૃષ્ઠ : ૧૩૬ કિં. ૦-૭-૩
લેખક : દિનકરરાય અચરતલાલ સૈયદ
પ્રકાશક : ચીમનલાલ અને સુનીલાલની કં.
—અમદાવાદ

એક અંગ્રેજી પુસ્તકનો આ અનુવાદ છે. સદાચાર અને નીતિનાં ઉદાહરણો અને વાર્તાઓ આમાં છે. લખાવટ અને ઢગ બાળભોગ્ય નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

નીલમ પૃષ્ઠ : ૬૨ કિં. ૦-૬-૦
લેખક : જીવરામ જોષી
પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

આમાં પાંચ સચિત્ર વાર્તાઓ આપી છે. વાતો રસિક અને બાળકોને ગમે તેવી છે. બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નેમ-રાણુલ

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજીલાલ ટે. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

નેમનાથ શ્રીકૃષ્ણના ભાઈ હતા. તેમને પરણાવવા ધણા પ્રયત્નો કર્યા છતાં વિરાગી થઇને જીવન ગાળ્યું. રાણુલ સાથે તેમનાં લગ્ન નક્કી થયા હતા. પણ પરપયા નહિ. એટલે રાણુલે પણ વિરાગ સાધ્યો. આમ જૈન દષ્ટિથી આ કથા લખી છે. વાર્તા ઢબે લખાઈ છે. બાળકોને રસશે.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

પઠઘા

પૃષ્ઠ : ૬૪

કિં. ૦ ૫-૦

લેખક : ધુમકેતુ

પ્રકાશક : ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર

—અમદાવાદ

ગુજરાતી સાહિત્યના પ્રતિષ્ઠિત લેખકે સરસ સંવાદો શિક્ષણની દાષ્ટથી લખ્યા છે. વસ્તુ અને ભાષા બાળકો માટે અધરાં છે. કિશોરસાહિત્યમાં ગણી શકાય.

❧

પતંજિયાં

પૃષ્ઠ : ૪૪

કિં. ૦-૧૦-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ન્યુ ધરા સ્ટુલ —મુંબઈ ૭

પ્રસિદ્ધ કવિઓનાં ૪૦ સુંદર ગીતોનો આ સંગ્રહ છે. બાળકોને ગાવાં ગરે એવાં ભાવવાહી બાળભોગ્ય ગીતોની ચૂંટણી સુચોગ્ય રીતે થઈ શકી છે. કિંમત ભારે છે.

બાપા સરળ છે. વિષય બાળગીતોનો છે. બીજા ધોરણ સુધીનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરે.

❧

પદ્મિની

પૃષ્ઠ : ૧૮

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : મહાર્થકર લક્ષ્મીભાઈ બટ્ટ

પ્રકાશક : પોતે —સોમપાડા (વડોદરા)

સં. ૧૯૬૩ માં આ ચોપડી છપાઈ છે. વીરનારી પદ્મિની ઇતિહાસમાં

અમર છે. તેનું કુંકું ચરિત્ર આમાં આપ્યું છે. સ્ત્રીઓ અને બાળકોને બોધક છે. બાળકો માટે બાપા-સેલી ઠીક નથી. કિશોરસાહિત્યમાં લઇ શકાય.

પરિભાષ

પૃષ્ઠ : ૮૭

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : ઉદુમ્ભસાહેબ બટ્ટ

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મંડળ

—વડોદરા

“ગોપાળસખા”ના એક સંવાદ અને બીજી અગિયાર વાતો આ પુસ્તકમાં આપી છે. સંવાદમાં કંઈ તથ્ય નથી. વાતો સારી છે. દોષ ન આવી જાય તેની કાળજી રાખીને લખી છે, એ સ્પષ્ટ છે. બાળકોને ગમશે. વાક્યરચના પ્રત્યક્ષ કથન શૈલીની છે. એ વાંચનમાં બાળકોને ન સમજાય. આ વાત ન જૂલવી જોઈએ.

બાપા સરળ છે. વિષય વાતોના છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો પુશીથી વાંચે.

પરીઓનો પ્રદેશ

પૃષ્ઠ : ૨૦૦

કિં. ૨-૦-૦

લેખક : સુભતિ પટેલ અને

નામરદાસ પટેલ

પ્રકાશક : પુંજલાલ ભગવાન પારેખ

—વડવાણ

આમાં ૨૮ વાર્તાઓ આપી છે. તેમાંના મોટા ભાગની વાતો પરીઓ, રાક્ષસો અને જૂતની છે. અસંભવ પ્રસંગો યોજ્યા છે. આવી કથરા જેવી વાતો અંગ્રેજી કીચકમાંથી શોધી છે. આવું પુસ્તક બાળકોના હાથમાં ન મૂકવું જોઈએ. આમાંની કેટલીક વાતો જુદે જુદે ઠેકાણે અનેકવાર પ્રસિદ્ધ થઈ છે.

બાળકોના હાથમાં આ ચોપડી ન જવી જોઈએ.

પાટણ સિદ્ધપુરનો પ્રવાસ

પૃષ્ઠ : ૮૮

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : રમણલાલ યુનીલાલ મોદી

પ્રકાશક : એચ. સી. કોઠારી

—વડોદરા

પાટણ અને સિદ્ધપુરનું ભૌગોલિક કરતાં અતિહાસિક વર્ણન વિદ્યાર્થીઓને

ઉપર્યોગી રીતે લખ્યું છે. કિશોરસાહિત્યમાં ચાલી શકે. બાળસાહિત્યમાં બેવા જેવું ન ગણાય.

પાતાળવાસી

પૃષ્ઠ : ૪૦

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : કેશવલાલ લ. શાહ

પ્રકાશક : બાળક કાર્યોલય

—ગોધરા

એક છોકરો છે. વનમાં જાય છે. વેતિયો માણસ પાતાળમાંથી નીકળી આવે છે. એક રાક્ષસ આવે છે. પછી આગળ ચાલે છે અને ખૂબ બહાદુરી કરે છે. આ વાર્તા કૃત્રિમ બની ગઈ છે. પ્રસંગો ભેડી કાઢેલા માલુમ પડે છે. વારતવિક્રતા નથી આવી. છતાં બાળકો રસથી વાંચશે. વચ્ચે રાક્ષસોને લાવવાની જરૂર નહોતી.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય સાધારણ, બાળકો વાંચી શકે. પણ વહેમને પોષતી વાર્તા છે.

પાદલિખતાચાર્ય

પૃષ્ઠ : ૨૨

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યોલય

—અમદાવાદ

પાદલિખતાચાર્ય બાળપણથીજ પ્રતિભાશાળી હતા. બાળવયમાંજ જૈન સાધુ અન્યા, તેમની પંડિતાઈની પ્રભાવશાળી વાતો આમાં લખી છે. જૈન બાળકોને વધારે રૂચે. છતાં બાળકો અર્ધા તે વાંચી લેશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય જૈન ધાર્મિક ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

પાપા પગલી

પૃષ્ઠ : ૬૪

કિં. ૦-૬-૦

લેખક :

પ્રકાશક : મુજર અંચરતન કાર્યોલય

—અમદાવાદ

જુદા જુદા લેખકોની ૧૪ વાર્તાઓ આ ચોપડીમાં આપી છે. બાળકોને ગમે તેવી સરળ વાતો છે. ચિત્રો પણ આપ્યાં છે. ભાષા સરળ છે: વિષય વાર્તાનો છે, ત્રીજા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

પાર્શ્વનાથ

પૃષ્ઠ : ૨૦

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજીવંદ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યોત્થ —અમદાવાદ

પાર્શ્વનાથ જૈનના ૨૩ મા તીર્થંકર છે. તેમનું જીવનચરિત્ર બાળભોગ્ય શૈલીમાં આપ્યું છે. લગ્ન અને સ્વર્ગવર પ્રસંગે રસિક રીતે ન લખતાં દુઃકાર્માંજ પતાવી દેવા જોઈએ. એવાં વર્ણનો બાળકો માટે દીક ન ગણાય.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે, વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

પાવાગઢ

પૃષ્ઠ : ૭૬

ક્રિ. ૦-૬-૦

લેખક : રમણલાલ વ. દેસાઈ

પ્રકાશક : એમ. સી. કોહારી —વડોદરા

પાવાગઢની ઐતિહાસિક ધટના વિદ્યાર્થીઓને રસ પડે તેવી રીતે લખાઈ છે. બાળસાહિત્યમાં આવે નહિ, કિશોરસાહિત્યમાં ગણી શકાય.

ખીર અને—

પૃષ્ઠ : ૩૨

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : જિજ્ઞુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણાશ્રિત પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ખીરનું એક શબ્દચિત્ર છે. બીજી પાંચ વાર્તાઓ છે. છેલ્લી વાર્તા ગોપીચંદ અને ભર્તૃહરિની છે. આવી પુરાણી વાર્તા અર્થ વગરની સિદ્ધ થઈ ચૂકી છે. એ હવે જૂઠાણ જવી જોઈએ. એકંદરે બાળકોને વાંચનમાં રસ પડશે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. બીજા ધોરણનાં અને આગળ ગયેલાં બાળવર્ગનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને ખુશીથી વાંચવા આપીએ.

પુત્રધર્મ

પૃષ્ઠ : ૭૨

ક્રિ. ૦-૨૦-૦

લેખક : જીવનકુર્ભ કુવ

પ્રકાશક : વૈદ્ય કવિ કુર્ભ સ્વામ કુવ

—મુંબઈ

પુસ્તક વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તમ ઉપદેશ આપે છે. પણ બાપા અને શૈલી બાળકો માટે નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

પુત્રપ્રતિ ઉપદેશ

પૃષ્ઠ : ૨૬૦

કિં. ૧-૮-૦

લેખક : લૉર્ડ ચેસ્ટરફીલ્ડ

પ્રકાશક : એન. એમ. ત્રિપાઠીની કું.

—મુંબઈ

ચારિત્ર્યધડતર માટે કિશોરોને આ પુસ્તક ઉપયોગી છે. દરેક મોટા વિદ્યાર્થીએ વાંચવું જોઈએ. બાળસાહિત્યમાં ચાલે નહિ.

❧

પુસ્તકાલય

પૃષ્ઠ : ૨૭

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : નટવરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—મુરત

વાર્તાશૈલીમાં પુસ્તકાલય વિષે સરસ હકીકત આ પુસ્તકમાં આપી છે. આ રીતે આપેલો વિષય બાળકો સરળતાથી ગ્રહણ કરી શકે. બાળક વાંચે તો પુસ્તકાલય પ્રવૃત્તિનું કંઈક જ્ઞાન મેળવે.

ભાષા સરળ છે. વિષય માહિતીનો છે. ચોથા અને પાંચમા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓ વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

પૂછ ?

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

બૌદ્ધિક, ઐતિહાસિક, સામાજિક, તંદુરસ્તી, આકાશી એમ ઘણા વિષયના પ્રશ્નો આ ચોપડીમાં આપીને તેની સાથે સાથે જવાબ આપ્યા છે. જિજ્ઞાસુ બાળકો એમની મેળે વાચીને ઘણો લાભ મેળવી શકશે સામાન્ય વાચન તરીકે વિદ્યાર્થીઓ નહિ વાંચે, પણ વર્ગમાં શિક્ષક વંચાવે તો ઘણુંજ ઉપયોગી થઈ પડશે. વિવિધ પ્રકારનું આપું લખાણ બાળકોને આપવામાં આવે તો બાળકો ઘણું જ્ઞાન મેળવી શકે.

ભાષા સરળ છે. વિષય માહિતીનો છે. બીજા અને તે ઉપરના દરેક વર્ગનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને ખાસ વાંચવા આપવું.

❧

પેથડકુમાર

પૃષ્ઠ : ૧૬

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટેા, શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

પેથડકુમાર એક ગરીબ કુટુંબમાં જન્મ્યા હતા. આગળ જતાં લક્ષ્યાધિપતિ થયા. છતાં મત પાળ્યું અને બધું ધન દાનમાં ખરચી વિરાગી જીવન ગાળ્યું. આ જૈન સંપ્રદાયી કથા સરળ રીતે લખી છે. બાળકોને રસ્યો.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

પોદામણાં

પૃષ્ઠ : ૨૫

ક્રિ. ૦-૨-૦

લેખક : ચંદ્રકાન્ત મં, ઝોઝા

પ્રકાશક : પોતે

—રાજકોટ

બાળકો વિષેનાં હાસ્યનાં જેવાં માતાઓએ માવાનાં ગીતો આમાં આપ્યાં છે. માતાઓ ગાઈને કંઈકેય કરી શકે એવી મીઠાશ આમાં નથી. કેટલાંકે તો લોકગીતોના અનુવાદ જેવાં છે.

બાળસાહિત્યમાં ન આવે.

પ્રખ્યાત સ્ત્રીઓનાં શુણ્કીતંત્ર

પૃષ્ઠ : ૧૭૨ (નાનાં)

ક્રિ. ૦-૪-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : શુન્દરોત વનોકયુલર સોસાયટી

—અમદાવાદ

થોડા રવદેશી સ્ત્રીઓના અને વધારે પરદેશી સ્ત્રીઓના સહયુક્ત ખતાવતા પ્રસંગો આમાં આપ્યા છે. લખાવટ અને કથનશૈલી જૂનવાણી છે. ફરીથી લખાઈને છપાય તો આ પુસ્તક પ્રજા જ લેખકોની છે. ચારિત્રગદ્ય માટે આવું પાત્રન દરકને મળવું જ જોઈએ. બાળકો અને બહેનોને જરૂર વંચાવવું જોઈએ. કિશોર વિદ્યાર્થીઓ પણ વાંચી શકે.

બાળસાહિત્યમાં ન લઈ શકાય.

પ્રધાનપુત્રીનાં પરાક્રમે

પૃષ્ઠ : ૮૦

કિં. ૦-૧૦-૦

લેખક : રમણનાન ના. શાહ

પ્રકાશક : ધી જનરલ બુક ડીપો

—મુ'બર્ક ૨

વાર્તાની લખાવટ સરસ અને સુધડ છે. એક રાજકુમાર છે. તે પ્રધાનની પુત્રી પર મોહી પડે છે. તેને નસાડી જાય છે રાજ્ય તેને કાઢી મૂકે છે પોતાની બે સ્ત્રીઓ સાથે કુંવર જતો ગઢે છે સ્ત્રીઓને છોડી દે છે. પ્રધાનપુત્રી રાક્ષસોને મારે છે ને પરાક્રમે કરી પુરુષ વેશે ઘણી સ્ત્રીઓને પચ્છે છે આ રીતની સ્થાન વાળી વાર્તા છે રાક્ષસ અને સાહસના બદનામા રાજકુમારીનું ઈનામ મળવું આ જૂની વાર્તાના તરવો કાઢી નાખવા જેવા છે આથી બાળકોમા, સિનાય લગ્ન મનોવૃત્તિ બીજું કંઈ જોગે નહિ તેમ છતાં બાળકો આ વાર્તા વાંચી શકે.

ત્રીજા ધોરણના બાળકો વાંચે

પ્રભુ મહાવીર

પૃષ્ઠ ૨૦

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજનાન ટી. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

પ્રભુ મહાવીરનું આ ટુંકું ચરિત્ર છે તેમણે કરેલી તપશ્ચર્યાના પ્રમગો મન્ન શેરીમા બાળકોને રૂએ એવી રીતે લખ્યા છે. બાળકોને તેમના જીવનને ખ્યાન અવિશે ભાષા સરળ છે વિષય ચરિત્રનો છે ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

પ્રભુ મહાવીરના દશ અવકો

પૃષ્ઠ ૨૩

કિં. ૦-૧-૩

લેખક ધીરજનાન ટી. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

મહાવીર પ્રભુના બકતો દશ જૈન પુરોના ટુંકા ચરિત્રો આમા આખા છે. વૈભવવિનાસ છોડીને વૈગત્યસાધના કર્યા કેવી રીતે મોહ છોડ્યો તેનું દષ્ટાંત પૂર પાડે છે. વાર્તા રૂપે બાળકોને રૂચી શેરીમા ચરિત્રો લખાયા છે

ભાષા સરળ છે. વિષય ધાર્મિક ચરિત્રનો છે માથમા ધોરણના બાળકો વાંચે, વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે

પ્રસ્તાવ

પૃષ્ઠ : ૫૪

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : જુગતરામ દવે

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સદાયક સ. મં.

—વડોદરા

આ બાળનાટક છે. ખાસ બજવવાની નજરે લખાયું છે. એટલે વાચન તરીકે આશે એવું નથી. પ્રસ્તાવ રામબક્ષિતની દૃઢતા કેવી રીતે બળવે છે, તે બતાવ્યું છે. પણ ઉદાવ નથી. સમોદતા કે રસ પણ નથી આવ્યાં. છતાં બજવાશે ત્યારે બાળકોને બજવવાની પ્રવૃત્તિ તરીકે ખૂબ રસિક થઇ પડશે.

ત્રીજા ધોરણ અને ઉપરના વિદ્યાર્થીઓ બજવી શકે.

પ્રાચીન પુરાણોની બાલબોધક

પૃષ્ઠ : ૧૪૪

કિં. ૦-૮-૦

વાર્તા સંગ્રહ

લેખક : સૌ. ચારદા મહેતા

પ્રકાશક : શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકારનું

દેશી કેળવણી ખાતું —વડોદરા

પુરાણમાંથી વીણીને ૪૦ ચરિત્રવાતો આમાં આપી છે. બધી બોધક અને રસિક છે. બાળકોને આનંદ સાથે જ્ઞાન આપશે.

બાપા સરળ છે. વિષય પૌરાણિક ચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

પ્રાણીવર્ણન ભા. ૧-૨-૩

પૃષ્ઠ : ૧૧૬, ૧૦૨, ૯૨ કિં.

લેખક : બળવંતરામ મહાદેવરામ મહેતા

પ્રકાશક : શુભરાત વનોદયુદ્ધર સોસાયટી

—અમદાવાદ

અંગ્રેજી પુસ્તકનો અનુવાદ કરીને તેના ત્રણ ભાગ પ્રગટ કર્યા છે. ત્રણે ભાગમાં પશુ, પંખી. જનનવર, ટીકા, આછલી, કરચલા, સાપ, છીપ વગેરે પ્રાણીઓનું વર્ણન સરળ અને દૃઢાણુમાં આપ્યું છે. આવી માહિતીવાળાં પુસ્તકો ધણાંજ ઉપયોગી છે. આ પુસ્તક લગભગ ૫૫ વર્સ (૧૮૮૫) બપરે છપાયેલું છે. એટલે જૂનું ગણાય. આખું બીજું એકે પુસ્તક નહિ હોવાથી તે જૂનું છતાં નવા જેવું છે. પદ્ધતિ-સર ફરીથી લખાઇને છપાય એ ઇચ્છવાયોગ્ય છે.

બાપા સારી છે. વિષય પ્રાણીવર્ણનનો છે. ત્રીજા ધોરણથી માંડીને બધાં બાળકો વાંચી શકે.

ફરવા જઇએ

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ભાવનગરમાં તખ્તેશ્વર મહાદેવ, ગમેડિયું ખેતર, પીલ ગાડન, બોડ તળાવ વગેરે છે. ત્યાં નાનાં બાળકો ફરવા ગયેલાં તેનું વર્ણન છે. બાળકોને આ રીતનું વાચન રસપ્રદ નહિ નીવડે. બાળકો મારે આ શ્રેણી જ બોટી છે. છતાં વાંચનશોખવાળાં બાળકો રસથી વાંચશે. વાચન પાઠનું કામ આપશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પ્રવાસનો છે. જહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે, બાળકો વાંચે તે ઇષ્ટ છે.

❦

ફૂલમાળા ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૧૬૮

કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : આયજીવન કાર્યોચય

—વડોદરા.

નાની મોટી ૩૨ વાર્તાઓ આ પુસ્તકમાં છે. ચિત્રો પણ છે. તેમાં (૩) નાગજીનો ફાંસો નિર્દય અને હતારી છે. (૨૫) ચમત્કારી મુગઢ (૩૧) વીર વિક્રમ અને વૈતાળ (૩૨) ત્રણ સંતશ આ વાર્તાઓ જાડુ, ચમત્કાર અને અસંભવ તત્ત્વોવાળી છે. બાકીની વાર્તા રસિક અને મઝાની છે. બાળકોને તે ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા અને પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. ઉપરોક્ત વાર્તાઓ ફાડી લખને બાળકોને વાંચવા આપવી.

❦

ફેફસાંની કથા

પૃષ્ઠ : ૬૪

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ધનશ્યામ નટવરરાય મહેતા

પ્રકાશક : એન. સી. કોહારી

—વડોદરા

શ્રી સયાજી બાલજ્ઞાનમાળાનું આ પુસ્તક છે. નાના કદનાં ૬૪ પાનાંની ૭ આના કિમ્મત વધારે મળ્યાવ. ફેફસાંની રચના અને તેના કાર્યનું સરસ વર્ણન છે. કિશોરસાહિત્યમાં લઈ શકાય. બાળસાહિત્યમાં ન ચાલે. આવું લખાણ સચિત્ર અને વધારે રસિક વર્ણનવાળું હોવું જોઈએ. તેજ વિદ્યાર્થીઓને વાંચનમાં રસ પડે. આ દોષ આ પુસ્તકમાં છે.

❦

અકૃત

પૃષ્ઠ : ૧૨

કિં. ૦-૬-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

ધોકો ચમત્કાર, સમઢીનો માણો પિતૃપ્રેમ, અજબ ચીર ચાકાટી, બટ-
મામરો પરી, ગુલપરી પરી, હાલમજી ચમત્કાર: આ છ વાર્તાઓ આપી છે.
આ બધી બીજા મુજરાતી લેખકોની છે. તેમનાં નામ સાથેજ અપારી જોડતી હતી.
વાર્તાઓ સામાન્ય ઢોલિની છે. ચમત્કાર અને મિથ્યા બનાવો આવે એટલે બાળકોને
રમ પડે એ અનુચિત છે, છતાં આ વાર્તાઓમાં દદ વડી નદિ દોવાથી ચકાવી લેવાય.
બગનું તરવ નથી એટલે સાથે.

બાપા સરજ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય
સામાન્ય છે.

❦

અચુ

પૃષ્ઠ : ૫૨(નાનાં)

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : ગોવિંદરામ બાળાચંદર હાકર

પ્રકાશક : પોતે

—અમદાવાદ

કાન્યકુબ્જનવાળી નાતો અચુના મેંમાંથી કહેવરાવી છે. આવી બાવ-વાતો
બાળકોના મગજમાં રપશે નહિ. ઉપરથી જોઈએ તો લખાણ ધણુંજ સુંદર છે. પછી
એ વિચાર અને કલ્પના બાળકોનાં નથી, મોટાંનાં છે.

બાપા સરજ છે. વિષય વાચનનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય
નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચી શકે.

❦

અજરંગી હનૂમાન

પૃષ્ઠ : ૩૦

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : જી. જી. ચોધરી

પ્રકાશક : પોતે

—સુરત

પીર હનૂમાનનું ચરિત્ર આમાં આપ્યું છે. બાળકોને વાંચવું ગમે એવું રસિક
લખાયું છે.

બાપા સરજ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય
નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

બાંક

પૃષ્ઠ : ૩૧

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : કાંતિલાલ અને પ્રભુશંકર મહેતા

સોમેશ્વર ધીરજરામ દવે

પ્રકાશક : કરસનદાસ નારણદાસ

—સુરત

નાની નાની સિખામણની રૂપ વાર્તાઓ આ ચોપડીમાં આપી છે. કેટલીક વાર્તાઓ નીરસ છે. બાળકો વાંચશે તો ખરાં જ. નિર્દોષ સાહિત્ય નીરસ હોય છતાં રસિક દોષપૂર્ણ સાહિત્ય કરતાં વધારે ઉત્તમ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

બાપ બટીસૂરિ

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

બાપ પિતા અને બટી માતાનો એક પુત્ર હતો. તે તેજસ્વી હોવાથી એક જૈન સાધુએ દીક્ષા આપી. માતા પિતાના નામ પરથી તેનું નામ બાપબટીસૂરિ રાખ્યું. તેઓ જપરા વિદ્વાન અને યશસ્વી હતા. તેમનું હુંકું જીવનચરિત્ર આમાં આપ્યું છે. શેઠી અને ભાષા અધરાં છે. કિશોરસાહિત્યમાં આવે.

બરફીપૂરી

પૃષ્ઠ : ૩૫

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : નટવરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

અંગ્રેજી “ એમ્પરર ઓફ ચોકલેટ ” એટલે ગ્રીકાઇના રાજા નામની વાર્તાનો અનુવાદ છે. પણ લખાવટ સ્વતંત્ર છે. ઘણી જ સુંદર રીતે લખાઇ છે. આનું નામ પરીકથા. એક સરખી રસજમાવટ અંત સુધી ચાલી જાય છે. એક છોકરી છે. તેને બરફી ખૂબ ભાવે. તેને સ્વપ્ન આવે છે, અને ગ્રીકાઇના નગરમાં જાય છે. ચિત્રો દીક નથી.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

બંગાળી બીરબલ

પૃષ્ઠ : ૮૧

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : મૂળ બંગાળી

પ્રકાશક : ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

બંગાળી “ છેલ્લેર ગોપાલભાંડ ” નામના પ્રસ્તુતકનો અનુવાદ છે. બાદશાહના બીરબલની પેઠે ગોપાલભાંડ રમુજ અને હોશિયારીમાં એકલો હતો. તેના રમુજ પ્રસંગો સરસ લખાયા છે.

બાપા સરસ છે. વિષય વિનોદ વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

બાઈબલ કથાઓ

પૃષ્ઠ : ૧૧૪

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : સુબંધુ આત્મારામ

પ્રકાશક : સુજ્ઞ રચયત્ન કાર્યાલય

—અમદાવાદ

બાઈબલમાંથી ચૂંટીને સરળ રીતે સુબોધક વાર્તા અહીં લખી છે. બાળકો તેનું વાચન પચાવી શકે એમ નથી લાગતું. એટલે તેને કિશોરસાહિત્યમાં ગણી શકાય.

બાપુજીના પત્રો

પૃષ્ઠ : ૨૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગાંધીજી

પ્રકાશક : બાબોદાન કાર્યાલય

—વડોદરા

ગાંધીજીએ, કેદમાં હતા ત્યારે ત્યાંથી, કેટલાંક બાઈબલનો ઉપર કામગીરી લખેલા તેનો આ સંગ્રહ છે. બાળકોને વાંચવામાં બહુ રસ પડશે એવું માની શકાય નહિ. છતાં ગાંધીજીના બાળકો પરના પત્રો છપાવવા રહે એ ઇચ્છનીય છે.

બાપા સરળ છે. વિષય કામગીરનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

બાપુની કૃત્ય

પૃષ્ઠ : ૯૦

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : ઇન્દુપ્રસાદ બદૃ ને મણિલાલ ઠાકર

પ્રકાશક : ઉષા પ્રકાશન મંદિર

—આણંદ

ગાંધીજીએ ૧૯૩૦માં સત્યાગ્રહ જાહેર કર્યો ત્યારે દાંડીની કૃત્ય શરૂ કરેલી. તે

પ્રસંગને વાર્તાશૈલીમાં લખ્યો છે. બાળકોને વાંચવામાં મજા પડશે. આવું વાચન બાળકોને જાગૃત રાખે છે, અને તેઓ આપણા સમયને જાણખતાં થાય છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ઐતિહાસિક પ્રસંગનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુસીથી વાંચે.

બાલકાંચો

પૃષ્ઠ : ૫૦ કિં. ૦-૩-૦

સંપ્રાદેશ : આશાબાઈ ન. પટેલ

ચંદ્રશંકર મ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મંડળ

—વડોદરા

જુદા જુદા કવિઓનાં ૨૫ ગીતો આમાં એકઠાં કર્યાં છે. ગીતો બાળકોને ગાવા ગમે તેવાં છે. બધા જ વર્ગનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. પહેલા ધોરણથી ઉપરના વિદ્યાર્થીઓ વાંચી શકે.

બાલગીતમાળા

પૃષ્ઠ : ૭૨ કિં. ૦-૪-૦

લેખક : કૃષ્ણપ્રસાદ ગિરિજાશંકર ભટ્ટ

પ્રકાશક : પોતે

—અમરેલી (કાઠિયાવાડ)

બધાં ધોરણના વિદ્યાર્થીઓ ઉપયોગ કરી શકે એવી કવિતાઓ આમાં આપી છે. કવિતાઓ ભાવવાહી અને ગ્રેય છે. સાથે ચિત્રો પણ સુંદર છે.

ભાષા હીક છે. વિષય કવિતાનો છે. બધા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ઉપયોગ કરી શકે.

બાલપત્રો

પૃષ્ઠ : ૨૬ કિં. નથી લખી

લેખક : વર્ણબદાસ અક્કડ

પ્રકાશક : કરસનદાસ નારણદાસ

—સુરત

પરસ્પર લખાયેલા કાગળો આ ચોપડીમાં આપ્યા છે. બાળકોને તેમાંથી કશું રસપ્રદ મળે એવો સંભવ નથી. તેમજ ખાસ નવીનતા પણ નથી.

વાચન તરીકે ત્રીજા કે ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ઉપયોગ કરી શકે.

બાલ પંચતંત્ર

પૃષ્ઠ : ૧૮

ક્રિ. ૦-૪-૦

લેખક પ્રમન્નવર્ણન હર્મનગમ દીક્ષિત

પ્રકાશક હર્મનદાસ નાગજીદાસ

—સુરત

પંચતંત્રની ૧૫ વાતો આપા આપી છે. ૨૨ ખડે અને કંઈક ભોધ મળે તેવી વાતો જે. બાળકોને આવી વાતો ગમે છે. આવી નિર્દોષ વાતો બાળકો વાચે નેટલી આપવી જોઈએ. આ પુસ્તકની બાપા જગ જીની દમની છે

બાપા મન છે વિષય નીતિ વિનો ની રાતોનો છે ચોથા ધોગજીના આગ્રહ વાચે વિષય નિર્દોષ છે બાળકો ખુશીથી વાચે.

❧

બાલ બાબર

પૃષ્ઠ

ક્રિ. ૦-૬-૦

લેખક . મનસુખનાન પોટા

પ્રકાશક : મયાજી બાનગાન માળા

—વડોદરા

બાબરનું ચત્રિ નસિક રીતે આપા આપ્યું છે. બાપા જગ અધરી છે. એટલે હોશિયાગ બાળક ઉપયોગ કરી શકે. કિશોરસાહિત્યમાં ગણી શકાય.

❧

બાલભોધક રામાયણ

પૃષ્ઠ ૫૨

ક્રિ. ૦-૮-૦

લેખક : મહાશકર લલ્લુભાઇ ભટ્ટ

પ્રકાશક પોતે

—વડોદરા

રામાયણને કુંઠાવીને બાળકો માટે વાતો કપે આ પુસ્તક લખ્યું છે લેખકે ઇશાગે નથી કયો પણ આ પુસ્તક અરાવીનો ગીધો અનુવાદ છે લખાવટ અને પદ્ધતિ જૂની છે એટલે બાળકોને આમ ૨૨ નહિ ખડે. છતાં વાચી લે તો સાઈ જે. ઇ. મ. ૧૯૧૬ માં છપાયું છે

બાપા મન છે. વિષય રામચત્રિનો છે. ત્રીજા ધોગજીના બાળકો વાચે વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાચી શકે

❧

બાલ ભજન સંમ્રહ ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૭૯

ક્રિ. ૦-૫-૦

સંપાદક : ચક્રલાલ કાશીગમ દવે

ગોવિંદદાસ ગાગાશકર દાકર

પ્રકાશક પોતે

—અમદાવાદ

પ્રાચીનિક સાગ્રાના બાળકો માઇ શકે એના જૂના અને નવા ભજન ગીતોનો આ સંમ્રહ છે. જ્યાં ધોગજીના બાળકો ઉપયોગ કરી શકે એવો સુંદર સંમ્રહ છે

❧

બાલ ભજન સંગ્રહ ભાગ બીજો પૃષ્ઠ : ૧૩૦ કિં. ૦-૮-૦
 સંગ્રાહકો : ચંદુલાલ કા. દવે
 ગોવિંદરામ બા. દાકર
 પ્રકાશક : પોતે
 —અમદાવાદ

માધ્યમિક શાળાનાં વિદ્યાર્થીઓ ઉપયોગ કરી ગઈ તેવાં ભજન-ગીતોનો આ મરસ સંગ્રહ છે. બાળસાહિત્યમાં ગણી ન શકાય.

બાલ ભાગવત પૃષ્ઠ : ૧૦૬ (નાનાં) કિં. ૦-૮-૦
 લેખક : મંજુદેવી પંડ્યા
 પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મંડળ
 —વડોદરા

ભાગવતની કથાનું કુંકું રૂપ આમાં આધુનિક છે. મરાઠીનો અનુવાદ છે. વાતો જોટલી રસમય નથી. શૈલી પણ કંગાલ છે. છતાં બાળકો વાંચશે તો ખરાં જ. હાસ્ય પણ ઠીક નથી.

ભાષા સરળ છે. વિષય પૌરાણિક કથાનો છે. ત્રીજા ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

બાલ મહાભારત પૃષ્ઠ : ૮૨ કિં. ૦-૮-૦
 (બાલબોધક મહાભારત)
 લેખક : મહાશંકર લલ્લુભાઈ ભટ્ટ
 પ્રકાશક : પોતે
 —વડોદરા

મરાઠીનું ભાષાંતર ■ છતાં લેખકે સ્વીકાર્યું નથી. આ કથામાં બાળકોને બહુ રસ નહિ પડે. હાસ્ય પણ ઘણી જુની છે. મહાભારત કથાને કુંકાવીને લખી છે.

ભાષા માધ્યમ. વિષય પૌરાણિક કથાનો. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

નકામી છે. બાળસાહિયમાં દવે એ “ રાગ ” શબ્દ જ ન આવેલો જોઈએ. કારણ કે એ વાર્તાઓમાં ચમત્કાર અને “ રાજકુંવરી રૂપ રૂપનો ભંડાર અને છેવટે રાજ-કુંવરી સાથે રાજકુંવર પરણ્યો. ” આ મૂળ મુદ્દો હોય છે. આ સંગ્રહમાં આ રીતની વાતો સંયમથી લખાઈ હોવાથી ચલાવી શકાય. બીજી વાતો રસિક અને સરસ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે, વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

બાલભિન્નની વાતો ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૧૨૪

કિં. ૦-૯-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મંડળ

—વડોદરા

આ ચોપડીમાં ૧૬ વાર્તાઓ આપી છે. પ્રચલિત લોકવાતો છે. કોઈ કોઈ અંગ્રીજીનો અનુવાદ પણ છે. સામાન્ય વાચન તરીકે આવી વાર્તાઓ બાળકોને ગમે છે. ચાર પાંચ વાતોમાં પરીઓ આવે છે. પણ તેમને વધુ પડતું મહત્ત્વ નહિ મળતું હોવાથી કોપ બની જતો નથી.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય. બાળકો ભલે વાંચે.

બાલભિન્ન વાર્ષિક

પૃષ્ઠ : ૧૪૬

કિં. ૧-૦-૦

અંક પહેલો

સંપાદિત :

પ્રકાશક : ચરોતર એજ્યુકેશન સોસાયટી

—આણંદ

ગુજરાતી ભાષાનાં બાળપત્રોમાં આ પહેલોજ અને સફળ વાર્ષિક અંક પ્રગટ કરવાનો પ્રયત્ન છે. ગાંધીજીથી માંડીને મેઘાણીભાઈ જેવા પ્રતિષ્ઠિત લેખકોની બાળભોગ્ય વાની આપી છે. વાર્તાઓ છે, સંવાદ છે, કવિતાઓ છે. છે તે બધુંજ સરસ છે. દરેક માળાપે પોતાનાં બાળકોને આ વાર્ષિક અંક ભેટ આપવો જોઈએ. એક સૂચના કરીએ, કે દવેનાં પ્રકાશનમાં ભૂત અને ડાકણો ન આવે તો ચાર્.

ત્રીજીથી પાંચમા ધોરણ સુધીના વિદ્યાર્થીઓ ઉપયોગ કરી શકે.

બાલમિત્ર વાર્ષિક
અંક બીજો

પૃષ્ઠ : ૧૬૧

કિં. ૧-૦-૦

સંપાદિત :

પ્રકાશક : ચરોતર એજ્યુકેશન સોસાયટી
—આણંદ

સંવત ૧૯૮૫ની સાલનો આ બીજો અંક છે. પહેલા અંક જેવોજ સુંદર અને આકર્ષક છે. ગાંધીજીએ પણ વાનગી આપી છે. વાર્તાઓ, સંવાદ, કવિતા અને વિનોદવાળી સામગ્રીથી ભરપૂર છે. ચિત્રો ઘણાંજ સુંદર છે. બાળકો અંક હાથમાં આવતાંજ ખુશ બની જશે. બાળસાહિત્યની આ એક સમૃદ્ધિ ગણાય.

ત્રીજાથી પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

બાલ રામાયણ

પૃષ્ઠ : ૧૨૮

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : પ્રભાશંકર જયશંકર પાઠક

પ્રકાશક : પોતે

—મુંબઈ

કવિતામાં રામાયણની કથા લેખકે લખી છે. બાપા અને કાવ્યપ્રવાહ રસપ્રદ નથી. બાળકો વાંચી શકે નહિ. બાળસાહિત્યમાં ન લખ શકાય.

બાલ રામાયણ

પૃષ્ઠ : ૧૯૨

કિં. ૦-૧૦-૦

અનુવાદક : સીલાવતી એન

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આ બાલરામાયણ અંગાળાનો અનુવાદ છે. કદાચ સ્વતંત્ર રીતે લખાયું હોત તો આવું સુંદર પુસ્તક ન બન્યું હોત. બાળકોને રૂએ એવી વાર્તા સૈલીમાં રામકથા લખાઈ છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે. પુરાણી કથાના દોષો કાઢી નાખીને વાર્તાની દબે આવાં જૂનાં પુસ્તકો રજૂ થાય એ મંદિર છે.

બાપા સરળ છે. વિષય રામચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપીએ.

બાલ રામાયણ

પૃષ્ઠ : ૧૯

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : સૌ. મંજુદેવી માર્તંડરાવ પંડ્યા

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સદાયક સ. મંડળ

—વડોદરા

મરાઠી બાલરામાયણનું આ બાપાંતર છે. અનુવાદ કાચો છે. વાર્તાની દૃષ્ટિએ પણ રસિક નથી. છતાં બાળકો વાંચશે તો જરૂર. રસ પણ પડશે. “ સ્વાશ્ર બાલમા-
નમાળા ” નું આ પુસ્તક છે. આટલા નાનકડા પુસ્તકની છ આના કિંમત વધારે
ગણાય. હુંડમાંથી ચાલતી માળાનાં પુસ્તકો તો વધારે સસ્તાં હોવાં જોઈએ.

બાપા સરળ છે. વિષય પૌરાણિક છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય
નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

બાળ રામાયણ

પૃષ્ઠ : ૪૪

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : પોતે

મરાઠીનો આ અનુવાદ છે. હુંકમાં રામચંદ્રજીનું જીવન લખાયું છે. વાર્તા
શૈલીમાં રામાયણનું વસ્તુ સારી રીતે વણી લીધું છે. બાળકોને માટે ગોઠાં પુસ્તકો
વાંચવા માટે હતાં ત્યારે આ ચોપડી રસ જમાવતી હશે, પણ હવે તો જરા લૂખી
લાગે. છતાં બાળકોને વાંચવી ગમશે તો ખરીજ. ઈ. સ. ૧૯૦૪માં છપાઇ છે.

બાપા સરળ છે. વિષય રામચંદ્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે,
વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચી શકે.

બાલ લોકગીત સંગ્રહ

પૃષ્ઠ : ૬૪

કિં. ૦-૩-૦

ભાગ ૧ હાં

સંપાદક : ગિજુભાઇ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

નાનાં મોટાં ૫૦ લોકગીતો આમાં આપ્યાં છે. બાળકોને આવાં ગીતો ગાવાં
ગમશે. આજકાલ બાળકો માટે લખાતાં જેવાં તેવાં જોડકણાંમાં આ લોકગીતોનો
અંશ પણ નથી હોતો. તેના કરતાં આવાં ગીતો અવાય એજ ઉત્તમ છે.

શબ્દો બાળકો ઝીલી લેશે.

બાળવર્ગથી બીજા ધોરણ સુધીનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. બાળકો ઉપયોગ
કરે તે હજી છે.

બાલ લોકગીત સંગ્રહ
ભાગ ૨ નો

પૃષ્ઠ : ૬૮

કિં. ૦-૩-૦

સંપાદક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

૫૫ લોકગીતોનો આ બીજો ભાગ છે. બધાંજ ગીતો બાળકો ગાઈ શકે તેવાં છે, સ્ત્રીઓને પણ આ સંગ્રહ વધારે ગમે. ઠન્યાસાળાઓને વધારે ઉપયોગી થઈ પડશે.

ભાષા ધરગથુ અને શબ્દો ઘડાયલા છે, પહેલાથી ત્રીજા ધોરણ સુધીનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકશે. બાળકોને ખુશીથી આપીએ.

૩

બાલવાર્તાવલિ
ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૭૪

કિં. ૧-૦-૦

લેખક : સૌ. હંસાબેન મહેતા

પ્રકાશક : પોતે

—મુંબઈ

પહેલા અને બીજા ધોરણનાં નાનાં બાળકો મોજથી વાંચી શકે તેવી ૧૨ સચિત્ર સુંદર વાર્તાઓ આ પુસ્તકમાં આપી છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે. પુસ્તકની છપાઈ, અને સુધડતા પ્રશંસાપાત્ર છે.

ભાષા સરસ છે. વિષય વાર્તાનો છે. પહેલા અને બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

૪

બાલવાર્તાવલિ ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૧૩૪

કિં. ૧-૮-૦

લેખક : સૌ. હંસાબેન મહેતા

પ્રકાશક : પોતે

—મુંબઈ

ત્રીજા ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે તેવી ૧૫ નાની મોટી વાર્તાઓ આ બીજા ભાગમાં આપી છે. વાર્તાઓ બાળકોને ગમે તેવી છે. અંગ્રેજી વાર્તાઓના અનુવાદ અર્થવગરના જાદુ અને ગજકુંવરીના મિથ્યા તત્ત્વવાળા છે. છતાં લખાવટ-માં મધોદા જળવાઈ હોવાથી વાંચનમાં દરકત નથી. ચિત્રો સારાં અને સુધડ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

બાલવિજ્ઞાન ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૧૨૮ (મોટાં) કિં. ૧-૮-૦

લેખક : સૌ. વિમળા સેતલવાડ

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મંડળ

—વડોદરા

આ બાળસાહિત્યનું ઉત્તમ પુસ્તક છે. એ મોટે લેખક અને પ્રકાશક ધન્યવાદને પાત્ર છે. આપણા રોજના ઉપયોગમાં આવનારી કેટલીક વસ્તુઓનું વિજ્ઞાન સરળ અને સહેલી ભાષા તથા દળમાં સમજાવ્યું છે. દરેક બાળકને આ પુસ્તક આપણું જોઈએ, ચિત્રો અને છપાઈ પણ ઉત્તમ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિજ્ઞાનનો છે. પાંચમા ધોરણના બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો અવશ્ય વાંચે.

❦

બાલવિજ્ઞાન ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૧૪૦ (મોટાં) કિં. ૧-૮-૦

લેખક : સૌ. વિમળા સેતલવાડ

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મંડળ

—વડોદરા.

આ બીજા ભાગમાં ૧૬ પાઠોમાં જુદા જુદા વિષયનું વિજ્ઞાન સરળ અને સુખોદક ભાષામાં લખ્યું છે. આ પુસ્તક બાળસાહિત્યની શોભા રૂપ છે. ચિત્રો સારાં અને ઉપયોગી છે. દરેક બાળક આ પુસ્તક વાંચે એ ઇચ્છીએ. કેટલાક “પૃથકકરણ” જેવા અધરા શબ્દો ન જોઈએ.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિજ્ઞાનનો છે. પાંચમા ધોરણનાં અને હોશિયાર બાળકો વાંચી શકે.

❦

બાલવીર

પૃષ્ઠ : ૯૬

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : હરસય અમુલખરાય દેસાઈ

પ્રકાશક : પોતે

—અમદાવાદ

સ્કાઉટ્સ (બાલવીર વિભા)ને લગતી જાંધારણીય માહિતી આ પુસ્તકમાં આપી છે. સાથે સ્કાઉટ્સને લગતો બોધ પણ છે. તેને લગતી પ્રવૃત્તિનું સરળ વર્ણન આપ્યું છે. કિશોર વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોના ઉપયોગનું સાહિત્ય છે.

બાલશાખામાં

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ચિત્રકુમાર

પ્રકાશક : દક્ષિણકાન્ત પ્રકાશન મોરિ

—સુરત-૨૨

જાનમંદિરની પ્રતિષ્ઠા ઉપરે જુઓ આપના છે. આપને હવે એવી સૈદ્ધાંત છે. બાપ સરળ છે. વિષય વ્યવસ્થાનો છે. આપને જાણ થશે કે આપને વાંચશે. વિષય નિર્દોષ છે. આપને ખુશી થશે વાંચે.

✽

બાલમુખોધ રત્ન

પૃષ્ઠ : ૨૬

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : દિગ્ગજ વિવારમ રાવળ

પ્રકાશક :

—ધુણાગામ

૩૫ વરસ ઉપર જાળકોને સારી સિખામણ આપના આ પુસ્તક 'બાપ' હતું. મૂળ મરાઠીમાં છે. દર્શાવે વાર્તાઓ અને ઉપદેશ સાદી રીતે લખ્યાં છે. આપને આપું વાચન જાળકોને નીરસ આશુભ પડશે. હવે તો આ ચોપડી બજારમાં મળતી પણ નથી.

✽

બાલ હારથ

પૃષ્ઠ : ૫૨

કિં. ૦-૮-૦

લેખક :

પ્રકાશક : મી જગરસ બુક ડીપો

—મુંબઈ-૨

જુદા જુદા સાત લેખકોની દસ વાર્તાઓ આમાં આપી છે. વાર્તાઓમાં મિત્રો પણ આપ્યાં છે વાંચતાં રસ પડે તેવી સૈદ્ધાંત લખાઈ છે. બધી વાર્તામાં કંઈ ને કંઈ હસવા જેવું મળે છે. જાળકોને ખૂબ ગમશે.

આપા સરળ છે. વિષય હાસ્યવાતીતો છે. ત્રીજા મારણનાં જાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. જાળકો ખુશી થી વાંચે.

✽

બાલા ગીતમંજરી

પૃષ્ઠ : ૪૬

કિં. ૦-૪ ૦

લેખક : યુનીલાલ કુ. શાહ

પ્રકાશક : બાલજીવન કામોત્સવ

—વડોદરા

પ્રસિદ્ધ કવિઓનાં કવિતાઓને ગાવાલાયક ગીતો આમાં આપ્યાં છે, પણ ગીતો

એવાં સ્તંભર કવિતાવાળાં નથી. બાપાનો પણ કંઈ વિવેક નથી રહ્યો. એટલે કોઈ ધોરણ માટે ઠરાવી ન શકાય. કન્યાઓ ઉપયોગ કરી શકે.

૪

બાવલાનાં પરાક્રમે

પૃષ્ઠ : ૧૭૩

દિ. ૧-૦-૦

લેખક : સૌ. હંસા મહેતા બી. એ.

પ્રકાશક : આલ્પવન કાર્યાલય

—વડોદરા

એક અંગ્રેજી લાંબી બાલવાર્તાનો આ અનુવાદ છે. એક સુધાર છે. તે લોકડાના કક્કામાંથી ઢીંગલો બનાવે છે. તે ઢીંગલો જીવતો થાય છે. અને અવનવા પ્રસંગો રચે છે. પરીની પણ તેને હુંફ મળે છે. વાર્તા ખૂબ નસિક છે. ખોટા વહેમને ક્યાંય આવવા નથી દીધો, અને વાર્તા અદ્ભુત ઘટનાઓમાં શુધી દીધી છે. બાળકોને ગમશે.

બાપા સરળ છે. વિષય પરીકથાનો છે. ચોથા અને પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે બાળકો ખુશીથી વાંચે.

૫

બાળ ઉખાણાં

પૃષ્ઠ : ૧૩

લેખક : સુનીલાવ્ર રામચંદ્ર શેક્ષત

પ્રકાશક : આલસારિત્ય પ્રકાશન મંદિર

—સુરત

૬૭૧ નાનાં ઉખાણાંનો આ સંગ્રહ છે. આવાં ઉખાણાં બાળકો મોંઝે કરીને ઘણો સરમ વિનોદ લેશે કરી શકે છે. બધાં ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે.

૬

બાળ ઉખાણાં

પૃષ્ઠ : ૪૮

દિ. ૦-૮-૦

લેખક : કાનજી કાળિદાસ જોષી

પ્રકાશક : કે. કે. જોષી એન્ડ કંપની

કાંદાવાડી—મુંબઈ

જનવરો, પક્ષીઓ, જંગલ, ખગોળ, જૂગોળ, વનરપતિ વગેરેનાં ઉખાણાંનો આ સંગ્રહ છે. બધાં લોકપ્રચલિત છે. બાળકોને ગમત આપે તેવું આ સાહિત્ય સંપૂર્ણ છે. તેથી બાળકોની યાદદસ્ત અને વિચારશક્તિ ઢેળવાય છે.

બાપા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. ત્રીજા ધોરણ પછીનાં બધાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

‘ બાળક ’ની ૧૩ વાતો

પૃષ્ઠ : ૫૬

ક્રિં. ૦-૩-૦

સંપાદક : બી. પુ. બ્યાસ

પ્રકાશક : બાળક કાર્યાલય

—ગોધરા

જુદા જુદા ૧૩ લેખકોની ૧૩ વાતો આમાં આપી છે. તેમાંની પહેલી અને ત્રીજી દુષિત છે. બાળકોની ઠીક છે. બાળકોને વાંચવી ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાતોનો છે. ત્રીજા ધોરણના બાળકો વાંચે. પહેલી અને ત્રીજી વાતો કાઢી લઈને બાળકને વાંચવા આપી શકાય.

❧

‘ બાળક ’ની વાતો ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૮૦

ક્રિં. ૦-૪-૦

લેખક :.....

પ્રકાશક : બાળક કાર્યાલય

—ગોધરા

જુદા જુદા લેખકોની ૩૩ વાતોનો આ સંગ્રહ છે. સંગ્રહમાં વાચનનું ધોરણ એકધારે નથી રહ્યું. વાતો બાળકોને ગમે તેવી છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાતોનો છે. ત્રીજા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

બાળકોના લેખો

પૃષ્ઠ : ૩૫

ક્રિં. ૦-૧-૬

લેખક : બાળકો

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

બાળમંદિરના બાળકોએ આપેલા વાંચનપાઠો અને વાતોનો આમાં છે. તેમની કક્ષાના બાળકો માટે બાળકો પોતે જેટલું સારું લખી ગય છે, એવું આપણા મોટા લેખકો તેમના માટે નથી લખતા, તેનું આ ચોપડી ઉદાહરણ છે. બાળકોને જરૂર ગમશે.

ભાષા સરળ હોય જ. વિષય વાચનપાઠનો છે. બાળ વર્ગના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપવું.

❧

માટે કશું નહોતું ત્યારે આ પુસ્તક એક વિદ્વાન પુરુષના હાથે તૈયાર થયું છે તેમાંની વાતો બોધક અને રસિક છે. બાળકોને ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિવાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

બાળકોનો આનંદ ભાગ બીજો.

પૃષ્ઠ : ૧૫૨

કિં. ૦-૧૦-૦

લેખક : ઇચ્છારામ સૂર્યરામ દેસાઈ

પ્રકાશક : ગુજરાતી પ્રેસ —મુંબઈ

" ઈવનીંગ્સ એટ હોમ " નામક અંગ્રેજી વાર્તાપુસ્તકનો આ અનુવાદ છે. વાર્તાઓ ઉપદેશ અને નીતિ શીખવતી છે. બાળકોને રસ પડે એવી ઢુંઢી વાતો છે. જૂની ઢાળની વાચનપાઠની પદ્ધતિ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

બાળકોનો બીરબલ

પૃષ્ઠ : ૩૫

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

બીરબલ અને બાદશાહની છ વિનોદચાતુરીની વાર્તાઓ આપી છે. બાળકોને વાંચવી ખૂબ ગમશે, આવી વાતો જ્ઞાન સાથે ગમ્મત આપે છે

ભાષા સરળ છે. બાળબોગ્ય શૈલી છે. વિષય વિનોદનો છે. પહેલા અને બધાં ધોરણના વિદ્યાર્થીઓ વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

બાળકોનો બીરબલ ભાગ ૨ જો.

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

પહેલા ભાગની પેઠે આમાં પણ બાદશાહ બીરબલની છ વાતો છે. છપે વિનોદ ચાતુરીની છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે. ભાષા પણ યથાયોગ્ય છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. બધાં ધોરણનાં વિદ્યાર્થીઓ વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપવું.

બાળકોના શ્રીકૃષ્ણ

પૃષ્ઠ : ૧૯૯ કિં. ૦-૮-૦

લેખક : સાકરલાલ તુળજરામ યાત્રિક

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ — પુના

શ્રી કૃષ્ણનું જીવનચરિત્ર સુખોદક અને સરળ બાપામાં લખ્યું છે. વર્ણન બાળભોગ્ય અને રસિક છે. આ ચરિત્ર બાળકોને ગમે તેવું છે. ચિત્રો પણ સારાં છે. બાળકો જરૂર ઉપયોગ કરે.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ઓથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

બાળકોનાં ગીતો

પૃષ્ઠ : ૫૨ કિં. ૦-૫-૦

લેખક : રમણલાલ પી. સોની

પ્રકાશક : સુનીલાલ વિ. છુટાલા

— મોડાસા

બાળવર્ગથી પહેલા ધોરણનાં બાળકો ગાઈ શકે તેવાં આ કાકાધિસાં ગીતોના સંગ્રહ છે. ગીતો સાદાં અને સ્પષ્ટ છે. બાળકોને ઠોઈ ગવડાવે તો ગાવાં ગમશે જરૂર.

બાપા સાદી છે. વિષય ગીતનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરે.

❦

બાળકોની રંગભૂમિ

પૃષ્ઠ : ૧૨૭ કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક :

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યોદય

— વડોદરા

બાળકો પોતે ભજવી શકે એવા બોધક અને રંજક ૧૧ સંવાદો આપ્યા છે. વાચન તરીકે ચાલે તેવા નથી. ભજવવા હોય તેને ઘણા ઉપયોગી થઈ પડશે.

બાપા સરળ છે. વિષય સંવાદનો છે. ત્રીજા ધોરણથી બધા વર્ગનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરી શકે.

❦

બાળકોનો આનંદ

પૃષ્ઠ : ૧૮૦ કિં. ૦-૧૦-૦

ભાગ પહેલો

લેખક : ઇન્દુલાલ સર્પરામ દેસાઈ

પ્રકાશક : ગુજરાતી પ્રેસ

— મુંબઈ

ઈનિંગ્સ ઍટ હોમ નામક અંગ્રેજી પુસ્તકનો આ અનુવાદ છે. ન્યારે બાળકો

માટે કશું નહોતું ત્યારે આ પુસ્તક એક વિદ્વાન પુરુષના હાથે તૈયાર થયું છે. તેમાંની વાતો ખોધક અને રસિક છે. બાળકોને ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિવાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

બાળકોનો આનંદ ભાગ બીજો.

પૃષ્ઠ : ૧૫૨

કિં. ૦-૧૦-૦

લેખક : ઇચ્છારામ સૂર્યરામ દેસાઈ

પ્રકાશક : ગુજરાતી પ્રેસ —મુંબઈ

“ ઇવિનીંગ્સ એટ હોમ ” નામક અંગ્રેજી વાર્તાપુસ્તકનો આ અનુવાદ છે. વાર્તાઓ ઉપદેશ અને નીતિ શીખવતી છે. બાળકોને રસ પડે એવી ટુંકી વાતો છે. જૂની ઢબની વાચનપાઠની પદ્ધતિ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

બાળકોનો બીરબલ

પૃષ્ઠ : ૩૫

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

બીરબલ અને બાદશાહની છ વિનોદચાતુરીની વાર્તાઓ આપી છે. બાળકોને વાંચવી ખૂબ ગમશે. આવી વાતો જ્ઞાન સાથે ગમ્મત આપે છે

ભાષા સરળ છે. બાળભોગ્ય શૈલી છે. વિષય વિનોદનો છે. પહેલા અને બધાં ધોરણના વિદ્યાર્થીઓ વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

બાળકોનો બીરબલ ભાગ ૨ જો.

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

પહેલા ભાગની પેઠે આમાં પણ બાદશાહ બીરબલની છ વાતો છે. હવે વિનોદ ચાતુરીની છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે. ભાષા પણ સ્વાભાવિક છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. બધાં ધોરણનાં વિદ્યાર્થીઓ વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપવું.

[૧૦૨]

બાળકોનો મિત્ર

પૃષ્ઠ : ૧૪૨

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : દેવચંદર જોષાલાલ પંડ્યા

પ્રકાશક : જીવનલાલ અમરસી મહેતા

—અમદાવાદ

કેટલીક વાર્તાઓ, સંવાદો અને ઉપદેશનો આ સંગ્રહ છે. વાર્તા સાદી છે. સંવાદો પણ એવા જ છે. ઉપદેશ બાળકો વાંચશે નહિ. પુસ્તક બાળકોના હાથમાં મૂકાતાં વાંચે જરૂર, પણ જોઈએ તેવો રસ નહિ મળે. બાપા જરા કાચી છે.

વાચન નિર્દોષ છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

❧

બાળ ગરબાવલી

પૃષ્ઠ : ૬૬

કિં. ૦-૩-૬

લેખક : સ્વ. નવલરામ લક્ષ્મીરામ

પ્રકાશક : વસુમતી ધીમતરામ નવલરામ

—સુરત

૫૦ વર્ષ ઉપર શાળાનાં બાળકોને ઉપયોગમાં આવે તેવો આ કવિતાસંગ્રહ રચાયેલો હતો. તેમાંનાં કેટલાંક ગીતો હજી પણ પ્રચલિત છે. ધોરણ સચવાયું નહિ હોવાથી કદ કદાનાં બાળકો ઉપયોગ કરે તે કહી ન શકાય. કેટલીક કવિતાઓ સારી છે, બાળકો ઉપયોગ કરી શકે.

❧

બાળ ગીતમાળા

પૃષ્ઠ : ૧૨૮

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : કાશીચંદર મૂળસંકર

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

લગભગ ૪૦ વરસ ઉપર આ બાળકોના ગીતનો સંગ્રહ છપાયેલો છે. ગીતો બધાં જ બાળસોચ છે. બાળકોને રૂચે એવું વસ્તુ લખને તેના પર સરળ ગીત રચ્યું છે. એવાં ઘણાં ગીતો છે. બાળકો પોતાનો મેળ રસથી વાંચી શકે એવી બાપા છે.

બાપા સરળ છે. વિષય ગીતનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો પ્રુશીથી વાંચી શકે.

બાળ જોડકણાં

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦ ૩ ૦

લેખક : કાનજી કાળીદાસ જોષી

પ્રકાશક : કે. કે. જોષી એન્ડ બધર્સ

—મુંબઈ

કુંકાં કુંકાં જોડકણાનો આ નાનો સંગ્રહ છે. લેખકે પોતે જ નોંડી કાઢ્યાં છે. તેમાં કંઈક ઉપદેશ પણ છે. બાળકોને વાચનમાં રસ પડે તો આનંદ મળે. બાળકોને કંઈ નહિ મળે ત્યારે વાંચશે અને આનંદ પામશે.

ભાષા ઠીક છે. વિષય નિર્દોષ વિનોદનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાચે.

બાળ હાથરી

પૃષ્ઠ : ૪૪

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : વલ્લભદાસ અકકડ

નટવર વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—મુંબઈ

બાળક નોંધ (હાથરી) લખે છે. તેનાં ૩૧ પાનાં આપ્યાં છે. જે કાળજી રાખી હોત અને કોઈ ચાલુ વિષય ચર્ચા લીધા હોત તો હાથરી વધારે રસિક બનત. છતાં વાચનશીખીને બાળકોને વાંચવી મળે. સામાન્ય રીતે બાળકોને રસ નહિ પડે. વિશેષતા તરીકે બાળકોને વાંચવા આપવી જોઈએ.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાંચનપાઠનો છે. પાંચમા ધોરણના બાળકો ઉપયોગ કરે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાચે.

બાળ નાટકો ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦ ૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

દળ ભંજનજી, ટાફું ટણકલું, ખડખડ ખડખડ ખોદત હે, હાકો અને રંગો, છેવટે વહતો ભાભોઃ એમ પાંચ સંવાદો આપ્યા છે. પાંચે પ્રચલિત વાર્તાઓ છે. બાળ વર્ગનાં બાળકોને ભજવવાં ખૂબ મળશે. આતું નામ બાળ નાટકો યથાર્થ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય સંવાદનો છે. ભાષા દૃષ્ટિએ પહેલાં ધોરણનાં બાળકો વાચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપીએ.

[૧૦૪]

બાળ નાટકો લાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૩૫

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

પ્રચલિત વાનો પરથી ચોક્કસ પાંચ સંવાદ—નાટકો આમાં આપ્યા છે. રચના સરસ અને બાળગમ્ય છે. બાળકો આથી ઘણું ખુશ થશે. બજારો તો વિશેષ આનંદ આપશે.

બાપા સરળ છે. વિષય સંવાદનો છે. બાળવર્ગ અને પહેલા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર ઉપયોગ કરે.

❧

બાળ નેપોલિયન

પૃષ્ઠ : ૫૫

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : દિનકરરાય પુરોહિતભાઈ જોષીપુરા

પ્રકાશક : એમ. સી. ઠાકરી

—વડોદરા

શ્રી સયાજી બાપ જ્ઞાનમાળાનું આ પુસ્તક છે. નામ બાળ નેપોલિયન રાખવાથી બાળકો વાંચશે એવું વ્યવસ્થાપકો મનન્યા લાગે છે. આ પુસ્તક બાળકોના ઉપયોગનું નથી. બાપા અને લખાવટ ચોખ્ખી નથી.

❧

બાળ પ્રવાસો

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ભાવનગર પાસે રૂવાપરી માતા, ખોડિયાર માતા, તળાજ અને જોખનાથ છે. ત્યાંની સફરનું બાળબોલ્ય વર્ણન આ ચોપડીમાં આપ્યું છે. બાળકો વાંચશે તો જરૂર ગમશે.

બાપા સરળ છે. વિષય પ્રવાસનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

બાળબોધક વાર્તાઓ

પૃષ્ઠ : ૧૨૦

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : પોતે

—મુંબઈ

બાળકો માટે આ ચોપડી ભાવનગરના મહારાજની મદદથી પ્રગટ કરી હતી. બાળકોએ સદ્ગુણી અને જ્ઞેષ્ઠ એવા ભાવવાળી વાતો આપી છે, તેવાં ચરિત્રો પણ આપ્યાં છે, આપું નિર્ભેળ વાચન બાળકો વાંચે એ ઇચ્છિ છે, આ ચોપડી હવે તો મળતી નહિ હોય.

ભાષા સાદી છે. વિષય નીતિબોધનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે, બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

બાળવાદી

પૃષ્ઠ : ૧૧૬

કિં. ૦-૧૦-૦

લેખક : ભોગીન્દ્રરાવ ર દીવેટિયા

પ્રકાશક : મોહનલાલ મનસુખરામ ભુકસેકર

—વડોદરા

અંગ્રેજી બાલ પુસ્તક “ ગાડન ઓફ ચાઇલ્ડ્રેડ ” નો અનુવાદ છે વાતો બાલશિક્ષણને લક્ષીને લખાઇ છે. રસિક અને બોધક છે. બાળકોને ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે વિષય નિર્દોષ છે, બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

બાળવાર્તાઓ ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૧૦૪

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આપણા સમાજે બાળકોને હસાવવા રમડવાનું કામ ડોશીમાઓને સોંપી રાખ્યું છે. એ હેતાળ ડોશીમા વાર્તાઓનો ભંડાર ભરી રાખતાં. ગિજુભાઈએ તે ભંડાર પર હલ્લો કર્યો અને બિચારી ડોશીમાનું વાર્તાધન ચોપડીના પાનાંમાં દબાવી-સંઘરી દીધું. કદાચ ગિજુભાઈને લાગ્યું હશે કે આજની બહેલી બહેન ડોશી થશે અને બાળક વાર્તાની માગણી કરશે ત્યારે ચોપડીઓ શોધવા દોડશે. તેમને માટે આ પૂર્વ તૈયારી હશે.

આમાં નાની મોટી ૧૫ વાર્તાઓ છે. બધી જ મીઠી અને વારંવાર સાંભળવી ગમે તેવી છે. વાંચતાં બાળકો તો ખુશ ખુશ થઈ જશે. આપણા આજના લેખકોને કહીએ કે જરા આવી વાર્તાઓ તો લખો ! બાપા મૂળમત ધરેડની અને વહેતી છે. સુંદર ચિત્રો પણ છે.

પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચશે. અને આનંદશે. દરેક ઘરમાં આ ચોપડી હોવી જોઈએ. બાળકોને આ પુસ્તક આપવું જ જોઈએ.

બાળવાર્તાઓ ભાગ ૨ એ

પૃષ્ઠ : ૧૨૨

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્ર. મંદિર

—ભાવનગર

પહેલા ભાગના જેવી જ આ ૨૫ નાની મોટી વાર્તાઓ છે. પ્રાણી અને પંખીઓ પણ બાળકોની દુનિયામાં ઉચિત રૂપે જોડવામાં આવે છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે. વિનોદ સાથે કંઈક જ્ઞાન પણ મળશે. બાપા સરળ અને વહેતી છે. ચિત્રો પણ છે.

બીજા ધોરણનાં બાળકો સાથે પહેલા ધોરણનાં બાળકો પણ વાંચી લેશે. બાળકોના હાથમાં આ પુસ્તક મૂકવું જ જોઈએ.

બાળવાર્તાઓ ભાગ ૩ એ

પૃષ્ઠ ૧૪૭

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આ ત્રીજા ભાગમાં પણ ૨૫ લોકવાર્તાઓ છે. બધીજ મનોરંજક છે. બાળકો હેંશથી વાંચશે. બાપા સરળ છે. અને વહેતી છે. ચિત્રો પણ છે. બીજા સાથે પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. બાળકોના હાથમાં ખુશીથી આ પુસ્તક મૂકવું.

બાળવાર્તાઓ ભાગ ૪ એ

પૃષ્ઠ : ૧૩૮

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આગતા ભાગની રીતેજ આ ચોથા ભાગમાં બાળભોગ્ય સૈદ્ધીમાં લોકવાર્તા

આપી છે વાર્તાઓ વિનોદી છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે. કેટલાક શબ્દો તળપદા કાઠિયાવાડી હોવાથી બાળકોને ન સમજાય ખરા ' પણ તેથી વાર્તાનો પ્રવાહ અટકશે નહિ.

ભાષા સરળ અને ધરેડની છે. ચિત્રો પણ છે. ખીજ સાથે પહેલા ધોરણનાં બાળકો પણ હોંશથી વાંચશે. બાળકોને જરૂર વાંચવા આપીએ.

❦

બાળવાર્તાઓ ભાગ પ એ

પૃષ્ઠ : ૧૭૭

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : મિતુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આગળના ભાગો જેવીજ આમાં ૧૬ વાર્તાઓ છે. બધીજ લોકવાતો છે. ૯ મી વાર્તા " તડ તડ ઘુબડી તડતડા " જૂતની છે. આ વાર્તા કાઠીજ નાખવી જોઈએ. જૂતનું નિશાન ન રહેવું જોઈએ. બાકી ૧૫ વાર્તાઓ સારી છે.

ભાષા સરળ અને વહેતી છે. ચિત્રો પણ છે. ખીજ ધોરણનાં બાળકો વાંચે ૬ મી વાર્તા કાઠી લઈને બાળકોને આ પુસ્તક ખુશીથી વાંચવા આપવું.

❦

બાળવિલાસ

પૃષ્ઠ : ૧૮૮

કિં. ૧-૦-૦

લેખક : મણિલાલ ન. દિવેદી

નીતિ ઉપદેશ અને સાખી સ્ત્રીઓનાં ચરિત્રો આ પુસ્તકમાં છે. સ્ત્રીઓને બોધક વાચન બળે એ રીતે ઉપયોગી છે. બાળસાહિત્યમાં ન ગણી શકાય.

❦

બાળવિહાર ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૧૮૨

કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : ઇશ્વરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર

—મુરત

વિજ્ઞાનના પ્રાથમિક નિયમોને વ્યવહાર રીતે સરળતાથી સમજાવતી બાળકો વાર્તારૂપે આ પુસ્તકમાં આપી છે એવી ૧૧ વાર્તા છે. બાળકોને વાંચનમાં રસ પડશે અને જ્ઞાન મળશે. વિજ્ઞાનની આવી વાર્તા ઘણીજ ઉપયોગી ગણાય.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિજ્ઞાનનો છે. ચોથા પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

બાળવિદ્યાર ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૯૧

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : મુશ્વરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

પહેલા ભાગની જેટલે આ બીજા ભાગમાં પણ વિજ્ઞાનની વાતો વાતો ફેલીમાં, સરળ રીતે સમજી શકાય એવી આપી છે. બાળકોને વિજ્ઞાનમાં રસ લેવું કરવા આ વાચન ઉપયોગી થઇ પડે. સરસ પ્રવચન છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિજ્ઞાનનો છે. એટલા પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય વિદ્યોપ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

બાળસહભોધ વાર્તાશિક્ષક

પૃષ્ઠ : ૨૦૩

કિં. ૧-૮-૦

લેખક : અંકુબાઈ મકનજી જિમરવાડિયા

પ્રકાશક : એન. એમ. ત્રિપાઠીની કંપની

—મુંબઈ

જર્મનમાંથી અંગ્રેજી ભાષામાં અનુવાદ થયેલી ૧૦૦ કુંકી નીતિ અને બોધની વાર્તાઓ આ શુભશક્તી અનુવાદ છે. બાળકોને ભોધ મળે એજ મુખ્ય હેતુ છે. તે રીતે વાચન ઉત્તમ છે. ભાષા જૂની ઢબની છે, એટલે અત્યારનાં બાળકોને આછું રહે. છતાં રસથી વાંચશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિભોધક વાર્તાઓ છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

બીરબલનો બંધુ

પૃષ્ઠ : ૧૦૩

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : અંગ્રેજીમાંથી

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

રાયા નામનો એક નટખટ માણસ બીરબલની પેઠે રમુજ પેદા કરે છે. તેનો ચાલાકીથી ગમ્મત ઊભો થાય છે. તેની નાની નાની એકવીશ વાતો આપી છે. વાંચીને બાળકો હસતાં થશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

ખીલોરી પહાડ

પૃષ્ઠ : ૩૧

ક્રિં. ૦-૩-૦

લેખક : રમણુલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય

—અમદાવાદ

એક પડખમચી છે. એક સાડી તેને જડે છે. તે એક અદ્ય કુંવરીની છે. કુંવરી તેને રાક્ષસનો મહેત્ર ખીલોરી પહાડ પર જતાવે છે. ત્યાં પડખમચી જાય છે. રાક્ષસ આવે છે, ડાકણ આવે છે. આ સામાન્ય વાર્તા પરદેશી (અંગ્રેજી) ભાષા પરથી લખી છે. આવી વાર્તા હવે આપણે બાળકોને ન આપીએ. તેનો એક જમાનો હતો, તે હવે ગયો.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નકામો. બાળકો ન વાંચે એજ સારું.

❧

બુકર ટી. વૉશિંગ્ટન

પૃષ્ઠ : ૪૬

ક્રિં. ૦-૪-૦

લેખક : પંડિત જગન્નાથ પ્રભાશંકર

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

અમેરિકાના કર્મચીર વૉશિંગ્ટનનું કુંકું ચરિત્ર આ પુસ્તકમાં આપ્યું છે. કર્મચીર નર કેવા કબ્જે સહીને ધૈર્યથી પોતાનું કામ પાર પાડે છે એ આ ચરિત્રનો હેતુ છે. પણ બાળકોના ઉપયોગમાં આવે એવી ભાષા અને લખાવટ નથી.

❧

બુદ્ધચરિત્ર

પૃષ્ઠ : ૩૦

ક્રિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ભગવાન બુદ્ધનું ચરિત્ર મુખોષ લાપા અને શૈલીમાં લખાયું છે. બાળકોને જરૂર ગમશે. આવી દળે લખાયેલા પુસ્તકો બાળકોની ઠક્ષા ધ્યાનમાં રાખવાથી ઘણાં ઉપયોગી સિદ્ધ થાય છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય જીવનચરિત્રનો છે. પહેલા ધોરણના બાળકો વાંચે, વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

શુદ્ધ ગુફાઓ

પૃષ્ઠ : ૮૧

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : છોટાવાદ્ય બાળકૃષ્ણ પુરાણી

પ્રકાશક : એમ. સી. કોહારી

—વડોદરા

આ પુસ્તકમાં એલીફન્ટાની ગુફાઓ, કાલીની ગુફાઓ, બાળની ગુફા વગેરે બૌદ્ધ સમયની ગુફાઓનું સરસ વર્ણન છે. વિદ્યાર્થીઓ માટે ઘણું જ ઉત્તમ છે. કિશોરસાહિત્યમાં ગણી શકાય.

❧

એ બહેનો

પૃષ્ઠ : ૨૦૯

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : દરગોવિંદ દારકાદાસ કાંટાવાળા

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

આ રમુજ અને બોધક વાતી છે. માટે ખાસ લખાઈ છે. બાળકો વાંચી શકે નહિ. બાળસાહિત્યમાં લઈ શકાય નહિ.

❧

એ બાળનારકો

પૃષ્ઠ : ૩૧

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

એ સંવાદ બાળકોને બજવવા માટે લખ્યા છે. પહેલામાં ત્રણ બહેનોમાં એક બહેન એ બહેનોને નથી ગમતી. એ બહેનો રામકુંવર પાસે રાસ માવા જાય છે. અણુગમતી પણ એક ડોશીની કૃપાથી જાય છે. તેના પર રામકુંવર પરણવા મોકિત થાય છે. પરણવાને બદલે દોસ્તી બાંધવાનું ગમ્યું હોત તો વધારે શોભત બાળ વર્ગની નાની બહેનો પરણવાનો સંવાદ બજવે એ કેટલું અપ્રતિત છે ? એના જીવનમાં એ વસ્તુ જ નથી. ત્યાં સાંસારિક કૃત્રિમતા આવે છે. બીજો સંવાદ સિદ્ધ અને શિયાળો છે. બંને સંવાદો બાળવર્ગના બાળકોને ગમશે.

બાળ સંગ્રહ છે. વિષય સંવાદો છે. પહેલા અને બાળવર્ગનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર ઉપયોગ કરે.

બે બાળવાતઝિા

પૃષ્ઠ : ૩૩

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : આલોચાન.કાર્યાલય

—વડોદરા

આમાં બે વાર્તા છે. એકમાં ખેડૂત રીંગણી વાવે છે. તેને એક 'રીંગણ' બેસે છે. તેમાંથી એક છોકરી નીકળે છે. રૂપાળા છે. રાત્રી તેને પરણે છે. મોટી રાણી તેને મારી નાખવા પ્રયત્ન કરે છે. પણ ખચે છે. આ વાર્તા ગણાય નિર્દોષ પણ તેણે તત્ત્વ ઉચિત નથી. આવી અસંભવ વાર્તાનો ત્યાગ થવો જોઈએ. બીજી વાર્તામાં ખેડૂતને બે કન્યા છે. એક માનીતી છે. બીજીને તેની મા કષ્ટ દે છે. પણ પક્ષી અને જાનવર મિત્રોની મદદથી છેવટે સુખી થાય છે. આ વાર્તા નિર્દોષ છે. બંને વાર્તા બાળકોને રસ આપે એવી છે.

બાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ ગણી શકાય. બાળકો વાંચી શકે.

❧

બહેન

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : ચરોતર એજ્યુકેશન સોસાયટી

—આણંદ

એક બાળાએ શુભાખતું કુંકું કપું છે. તેની શાળામાં હરીશાસ્ત્ર થવાની છે. તેનો બાઈ બિમાર પડે છે. તે માટે કુંકું વેચવા જાય છે. એક બધી બાઈ મદદ કરે છે. હરીશાસ્ત્રમાં બાળા જીતે છે. આ વાર્તાને સંવાદના રૂપમાં લખી છે. બજાવતાં રસ જમાવી નહિ શકે. વાચન માટે ઉપયોગ કરી શકાય.

બાષા સરળ છે. વિષય સંવાદનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે.

❧

બહેનબા

પૃષ્ઠ : ૩૫

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : પ્રજ્ઞલાલ શાહ

પ્રકાશક : પોતે—દેરાસર પાસે

—વઢવાણ

બાળાઓને ગાવા માટે લખ્યાં હોય તેવાં બાળગીતોનો આ સંગ્રહ છે. લખ્યું છે તે તેના રૂપમાં દીક છે. પણ બાળકોને જેવું અપાયું જોઈએ તેવું અપાયું નથી.

ગુજરાતને એવા બાળકવિઓની ખોટ જ રહેશે ! જરા થોડો વિચારમહેનત લેવામાં આવે તો આ લેખક બાદ બાળકોને કંઈક આપી શકે એમ છે.

બાપા સરળ છે. વિષય બાળગીતોનો છે. ત્રીજા ચોથા ધોરણની બહેનો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બહેનો ખુશીથી ઉપયોગ કરે.

❦

બોધક ચરિત

પૃષ્ઠ : ૨૪૦ (નાનાં) કિં. ૦-૪-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : ગુજરાત વર્નોક્યુલર સોસાયટી

—અમદાવાદ

કુટુંબ અને સરળ નીતિબોધક પ્રસંગો દેશ અને પરદેશનાં સ્ત્રીપુરુષોના જીવનમાંથી વીણીને લખ્યા છે. આપું વાચન ઉચ્ચ ચારિત્ર્યની માત્રા મળ્યા. ૪૦ વરસ પર આ પુસ્તક છપાયું છે. ફરી વાર લખાઈને છપાય તો થઈ જી ઉત્તમ.

બાપા સરળ છે. વિષય નીતિપ્રસંગોનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચે એ હજી છે.

❦

ભદ્રબાહુસ્વામી

પૃષ્ઠ : ૧૯ કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

ભદ્રબાહુસ્વામી એ જૈન આચાર્ય હતા. તેમની સામે તેમનો જ ભાઈ વરાહભિદીર પડેલો. છતાં ભદ્રબાહુસ્વામીએ પોતાની વિદ્વતા અને નિષ્ઠાથી જય મેળવ્યો. વાતો જૈન બાળકોને વધારે મનશે. બાપા અને શેઠી જરા અધરી છે. છતાં પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

વિષય નિર્દોષ છે.

❦

ભરત બાહુલિ

પૃષ્ઠ : ૧૫ કિં. ૦-૧-૩

લેખક : નાગકુમાર મહાત્મા

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

અયોધ્યાના કુમાર ભરત અને બાહુલિ બંને જુદા જુદા દેશના રાજા. બંને

વાતો બાળકોને રસ પડે તેવી છે. બોધક પણ છે. બાળકોને જરૂર ગમશે. સાથે ઘૂંટેલા ઠાગળ પર ચિત્રો પણ છે.

બાપા સરળ છે. વિષય પૌરાણિક વાંતોનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે, વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ભીષ્મ અને યુધિષ્ઠિર

પૃષ્ઠ : ૬૪

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : નટવરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

ભીષ્મ અને યુધિષ્ઠિરના ચરિત્રો રસિક રીતે લખ્યાં છે. બાળકોને રૂચે તેવી શૈલી છે. બંગાળી ચોપડીમાંનાં ચિત્રો એવાં ને એવાં આપી દીધાં છે.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે, વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ભીષ્મચરિત્ર ભા. ૧

પૃષ્ઠ : ૨૬૩

કિં. ૩-૮-૦

લેખક : વૈદ્યશાસ્ત્રી હામોદર કાનજી

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

આ ચરિત્ર મહાભારતમાંથી વિસ્તૃત રૂપે લખ્યું છે. સામાન્ય આ પુસ્તકોને સારૂ ઉપયોગી છે. બાળકો વાંચી શકે તેવું નથી. બાળસાહિત્યમાં લખ શકાય નહિ.

ભૂલભૂલમાંભણી

પૃષ્ઠ : ૧૫

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

આગમચરણા સ્તોત્રમાંથી પાર નીકળ્યા જવું કે સ્તોત્રો શોધી કાઢવો એવી સાત ભૂલભૂલમાંભણીનાં ચિત્રો આપ્યાં છે. સાથે સમજૂત પણ વાર્તાશૈલીમાં આપી છે. બાળકોને બે ઘડી વિનોદ કરાવશે.

બાપા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરે, વિષય નિર્દોષ છે.

શેર

પૃષ્ઠ : ૭૨

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ગિજુભાઈ અને જુગતરામ

પ્રકાશક : શુભરાત સાહિત્ય મંદિર

—અમદાવાદ

શાળામાં અભ્યાસ કરતાં બાળકોને ધૃતર વાચન તરીકે મહાજી ઉપયોગી થાય તેવું આ પુસ્તક છે. વાતો અને કવિતાઓ એ દૃષ્ટિએ લખાયાં છે. પણ બાળાની દૃષ્ટિએ તે પાઠ્ય પુસ્તક બની શકે તેવું નથી. વાચન તરીકે ઉત્તમ છે. ઘરમાં પણ બાળકોને વાંચવા આપવા જેવું છે. ચિત્રો પણ સારાં છે. કાંઈક પદ્ધતિએ બાળા લખાવી જોઈએ. તેવું નથી થયું, નહિ તો સુંદર પાઠ્યપુસ્તક બને તેવું છે.

બીજા ધોરણનાં અને સરઆતનાં ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો જરૂર ઉપયોગ કરે.

✽

લેસના શિશુકામાં

પૃષ્ઠ : ૩૧

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

વિનોદ પેદા કરે એવી પાંચ વાર્તા અહીં આપી છે. બાળકોને તે ખૂબ ગમશે અને વાંચતાં રાજ થશે.

બાળા સરળ છે. વિષય વિનોદવાર્તાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે, બાળકો જરૂર વાંચે.

✽

લોળી જમના

પૃષ્ઠ : ૧૦૭

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : ધન્ધુપ્રસાદ બટ; મણિલાલ ઠાકર

પ્રકાશક : જીવનલાલ અમરસી મહેતા

—અમદાવાદ

ખેડૂતકન્યા જમનાની આ સળંગ વાર્તા છે. મૂળ અંગ્રેજીમાં છે. છતાં વાર્તા એવી રીતે લખાઈ કે અનુવાદની ગંધ નથી આવતી. વાર્તા રસિક પણ છે. આત્મ દર્શાનો પણ સારો ચિતાર આપે છે. બાળકોને વાર્તા ગમે તેવી છે.

બાળા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે, બાળકો ખુશીથી વાંચે.

✽

મહિનાં મૂલ

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧ ૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

એક આશ્ચર્ય છે. તેને મહિ મળે છે. તે એક ઝવેરીને વેચે છે. પણ મૂલ્ય લેતાં મોહમાં પડી રખડે છે. આ વાર્તા વેરાગ્ય ભાવના પર લખી છે. બાળકને વાંચવી ગમશે. પણ અંત નહિ રહે બાળકોને રસ તો જરૂર પડશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

મહિયો

પૃષ્ઠ : ૪૨

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : અસ્તફકીર

પ્રકાશક : નાગરવાસ ઈ. પટેલ

—મલાડ

મહિયો નામે એક ખિલાફું છે. તે અડપલાં કરે છે. તેમાંથી રમુજ ઊભા કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે. આવી વાર્તાને આપણે રબ્બાર શૈલીની વાનો કહી શકીએ. પાંચ મહુનો પોથો તૈયાર કરવો હોય તોપણ આવી રીતે સર્ગ્ય વાર્તાનો બનાવી શકાય. બાળકોને ગમશે જરૂર અને આનંદ પણ મળશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પ્રાણુવાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

મધપૂડો

પૃષ્ઠ : ૬૭ (મોટા) કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : સંઘ

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

જુદા જુદા લેખકોની વાર્તાઓ, કવિતાઓ અને સંવાદો આ સંગ્રહ છે. વિવિધ વાચન તરીકે બાળકોને ગમે. ચિત્રો છે, પણ કદંગાં.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિવિધ સંગ્રહનો છે. ત્રીજા ધોરણથી આગળનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

ભાં ભાં ભાં

પૃષ્ઠ : ૩૨

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આગબોટ, ગાડી, મોટર, હોડી, ગાડું : એ વાદનોની લાવચાલતું વર્ણન લખ્યું છે. પાઠ સહેજે કુંકા હોત તો બાળવર્ગનાં બાળકો વધારે મારે ઉપયોગ કરી શકત. વાચનપાઠ તરીકે ઉપયોગ કરી શકાય એવું છે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. બાળવર્ગ અને પહેલા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાચે.

મકનો ને રાક્ષસ

પૃષ્ઠ : ૪૨

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

‘મકનો ને રાક્ષસ’ વાળી વાત પ્રચરિત છે. બીજી બિવાડીવાળી છે. બંને વાતો શિક્ષણની દૃષ્ટિએ દમ વિનાની છે. અદ્ભુત કે સાદમ વસ્તુ આવે એટલે બાળકોને મસ પડે રાક્ષસ એ ડગવનારું સ્વરૂપ બની મર્યાદા છે. એને બદલે બીજું નામ ધોરણને જૂનવાણી સ્વરૂપને નવીન રૂપે બાળકો સામે મૂકતા શીખીએ તો વધારે મારું.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. બીજા ધોરણના બાળકો વાચી શકે. વિષય આમાન્ય. બાળકો વાચે એ ચત્રાવી લેવાય.

મકનો મરવાનો

પૃષ્ઠ : ૨૪

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : ....

પ્રકાશક : ગાડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

બાળાળી પંચી હાથી વિષે એક સરમ વાત આપા લખી છે. હાથીની ખાસિયતો વિષે નસિક વર્ણન છે.

બાપા સરળ અને સુધઃ છે. વિષય પ્રાણીવાર્તાનો છે. ત્રીજા અને બીજા ધોરણના બાળકો વાચે વિષય નિર્દોષ છે બાળકો જરૂર વાંચે.

મહિનાં મૂલ

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૨ ૩

લેખક : ધીરજીવાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : લ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

એક બ્રાહ્મણ છે. તેને મણિ મળે છે. તે એક જવેરીને વેચે છે. પણ મૂલ્ય લેતાં મોઢમાં પડી રખડે છે. આ વાર્તા વેરાગ્ય ભાવના પર લખી છે. બાળકને વાંચવી ગમશે. પણ અંત નહિ રહે બાળકોને રસ તો જરૂર પડશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

મહિયો

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : મસ્તકદાર

પ્રકાશક : નામરદાસ ઈ. પટેલ

—મલાડ

મહિયો નામે એક બિલાડું છે. તે અડપલાં કરે છે. તેમાંથી રમુજ ઊભી કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે. આવી વાર્તાને આપણે રખડાં શૈલીની વાને કહી શકીએ. પાંચ મહિયો પોથો તૈયાર કરવા હોય તોપણ આવી રીતે સર્ગ્ય વાર્તાનો બનાવી શકાય. બાળકોને ગમશે જરૂર અને આનંદ પણ મળશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પ્રાણીવાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

મધપૂડા

પૃષ્ઠ : ૬૭ (મોટાં) કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : સંત્રલ

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

જુદા જુદા લેખકોની વાર્તાઓ, કવિતાઓ અને સંવાદો આ સંત્રલ છે. વિવિધ વાચન તરીકે બાળકોને ગમે. ચિત્રો છે, પણ કદંગાં.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિવિધ સંત્રલનો છે. ત્રીજા ધોરણથી આગળનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

મધુ બિંદુ

પૃષ્ઠ : ૧૨૬

કિં.

સંપ્રાદેશ : હિંમતલાલ મ. અંબારિયા

પ્રકાશક : એન. એમ. ત્રિપાઠી

—મુંબઈ

૯૭ ગીતોનો આ સંગ્રહ છે. લલિત, ખખરદાર, ન્હાનાલાલ, નરસિંહરાવ એવા પ્રસિદ્ધ કવિઓનાં બાળબોધ્ય ગીતો આમાં આપ્યાં છે. કેટલાંક બાળકો માટે સમજી શકે તેવાં છે અને કેટલાંક અધરાં છે. એટલે કઈ કક્ષાનાં બાળકો માટે સંગ્રહ છે, તે કહી ન શકાય.

બાપા સારી છે. વિષય કાવ્યનો છે. ચોથા પાંચમા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે.

મનોરમા

પૃષ્ઠ : ૧૫

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : મેલિબેન

પ્રકાશક : ચરોતર એજ્યુકેશન સોસાયટી

—આણંદ

એક છોકરી છે. રૂપરૂપનો અંબાર છે. રૂપને છૂપાવવા તે માથે ટોપો પહેરે છે. જીવાન થાય છે ત્યાં સુધી પહેરી જ રાખે છે. છેવટે રાજકુમાર તેને પરણે છે. આવી જીનવાણી રૂપરૂપની વાર્તા છે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય, બાળકો વાંચી શકે.

મયજુરેહા

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

મયજુરેહા રાજના બાઈની વહુ છે. તેના પર તેનો જોડ મેઢી પડે છે. મયજુરેહા ડગતી નથી. તેનો પતિ મરાય છે. પોતે વનમાં ચાલી જાય છે. આ ધાર્મિક કથા બાળકોને રસ પડે તેવી રીતે લખાઈ છે. સ્ત્રી પુરુષના સંબંધો લ'બાણુદી અને ધૃંગારિક રીતે નહિ લખવા જોઈએ. તે દોષ આમાં છે. બાકી વાચન બાળકો વાંચે તેવું છે.

બાપા સરળ છે. વિષય ધાર્મિક કથાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.

મહાત્મા આનંદધનજી

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : નાગકુમાર મકાતી

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાપીલય

—અમદાવાદ

આ ચરિત્ર બાળકો વાંચે તો ધણુંજ ઉત્તમ. પણ બાપા અને શૈલી અધરાં છે એટલે કિશોરસાહિત્યમાં ચાલે.

✽

મહાત્મા દૃઢપ્રહારી

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાપીલય

—અમદાવાદ

મહાત્મા દૃઢપ્રહારી એક લૂટારા હતા. તેમ કરતાં તેમને પશ્ચાત્તાપ થયો અને પ્રાયશ્ચિત્ત કરી વિરાગી થયા. આ કથા સરળ રીતે લખી છે. જૈન દૃષ્ટિથી લખાઈ છે. બાળકોને ગમશે. “ રંડીબાજ ” જેવો શબ્દ બાળસાહિત્યમાં ન વપરાવો જોઈએ.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે.

✽

મહાભારતની નીતિકથાઓ

પૃષ્ઠ : ૩૯૮

કિં. ૧-૦-૦

લેખક : અમનસાત હરિકૃષ્ણ મહેતા

પ્રકાશક : ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી

—અમદાવાદ

મૂળ બંગાળીમાં આ પુસ્તક લખાયેલું છે. તેનો આ અનુવાદ છે. મહાભારતનાં પાત્રો અને પ્રસંગો વીણીને તેમની વિશેષતા અને આદર્શનું ચિત્રણ કર્યું છે. પ્રસંગો ડુંકા અને રસિક છે. કિશોર વિદ્યાર્થીના ઉપયોગનું પુસ્તક ગણાય. બાળકો સમજે અને વાંચે એવી બાપા નથી. વિદ્યાર્થીઓ આ પુસ્તક વાંચે એ ઇષ્ટ છે.

✽

મહામંત્રી ઉદાયન

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : નાગકુમાર મકાતી

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાપીલય

—અમદાવાદ

ઉદયન મંત્રી ગુજરાતના ઇતિહાસમાં પ્રસિદ્ધ છે. તેમનું જીવનચરિત્ર વાંચી-

શૈક્ષીમાં બાળકોને રસ પડે તેવી રીતે લખ્યું છે. આવાં ચરિત્રો બાળકોને અવસ્ય વંચાવવાં જોઈએ.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

મહારાજ કુમારપાળ

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

કુમારપાળ શુભરાતની ગાદી પર આવતાં પહેલાં ઠેવી દયાપાત્ર દશામાં હતા, ત્યાંથી માંડીને રાજ્ય મેળવી ધર્મનિષ્ઠ બન્યા, ત્યાં સુધીની કથા જીવનચરિત્ર રૂપે સરળ બાપામાં બાળકોને રૂચે તેવી શૈક્ષીયી લખી છે. આવાં ઐતિહાસિક ચરિત્રો બાળકો વાંચે એ હિતકર છે.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

મહારાજ શ્રેણિક

પૃષ્ઠ : ૧૯

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

મહારાજ શ્રેણિકનું પૌરાણિક જીવનચરિત્ર છે. હોશિયારી, વીરતા અને ત્યાગના પ્રસંગો આપ્યા છે. વાર્તાશૈલીમાં બાળકોને રસ પડે તેવી બાપાથી લખાયા છે. બાળકોને ગમશે.

બાપા સરળ છે. વિષય પૌરાણિક ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

મહારાજ સંપ્રતિ

પૃષ્ઠ : ૧૨

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

અશોકનો પુત્ર કુણ્ણ, ને તેનો પુત્ર સંપ્રતિ. તેણે વીરતાથી ચક્રવર્તીપણું મેળવ્યું.

તેની વીરકથા આમાં આપી છે. બાળકોને ગમે તેવી વાર્તાશૈલીમાં જૈન દષ્ટિથી લખાઈ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

૮

મહાસતી અંજના

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

અંજના રાજકુંવરી છે. પરણ્યા પછી તેનો પતિ તણ દે છે. છતાં પતિવ્રતા બની રહીને કષ્ટ સહે છે. અંતે તે નિર્દોષ હરે છે અને પવિત્ર જીવન ગાળે છે. જૈન દષ્ટિથી આ વાર્તા લખાઈ છે. બાળકોને ગમે તેવી શૈલી છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રવાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

૯

મહા સતી સીતા

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

સીતાજીકું કુંકું ચરિત્ર આમાં આપ્યું છે. ભાષા બાળભોગ્ય ન ગણી શકાય છતાં પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે.

૧૦

મહાસલાઓ

પૃષ્ઠ : ૩૦

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

જનવરોની સભા મળે છે. ફૂલોની સભા મળે છે. અને પંખીઓની સભા મળે છે. તેમાં વાદ ચાલે છે. બાળકોને વાંચવી ગમે તેવી વાર્તા હશે લખ્યું છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાત્રનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

૧૧

મંગળ

પૃષ્ઠ : ૪૮

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : સુરેન્દ્ર રંગનાથ ધારેખાન

પ્રકાશક : એમ. સી. ઠાકરી

—વડોદરા

મંગળગ્રહ વિશે વૈજ્ઞાનિક માહિતી મરમ લખી છે. આવા પુસ્તકોની ઘણી જરૂર છે. પણ આ પુસ્તક મોટા વિદ્યાર્થીઓના જરૂરું છે. એટલે કિશોરસાહિત્યમાં ગણી શકાય.

❦

સંશોધનો પોપટ

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : તારાબેન

પ્રકાશક : દક્ષિણમુર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આમાં છ સહેજ લાંબા વાચનપાઠ આપ્યા છે. શાળામાં વાચન તરીકે બાળકો આનો સારો ઉપયોગ કરી શકે.

ભાષા સરળ છે. વાચનપાઠનો વિષય છે. પહેલા ધોરણના બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

મા અને છોકરાં

પૃષ્ઠ : ૧૭૧ (નાનાં)

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : પોતે

માબાપોએ પોતાનું વર્તન કેવું રાખવું જોઈએ અને તેથી સંતાનો પર કેવી અસર થાય છે, તેની આ એક સરલ સાંસારિક વાર્તા છે. પણ બાળકોના જરૂરી નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી ન શકાય.

❦

માતાને બોલો

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : જી. જી. ચૌધરી

પ્રકાશક : પોતે

—સુરત

રોમન વીર કેયસને નજીક ગુના માટે દેશનિકાનની સજા થાય છે. તે બટકે છે જતાં દેશપ્રેમ નથી છોડતો. આ વાતને સંવાદમાં ચોજી છે. વાચનની દૃષ્ટિએ

બાળકો માટે ભાષા અને રચના અધરાં છે. બાળી સંવાદ સરસ છે. કિશોરસાહિત્યમાં લઘુ શૈલી. બાળસાહિત્યમાં ન ચાલે.

❦

મામાની જાળ

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આપણા લોકો જૂતપ્રેતના ધણા વહેમો માને છે. એવા વહેમો તોડવા કેટલાક છોકરાઓ સાહસ કરે છે તે આમાં આપ્યું છે. બાળકો રસથી વાંચશે તો ખરાંજ. અજ્ઞાન લોકો દ્વારા પ્રચલિત વહેમની ખીનાઓ કેવી ગપોડાંબરી હોય છે, તે આમાંથી જણાશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય સાહસનો છે. ખીન ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય. બાળકો વાંચે તે સામે ખાસ વધી નથી

❦

મારા ગોઠિયા

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આમાં આઠ શબ્દચિત્રો આપ્યાં છે. આલું વાચન બાળકો બહુ નથી વાંચતાં. વિવિધતા ખાતર વાંચે, પણ વધારે તો નહિ જ. છતાં બાળકોને રસ તો પડશે જ. અને આપણા સમાજનાં ભાંકુઓ તરફ જોતાં પણ થશે. એ ખૂબ જરૂરી છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. બાળ વર્ગનાં બાળકો વાંચી શકશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

મારી ગાય

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

ગાય પાળીને દૂધ, દહીં, ઘી ખાતાં ચોળ કરે છે તેની વાતો રૂપે કથા સુંદર લખી છે. બાળકો વાંચશે તો જરૂર આનંદ મેળવશે.

ભાપા સાગી છે ત્રિપદ પ્રાણીદયાનો છે બીજા ધોરણના બાળકો વાચે. વિષય નેદોન છે બાળકો વાચે એ ઉત્તમ

❦

મારો જેલનો અનુભવ

પૃષ્ઠ ૧૦૩

કિં. ૦-૮ ૦

લેખક ગાંધીજી

પ્રકાશક ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

ગાંધીજીએ આફ્રિકામાં મત્યાગ્રહ કરેલો અને જેનમાં ગયેના ત્યાની આ હકીકત પોતે લખેલી છે. લખાણ છે મોટાઓ માટે પણ ભાપા અને શૈલી એટલા તો સરસ અને સરળ છે કે બાળકો પણ વાંચી શકે આભારી સદનશક્તિનો સાચો ખ્યાન મળી શકે છે

ભાપા સરળ છે વિષય વૃત્તાંતનો છે પાંચમા ધોરણના બાળકો વાંચી શકે વિષય નિર્દોષ છે બાળકો ખુશીથી વાંચે

❦

મિત્રતા વિષે નિબંધ

પૃષ્ઠ ૮૮

કિં. ૦-૬-૦

લેખક પુરોહિતમ કલાનજી ગાંધી

પ્રકાશક પોતે

—જીનાગઢ

મિત્ર કેવો હોવો જોઈએ તે વિશે દાખના આપીને નિબંધ લખ્યો છે બાળકોને તો આ વાચન પચે તેવું તેથી કિશોરો માટે પણ જરૂર જૂનું ગણાય.

❦

મિથ્યાશ્રિમાન નાટક

પૃષ્ઠ ૧૪૪

કિં. ૦-૮-૦

લેખક કવિ દલપતરામ ડાહ્યાભાઈ

પ્રકાશક ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી

—અમદાવાદ

હાન્યરસનું આ સરસ નાટક છે પણ તે કિશોર સાહિત્યમાં ગણી શકાય.

❦

મિયાડ

પૃષ્ઠ ૧૯

કિં ૦-૧-૦

લેખક

પ્રકાશક ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

એક ગામડિયો છે કામની પાડી ચોરે છે અદાનતમાં કામ આવે છે વડીન

ની સલાહ પ્રમાણે તે ગાંડો બનીને છૂટે છે. પછી તો વકીલ શ્રી મોગે છે, ત્યારે પણ ગાંડો બની જાય છે. આ રમુજ કિસ્સાને સંવાદ રૂપે આપ્યો છે. બાળકો બજવશે તો સરસ રમુજ બિબી થશે.

બાપા સરળ છે. વિષય સંવાદનો છે. ચોથા અને પાંચમા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓ ઉપયોગ કરે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર ઉપયોગ કરે.

મીઠી મીઠી વાતો

પૃષ્ઠ : ૧૬૧

કિં. ૦-૫-૬

લેખક : ગણપતરામ અનુપરામ ત્રવાડી

પ્રકાશક : મુંબાઈ ઇલાકાતું કેળવણી ખાતું

ધ. સ. ૧૯૮૬માં અંગ્રેજી વાતોનો અનુવાદ કરીને આ પુસ્તક સરકારી ખાતાએ વિદ્યાર્થીઓ માટે તૈયાર કરાવ્યું હતું. તેમાંની વાતો નીતિબોધક છે. લખાવટ અને ભાષા અત્યારે નબળાં ગણાય. કદાચ બાળકોને વાંચનનો રસ ન પણ આપી શકે.

બાપા સરળ છે વિષય વાતોનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચી શકે.

મીની માશી

પૃષ્ઠ : ૪૭

કિં. ૦-૬ ૦

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : ધી જનરલ બુક ડીપો

—મુંબઈ

બિલાડીની હોશિયારી અને જીવિતતાની ૧૩ સચિત્ર વાતો આપી છે. બાળકોને રસ પડે અને તે પ્રાણી વિષે માહિતી મળે તેવું વાચન છે. બધા કિસ્સાઓ સાચા છે. બાળકોને જરૂર મળશે.

બાપા સરળ છે. વિષય પ્રાણીવર્ણનનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચી શકે.

મુકુલ

પૃષ્ઠ : ૨૨૮

કિં. ૦૧૨-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : મુગધર્મ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

મર રમણભાઈ નીલકંઠના કુટુંબનાં બાળમિત્રો એક હસ્તલિખિત માસિક ,

કાઢતા. તેમાંની ૬૬ વાર્તાઓ આ ચોપડીમાં આપી છે. આપણું બાળકો કેવા સાહિત્ય અને વાર્તા-વાતાવરણ વચ્ચે પળે છે, તેનો આ એક પુરાવો બની શકે છે. બધી જ વાર્તા બાળદોસ્તોની લખેલી છે. તેઓ જે શીખ્યાં અને તેમને જે જાતનું સાહિત્ય વાંચવા મળ્યું, એનું પરિણામ તેમણે આ વાર્તા દ્વારા બહાર પાડ્યું. બધીજ વાર્તા લગભગ પરદેશી સાહિત્ય અને વાર્તાવરણના પડધા રૂપ છે. આપણી દેશીયતા કે આપણા સાહિત્યનું નામ નિશાન નથી.

આ સંગ્રહમાંની વાર્તાનાં લેખક બાળભિત્તોએ કરેલો પ્રવાસ ઉત્તમ છે. જીવણીની કિંમત સમજતાં માઆપોએ પોતાનાં બાળકોને આવી પ્રવૃત્તિ કરતાં કરવા જોઈએ, લખાવટ અને ભાષા સંસ્કારી છે. બાળકોને આમાંની વાર્તા ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે, બાળકો ખુશીથી વાંચે.

મુનિશ્રી હરિકેશ

પૃષ્ઠ : ૧૫   કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

હરિકેશ જાતે ચંડાળ હતા. તેમને જ્ઞાન થયું અને વૈરાગી બન્યા. સત્સંગથી જોય પદવી પામ્યા, જૈન સાધુનું આ ચરિત્ર બાળકોને ગમે તેવી સૈદ્ધીમાં તે સમાજનાં બાળકો માટે લખાયું છે. બધાં બાળકો રસથી વાંચી શકે તેવું છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ધાર્મિક ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે, બાળકો ખુશીથી વાંચે.

મુસલતવી રાખવાનાં માઠાં રૂળ

પૃષ્ઠ : ૧૨૦   કિં. ૦-૧૦-૦

લેખક : વિઠ્ઠલરાય જો. વ્યાસ

પ્રકાશક : પોતે

—અમદાવાદ

આ પુસ્તક અંગ્રેજીનો અનુવાદ છે. દરેક માણસ માટે આવું પાત્રન હિતકર હોય છે. પણ આ પુસ્તક બાળકોના બચ્ચું નથી. બાળસાહિત્યમાં ન ગણી શકાય.

મૂરખરાજ

પૃષ્ઠ : ૬૩

ક્રિ. : ૦-૮-૦

લેખક : મહાત્મા ટોલસ્ટોય

પ્રકાશક : ખાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

મહાત્મા ટોલસ્ટોયની એક નીતિકથાનો સરળ અને બાળભોગ્ય સંક્ષિપ્ત તરજૂમો આપ્યો છે. વાતી બાળકોને રૂચે તેવી છે. આવી વાતો ખરીકથાનું સુંદર દર્શાવ છે. ઉદ્યોગી માણસ ખંત અને મહેનતથી કામદો જ ઉઠાવે છે, એ ઉત્તમ રીતે સાબિત થયું છે.

બાપા સરળ છે. વિષય નીતિકથાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

મૂરખો

પૃષ્ઠ : ૧૦૩

ક્રિ. : ૦-૮-૦

લેખક : મહારામ થેલાભાઈ

પ્રકાશક : યુનવાતી પ્રેસ

—મુબમ

અવનવાં અડપલાં કરીને એક મૂરખો વિનોદ અને રમુજબયાં પ્રસંગો ખડા કરે છે. સામાન્ય માણસોને નિર્દોષ અને શિષ્ટ વિનોદ આપે છે. બાળકો માટે જરા ભારે ગણાય. એટલે કિશોરસાહિત્યમાં લઈ શકાય.

❧

મૃગાવતી

પૃષ્ઠ : ૧૬

ક્રિ. : ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાપોલય

—અમદાવાદ

એક ચિત્રકાવ્ય છે. તે અગ્રકો જોઈને જ આખા શરીરનું ચિત્ર દોરે છે. રાણીનું એવું ચિત્ર દોગય છે. રાજા તેથી ગુસ્સે મધ તેનો અગ્રકો કાપે છે. ચિત્રકાર એક બીજા રાજાને ઉશ્કેરે છે. તે ચડી આવે છે. આ રાજા મરાય છે. તેની પત્ની મૃગાવતીને પેલો રાજા રાણી બનવા લલચાવે છે. મૃગાવતી પાતિવ્રત્ય પર દૃઢ રહે છે. છેવટે પ્રભુ મહાવીર મળે છે અને સાધ્વી બને છે.

બાપા અને વણુન જરા અધરાં છે. કિશોરસાહિત્યમાં ચાલે.

❧

મધ્યકાલ

પૃષ્ઠ : ૬૪

ક્રિ. ૦-૪-૦

લેખક : નટવરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

પરચુરણ ધણી બાળતો, જાણવા જેવી, વિનોદી, વૈજ્ઞાનિક દુઃકમાં આપી છે. હૃદય ક્રમ કે ધોરણ સાચવીને લખી હોત તો વધારે સારો ઉપયોગ થાત. આવી માહિતી અને વિનોદ બાળકોને ગમત સાથે જ્ઞાન આપે.

ભાષા સરળ છે. વિષય માહિતીનો છે. પાંચમા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

મોજડીનાં મુદ્દય

પૃષ્ઠ : ૩૬

ક્રિ. ૦-૨-૬

લેખક : ઉમિયાશંકર જી. ઠાકર

પ્રકાશક : સી. એચ. દવેની કંપની

—આણંદ

એક રાજકુંવરી છે. રૂપરૂપનો ભંડાર છે. તેની મોજડી એક સમડી લાઇ જાય છે. તે એક રાજકુંવર લઈ આવે છે અને કુંવરીને પરણવાની હઠ લઇ પરણે છે. તેને એક બીજી સ્ત્રી પણ છે. તે અદેખાઇ કરે છે. આ વાર્તામાં રૂપનાં ખૂબ વખાણ કર્યાં છે. રૂપનાં વખાણ કરવા માટે પ્રેમલા પ્રેમલીની નવવયસ્કથા લખવી જોઇએ. બાળકોના મગજમાં રૂપની તુલના શા માટે જગાવે છે ? એથી તમે બાળકની કમ વૃત્તિ જાગ્રત કરીને રસ જમાવવા માગો છો, તેનો બાળસાહિત્યના લેખકે વિચાર કરવો જોઇએ. એકંદરે વાર્તા હીક છે. રસિક છે. પરણવાની હઠ અને રૂપનાં વખાણ એ એ વસ્તુ અનિચ્છનીય છે. છતાં આપવી હોય તો ત્રીજા ધોરણનાં બાળકોને વાંચવા આપી શકાય.

❧

મોટા પાઠો

પૃષ્ઠ : ૪૦

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : મિતુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

નામ બહે મોટા પાઠો રહ્યું, પણ છે નાના. બાળવર્ગનાં બાળકોને એનું વાંચન અભ્યાસમાં ઉપયોગી નીવડશે. એવા ૩૮ પાઠ છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. બાળવર્ગનાં બાળકો ઉપયોગ કરે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર ઉપયોગ કરે.

મોટી બહેન

પૃષ્ઠ : ૨૧૫ (નાનાં) કિં. ૦ ૮-૦

લેખક : ગિજુભાઈ અને જુગતરામ

પ્રકાશક : ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર

—અમદાવાદ

નાના પાઠો, કવિતાઓ, વાતો મળીને ૮૪ વાચનપાઠનો આ સંગ્રહ છે. લખાવટ અને રચના સુંદર છે. વાતોમાં રસ પડે, પાઠો વાંચવા ગમે, અને ગીતો ગાવા મોખવાનું મન થાય તેવાં છે. આ સંગ્રહ સાળાઓમાં અને ઘેર બાળકોને ખૂબ આનંદ આપશે.

બાળવર્ગનાં હોશિયાર બાળકો અને પહેલા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકશે.

માતિયો

૧ પૃષ્ઠ : ૩૧

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આમાં પાંચ વાચનપાઠ આપ્યા છે. વાચનશોખીન બાળકોને ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો-બહે વાંચે.

માતિયો

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : નાગરદાસ ઇ. પટેલ

પ્રકાશક :

— મલાડ

આ પછુ રખપર શૈલીની પ્રાણીવાર્તા છે. અંગ્રેજીમાં આવી વાતો ઘણી છે. આવી વાતોમાં વાસ્તવિકતા વધારે હોય એજ એની ખૂબી છે. બાળકોને આવી વાતો ગમે ખરી. એક કૂતરું અને કૂતરી છે. બંને અડપલાં કરી રમુજ પેદા કરે છે. બાળકોને વાંચવામાં મજા આવશે. ચિત્રો અને રૂપરંગ સારાં છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય-પ્રાણીવાર્તાનો છે. બીજા ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

મોતીના ઢાણા

પૃષ્ઠ : ૫૬

ક્રિં. ૦-૫-૦

લેખક : નટવરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

નાની નાની કેટલીક પંખી-પ્રાણીની વાર્તાઓ અહીં લખી છે. વાર્તાઓ સરસ છે. પરીક્ષાઓ કરતાં આવી વાતો બાળકોને કંઈક જ્ઞાન સાથે ગમ્મત આપશે.

બાપા સરસ અને સરસ છે. વિષય વાર્તાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

મોતીની માળા

પૃષ્ઠ : ૧૪

ક્રિં. ૦-૧-૦

લેખક : મકનદાસ હરજીવન મહેતા

પ્રકાશક : આર. આર. શેઠની કંપની

—મુંબઈ

અંગ્રેજી વાર્તાનો આ અનુવાદ છે. મિથ્યાત્વથી ભરેલી છે. આજ વાર્તા “મે બાળવાતો” માં અંદરશંકર મ. ભટ્ટે ઉતારી છે. આવી વાતો બાળકોને રસતલ્લીન બહે બનાવે પણ પરિણામે વહેંચી બનાવશે. વાંચવા આપવી હોય તો ખાસ વાંધા નથી. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

❧

મોસાળની મોજ

પૃષ્ઠ : ૧૬ (મોટાં)

ક્રિં. ૦-૩-૬

લેખક : ઇશ્વરશોભ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

જોંદર, સસલો, વાંદરો વગેરે પ્રાણીને માથુસની કુનિયામાં ખડાં કરીને એક સરસ મોડી વાર્તા લખી છે. ચિત્રો પણ તેવાં જ આપ્યાં છે. વાર્તા રસિક બની છે. બાળકોને જરૂર ગમશે.

બાપા સરસ છે. વિષય વિનોદ વાર્તાનો છે. બીજા અને ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

રજપૂત ટેક વાર્તા

પૃષ્ઠ : ૫૬

ક્રિં. ૦-૪-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : પોતે

—મુંબઈ

રજપૂતોની વીરતાના સાત કિસ્સાઓ આપ્યા છે. તેમની દૃઢતા અને બહા-દુરીની વાતો રસ પડે તેવી છે. પણ બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

રણચંદી

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : વિક્રમરાય યજ્ઞેશ્વર આવસત્થી

પ્રકાશક : અલ્પવન કાર્યાલય

—વડોદરા

આ એક બજવવા માટેનો સંવાદ છે. જોન ઝોફ આર્ક ક્રાંસની વીર કન્યા હતી. સ્વદેશ માટે તેણે પોતાનું બલિદાન આપ્યું હતું. આ કથાને સંવાદ રૂપે ગ્રંથી છે. બહેનો એકલી બજવી શકે છે. બાઇબહેનો પણ બજવી શકે.

બાપા સરળ છે. વિષય દેશભક્તિના સંવાદનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો પ્રુશીયી ઉપયોગ કરે.

❦

રણજીતસિંહ

પૃષ્ઠ : ૬૪

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : બરતરામ બાનુસુખરામ મહેતા

પ્રકાશક : એમ. સી. કોહારી

—વડોદરા

પંજાબના આ વીરપુરુષની કથા વિદ્યાર્થીઓના ઉપયોગની છે. બાળસાહિત્યમાં નહિ, પણ કિશોરસાહિત્યમાં ગણી શકાય.

❦

રણમહેદાને

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : જી. જી. ચોધરી

પ્રકાશક : પોતે

—સુરત

અનુનનો રથ રણમાં થ'એ છે. તે લડવા નથી ઇચ્છતો. કૃષ્ણ તેને ઉપદેશ આપે છે. આ કથા સંવાદના રૂપમાં લખી છે. બાળકોને વાંચન તરીકે કે બજવવામાં ઉપયોગી નહિ થાય.

❦

રતનિયા

પૃષ્ઠ : ૩૩

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : નાગરદાસ ઇ. પટેલ

પ્રકાશક : પોતે

—મલાડ

રતનિયા નામનો વાંદરો છે. તે રમુજ બોલી કરે એવાં અડપલાં કરે છે, બાળકોને ગમશે. અને રસ પડશે, ચિત્રો અને રૂપરંગ સારાં છે,

રામ અને કૃષ્ણ

પૃષ્ઠ : ૧૫૫

૦-૧૦-૦

લેખક : કિશોરલાલ ધ. મશરવાળા

પ્રકાશક : પ્રસ્થાન કાર્યાલય

—અમદાવાદ

રામચંદ્ર અને કૃષ્ણ ભગવાનનાં જીવનચરિત્રો કિશોર વિદ્યાર્થી ઉપયોગ કરી શકે તેવાં છે. બાળસાહિત્યમાં આલે નહિ.

❦

રામકથા

પૃષ્ઠ : ૨૬ (મોટાં)

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

શ્રી રામચંદ્રનું સરળ, રસિક અને બોધક ચરિત્ર આ ચોપડીમાં આપ્યું છે. ચિત્રો પણ સુંદર છે. બાળકોને આ ચરિત્ર ધણું જ ગમે એવું છે દરેક બાળક આ પુસ્તક વાંચે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. બીજા અને ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

રામચરિત

પૃષ્ઠ : ૧૦૦

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

મહાકવિ ભવભૂતિના “ મહાવીર ચરિત ” નાટક પરથી આ હુંકું રામચરિત વાલી રૂપે લખ્યું છે. સામાન્ય વર્ગને આવી રચના રૂચે. પણ તેને માટે ભાષા જરા હળવી બોધક છે. તે આમાં નથી. હવે તો આ ચોપડી મળતી પણ નહિ હોય. ભાષા અને લખાવટ બાળસાહિત્યમાં ન લઈ શકાય.

❦

રામચરિત્ર

પૃષ્ઠ : ૨૮૫

કિં. ૧-૦-૦

લેખક : ચંદ્રમુખ ધનવંતરામ પંડ્યા

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

રામાયણનું હુંકું સ્વરૂપ સાતે કાંડનું આમાં આપ્યું છે. ભાષા જરા ભારે છે, એટલે કિશોર વિદ્યાર્થીઓ ઉપયોગ કરી શકે.

❦

ધાય છે અને સાધુજીવન ગાળે છે. આ જૈન ધાર્મિક કથાચરિત છે, બાળકોને ગમે તેવી ભાષામાં લખાયું છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ધર્મચરિતનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

રાજજીની વાતો

પૃષ્ઠ : કિં. ૦-૩-૦

લેખક : રણજીભાઈ મીસ્ત્રી

પ્રકાશક : પ્રચીન કાર્યાલય

—અમદાવાદ

આ ચોપડી કિશોર વિદ્યાર્થીઓ ઉપયોગ કરી શકે તેવી છે. બાળસાહિત્યમાં આશ્વે નહિ.

રાણી ચૈતલજી

પૃષ્ઠ : ૨૦ કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજીભાઈ ટે. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

ચૈતલજી મળકુંવરી હતી. તેને એક મળ ગમી ગયો. તેની સાથે નાસી ગઇ. પણ તે મહા પ્રતિજ્ઞા હતી. તેનું વાતી રૂપે ચરિત્ર લખ્યું છે. પ્રેમવાર્તાઓમાં બાળ ભાષા સંયમવાળી હોવી જોઈએ તે છે, છતાં કેટલાંક લાક્ષણિક અરૂચિત છે. દોષ નથી આવ્યો. જૈન દૃષ્ટિથી લખાઈ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

રાણી ભવાની

પૃષ્ઠ : ૧૬ કિં. ૦-૪-૦

લેખક : મહાશંકર લલ્લુભાઈ ભટ્ટ

પ્રકાશક : પોતે

—સોખડા (તા. વડોદરા)

સં. ૧૯૬૪ માં આ ચોપડી છપાઇ છે. રાણી ભવાની જન્મજાતના એક જન્મનદારની પત્ની હતી. ઇ. ૧૭૨૪ માં તે જન્મી હતી. તેણે પોતાની વીરતા અને અન્ય ઉચ્ચ ગુણોથી ખ્યાતિ મેળવી ઇતિહાસમાં અમર નામ કમાયું. આવાં ચરિત્રો આપણાં બાળકોને મળે એ બહુજ મહત્ત્વવાળો છે. પણ આ ચોપડીની ભાષા અને શૈલી બાળજોગ્ય નથી. એટલે આને કિશોરસાહિત્યમાં લઇ જવું પડે.

રામ અને કૃષ્ણ

પૃષ્ઠ : ૧૫૫

૦-૧૦-૦

લેખક : કિશોરલાલ ધ. મશરવાળા

પ્રકાશક : પ્રસ્થાન કાર્યાલય

—અમદાવાદ

રામચંદ્ર અને કૃષ્ણ ભગવાનનાં જીવનચરિત્રો કિશોર વિદ્યાર્થી ઉપયોગ કરી શકે તેવાં છે. બાળસાહિત્યમાં ચાલે નહિ.

❦

રામકથા

પૃષ્ઠ : ૨૬ (મોટાં)

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

શ્રી રામચંદ્રનું સરળ, રસિક અને ઔદ્યક ચરિત્ર આ ચોપડીમાં આપ્યું છે. ચિત્રો પણ સુંદર છે. બાળકોને આ ચરિત્ર ઘણું જ ગમે એવું છે દરેક બાળક આ પુસ્તક વાંચે.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ખીજા અને ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

રામચરિત

પૃષ્ઠ : ૧૦૦

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

મહાકવિ ભવભૂતિના “ મહાવીર ચરિત ” નાટક પરથી આ ટુંકું રામચરિત વાર્તા રૂપે લખ્યું છે. સામાન્ય વર્ગને આવી રચના રૂપે. પણ તેને માટે બાપા જરા હળવી જોઇએ. તે આમાં નથી. હવે તો આ ચોપડી મળતી પણ નહિ હોય. બાપા અને લખાવટ બાળસાહિત્યમાં ન લઈ શકાય.

❦

રામચરિત્ર

પૃષ્ઠ : ૨૮૫

કિં. ૧-૦-૦

લેખક : ચંદ્રમુખ ધનવંતરામ પંડ્યા

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

રામાયણનું ટુંકું સ્વરૂપ સાતે કાંડનું આમાં આપ્યું છે. બાપા જના ભારે છે, એટલે કિશોર વિદ્યાર્થીઓ ઉપયોગ કરી શકે.

❦

રામજનકીદર્શન

પૃષ્ઠ : ૯૧

કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : કવિ નર્મદાચંદર લાલચંદર

પ્રકાશક :

રામચંદ્ર જનકીને પરણીને વનવાસમાંથી પાછા ફરી આવી મેળવે છે તે પ્રસંગો નાટકના રૂપમાં યોજ્યા છે. નાટક હોવા છતાં તે વાચન તરીકે રસિક લાગે છે. કાળીદાસના મોઢી નાટકનો જૂનો અનુવાદ વાંચતા હોયએ તેમ લાગે છે, બાળકોના ઉપયોગનું નથી. ભાષા-ભાવ અધરાં પડે.

❦

રામજીલાલ પડી ગયા

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આમાં ૭ વાચનપાઠ આપ્યા છે. વાચનશોખીન બાળકો ખુશીથી વાંચશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. બાળવર્ગનાં બાળકો વાંચી લેશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

રામસિંહ રાઠોડ

પૃષ્ઠ : ૧૦૪

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ચંદ્રસંકર મ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : બાલોદાન કાર્યોદય

—વડોદરા

એક કુમાર જંગલમાં જાય છે. સાથે એક કૂતરો છે. ત્યાં અવનવા સાહસિક પ્રસંગો બને છે. જંગલી જનવરોનો ભેટો થાય છે. આ રીતની એક સળંગ વાર્તા લખી છે. બાળકો સાહસિક વાતોને રસથી વાંચે છે. આવી વાતો બાળકોને જરૂર મળે.

ભાષા સરળ છે. વિષય સાહસિક વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

રામાયણ કથાસાર

પૃષ્ઠ : ૬૭

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : લાલજી વીરેશ્વર જાની

પ્રકાશક : પોતે

—મહેસાણા

રામાયણનાં પાત્રોના કુટુંબ પરિચય આપે છે અને વચ્ચે ઉપદેશાત્મક વિવેચન કરે છે. પદ્ધતિ કે શૈલી વિનાનું લખાણ છે. રામાયણની કથાનો સાર નીકળતો નથી. બાળકોને આ પુસ્તક ઉપયોગી નથી.

❦

રામે

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : ચંદ્રસેન મ. બટ્ટ

પ્રકાશક : ચંદ્રસેન એન્યુસ્ટ્રી સોસાયટી

—આણંદ

સામાન્ય પ્રકારની આ એક વાર્તા છે. એક છોકરા છે નોબીતુ' કહેવું થયું કે તે રામની કુંવરી જોડે પરણશે. તેથી રામ તેને પેટીમાં પૂરીને દૂબાવી દે છે. તે પેટી માછીમારની જાળમાં નીકળે છે. છોકરા લિછરે છે. રામ મોઝ જામ છે અને ચંદ્રહાસની પેડે પછી બધું જાને છે.

ભાષા સ્વચ્છ છે. વિષય વાર્તાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય બાળકો વાંચી શકે.

રામણ

પૃષ્ઠ : ૧૨૩

કિં. ૦-૮-૦

સંપાદક : જુગતરામ દવે

પ્રકાશક : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ

—અમદાવાદ

આ ગીતસંગ્રહ છે. રાજામાં કે ઘરમાં ઉપયોગ કરી શકાય. વાચન માટે ત્રીજા ધોરણથી પાંચમા ધોરણ સુધીનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. સંગ્રહમાં દશપત્તરામ કવિ વધારે ખડતા આવી ગયા છે, એટલે કાવ્યસંગ્રહમાં ને ભાષા-વિવિધતા જોઈએ તે નથી.

સંધ્યારાગ

પૃષ્ઠ : ૮૨

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : છોટીગવરી નાનુભાઈ દીવાન

પ્રકાશક : પોતે —આમલીરાન, સુરત

અચાર્યા, રાયત, ચટણી, શાક, પૂરી, વગેરે ખાવાની અનેક વાનીઓ બનાવવાની સરળ રીત આમાં આપી છે. બહેનોને ધણું જ ઉપયોગી પુસ્તક છે. બાળ-સાહિત્યમાં ન ચાલે.

રિક્કી રિક્કી

પૃષ્ઠ : ૫૭

કિં. ૦-૪-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

રડિયાડ કિર્ષીંગની વાર્તાનો આ અનુવાદ છે. વાર્તામાં પ્રાણીજીવનનો રસ

દરીકત છે. વાતો જેટલી સરસ છે તેટલો જ અનુવાદ સરસ છે. રિક્કોટિક્કો એક નોખિયું છે. તેની વાત છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પ્રાણીવાતોનો છે. ત્રીજા અને ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

રીખવદેવ

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટેકરશી ચાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાપૈલય

—અમદાવાદ

શ્રી રીખવદેવ એ જૈન સંપ્રદાયના આદિનાથ ભગવાન. તેમણે માનવસમાજ અભ્યવસ્થિત દશામાં હતો, તે વખતે તેને વ્યવસ્થા અને સંગઠન શીખવ્યાં. તેમણે સરળ અને બાળભોગ્ય જીવનચરિત્ર આમાં આપ્યું છે. જૈન અને જૈનેતર બધાં બાળકોને વાંચવા જેવું છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય જીવનચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

રૂપકથા ભાગ ૧-૨

પૃષ્ઠ : ૬૭

કિં. ૦-૫-૦

અનુવાદક : મહારાજકર ધ્વન્નજી દવે

પ્રકાશક : ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર

—અમદાવાદ

ચાર બંગાળી વાર્તાઓના અનુવાદ આપ્યા છે. રૂપકથા એટલે પરીકથા. પરી-કથાને નામે ડાકણો, રાક્ષસો અને ભદ્ર ચમત્કારોવાળું વસ્તુ વાર્તાઓમાં ગ્રંથાયું છે. “સાત ભાઈ ચંપા”ની વાર્તા તો કમકમાટી હિપજાવે તેવી છે. શંખરાણી એક અર્ધવગરનું મધાબટક છે. ચિત્રલેખા અસંભવ પરીકથા છે. પુષ્પકુમાર ડાકણની માયા છે. આવી જૂની લોકવાતો હવે બંધ થવી જોઈએ.

❦

રૂપસિંહ ને રામસિંહ

પૃષ્ઠ : ૩૫

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

રૂપસિંહ અને રામસિંહ બે ભાઈ છે. પરદેશ જાય છે. એકને રાજ્ય મળે છે.

ખીન્ને કુંભારને ત્યાં રહે છે. તે રાક્ષસને મારે છે. પછી અકારણ પ્રધાનની પુત્રી તેને મોહી પડે છે ને પરણે છે. આ અચલિત વાર્તા ૩૫ પાનાંમાં લખી છે. આવી શેઠવાતા જેવી ને તેવી ન આપી દેવી. શિક્ષણની દૃષ્ટિએ તેમાં ફેરફાર કરવો.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ખીન્ન ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સાધારણ. બાળકો વાંચે એ સામે જલ્દ વાંધો નથી.

❦

રોજનીશી

પૃષ્ઠ : ૩૩

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાષ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આગબોટમાં આફ્રિકા જાય છે. તેનું વર્ણન નોંધપોથીના રૂપમાં આપ્યું છે. બાળકો વાંચે એવી શૈલીમાં લખ્યું છે. બાળકો વાંચશે તે ક્રેટલુંક જાણવાનું મળશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પ્રવાસનો છે. ખીન્ન ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

રોબિન્સન ક્રુઝો

પૃષ્ઠ : ૧૭૧

કિં. ૧-૪-૦

લેખક : ચર્લ્સ ડેવિસ મ. બટ

પ્રકાશક : ગુર્જર અંશરતન કાર્યાલય

—અમદાવાદ

અંગ્રેજી બાલસાહિત્યમાં રોબિન્સન ક્રુઝોની વાર્તા ખૂબ અચલિત છે. તેનો આ અનુવાદ છે. સાહસ અને વીરતાના પ્રસંગોથી ખૂબ રસિક બની છે સુસ્થેલીઓ સામે લડીને દુનિયાથી વિખૂટો પડી ગયેલો એક મુસાફર જેવી રીતે આગળ ધપે છે, તેનું સુંદર વર્ણન છે. બાળકોને આવું વાચન આપવું જોઈએ.

ભાષા સરળ છે. વિષય સાહસ કથા છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

લઘુ ભારત

પૃષ્ઠ : ૨૩૪

કિં. ૦-૧૦-૦

લેખક : કૃષ્ણાજી ગોવિંદ કિનરે

પ્રકાશક : ચિત્રલાળા પ્રેસ

—પુના

મહાભારત કથાને સંક્ષિપ્ત રૂપ આપીને બાળભોગ્ય ભાષામાં રજૂ કરી છે.

બાળકોને માટે આ પ્રયાસ ઉત્તમ છે. પણ શૈલી અને ભાષા રસિક નથી બની શક્યાં. છતાં બાળકો વાંચે એ ઇષ્ટ છે. લેખકે બાળકોને કેસ પ્રસંગો આપવા જોઈએ તેનો વિચાર કરાયો છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પૌરાણિક કથાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

• લઘુ મહાભારત

પૃષ્ઠ : ૧૫૨ કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : રતિપતિરામ ઉ. પંડ્યા

પ્રકાશક : જીવનલાલ અ. મહેતા

—અમદાવાદ

શાળામાં ઉપયોગ થઈ શકે તે માટે મહાભારતની વાત હુંકાવીને લખી છે. ભાષા વિદ્યાર્થીઓના બરની નથી. બાળસાહિત્યમાં તો ન જ લખ શકાય, આવી શૈલીનાં પુસ્તકો અરસિક નીવડે છે.

લઘુ રામાયણ

પૃષ્ઠ : ૮૦ કિં. ૦-૫-૦

લેખક : કૃષ્ણાજી ગોવિંદજી કિનરે

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

વાલ્મીકિ રામાયણને બાળભોગ્ય સ્વરૂપમાં અહીં ઉતાર્યું છે. રસ પડે એ રીતે સંપૂર્ણ કથા વાર્તા શૈલીમાં લખી છે. બાળકોને આ કથા જરૂર ગમશે. પ્રસંગોનાં સંકલન પણ સારું છે.

ભાષા સરળ છે વિષય પૌરાણિક ચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

લઘુ રામાયણ

પૃષ્ઠ : ૧૬૬ કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : રતિપતિરામ ઉ. પંડ્યા

પ્રકાશક : જીવનલાલ અ. મહેતા

—અમદાવાદ

આ હુંકું રામાયણ વિદ્યાર્થીઓના ઉપયોગ માટે લખાયું છે. કુખની વાત છે કે લખાવટ કિલ્લટ અને અરસિક છે. ભાષા ઘણી જ બારે છે. બાળસાહિત્યમાં તો લખ શકાય જ નહિ.

લાલ અને હીરા

પૃષ્ઠ : ૩૧

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

લાલ છે રાજકુંવર. હીરા છે પ્રધાનપુત્રી. બંને સાથે ભણે છે. પ્રધાન બીજે ગામ જાય છે. લાલ હીરાને જ પરણવાનું પણ લે છે. હીરા પણ તેમ કરે છે. હીરાને લાલ ભગાવી લાવે છે. દેશ પરદેશ રખડે છે. ઠગ મળે છે. બદ્ધ થાય છે.

અજબ જેવી વાત છે, કે ગિજુભાઈ જેવા શિક્ષણચાત્રી આવી પ્રચલિત અજ્ઞાનભરી મિથ્યા વાર્તા લખે છે ! આ વાર્તા બાળકોને શું આપશે ? ધડીબર માનીએ કે તેમાંથી સાહસને બાળક પસંદ કરશે. પણ એ સાહસનું સ્થાન છે શામાં ? ઝેરમાં ભળેલ વીટામીન શા કામનાં ? ઝેરમાં ભળેલું વિટામિન ખોરાક માટે જેમ નિષિદ્ધ હરે છે તેમ આ પુસ્તક પણ બાળકોના વાચન માટે નિષિદ્ધ હરે છે.

આવાં પુસ્તકો તો બાળાને ખાખ કરી નાખવાં જોઈએ.

વડોદરાનો વૈભવ

પૃષ્ઠ : ૫૮

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : જગજીવન દયાળજી મોદી

પ્રકાશક : એમ. સી. કોઠારી

—વડોદરા

વડોદરા શહેરનું સંપૂર્ણ વર્ણન સ્થાનો સહિત આમાં આપ્યું છે. વિદ્યાર્થીઓને ધણું ઉપયોગી છે. વાચન પણ રસિક છે. સાથે ઐતિહાસિક પ્રસંગો પણ આપ્યા છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય માહિતીનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

વનરાજી ચાવડો

પૃષ્ઠ : ૩૧૬

કિં. ૧-૮-૦

લેખક : મહીપતરામ રૂપરામ નીલકંઠ

પ્રકાશક : રમણુભાઈ મહીપતરામ નીલકંઠ

—અમદાવાદ

આ નવલકથા છે. બાળકો વાંચી શકે તેવી નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણીજ ન શકાય. કિશોરો માટે ચાલી શકે.

વનો સુથાર

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૨-૬

લેખક : જી. જી. ચૌધરી

પ્રકાશક : મંગળદાસ એન્ડ સન્સ

—સુરત

આમાં બે વાતો છે. વનો સુથાર વડનાં ઘડમાં બપોલ બનાવે છે. તેમાં રહે છે. મોત આવે છે. જમ તેને લેવા આવે છે. વનો છટકો જાય છે. જમ બપોલમાં પૂરાઈ રહે છે. જમરાજ પણ તેવી રીતે ફસે છે. મૃત્યુ અને જમ એ વાત બાળકોને ન આપવી એ જ ઈષ્ટ છે. મૃત્યુનો ખ્યાલ બાળકોને ન આપવો જોઈએ. ખીજ વાતો એક ઝવેરી હીરો લેવા નીકળે છે તેની છે. તે ઠીક છે.

વરતસંગ્રહ

પૃષ્ઠ : ૩૧

કિં. ૦-૧-૬

સંપાદક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

૨૧૪ નાનાં મોટાં વરત અને ઊંખાણાં આપ્યાં છે. બાળવર્ગથી માંડીને ખીજ ધોરણ સુધીનાં બાળકોને ખુબ આનંદ આપશે. વર્ગમાં શિક્ષક વાંચીને બાળકોને વિનોદ આપી શકે. ઊંખાણાં પ્રચલિત છે. સંગ્રહ બાળકોને ધણેજ ઉપયોગી છે.

ભાષા બાળજોગ્ય છે. વિષય વિનોદનો છે. બાળવર્ગથી ખીજ ધોરણ સુધીનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

વસ્તુપાળ-તેજપાળ

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજીલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

સુપ્રસિદ્ધ વસ્તુપાળ અને તેજપાળ નામના જૈન રાજપુરોનાં પરાક્રમોવાળું ચરિત્ર બાળકોને રૂચતી શૈલીમાં આપ્યું છે. આવાં ઐતિહાસિક ચરિત્રો બાળકો વાંચે એ હિતકર છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

વસંત

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : સ્વ. સૌ. અર્ચન મહેતા

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

એક ગરીબ છોકરો બૂટપોલિશ કરે છે. અજાણમાં એક ગૃહસ્થ તેને ગીતી આપી દે છે. તે ગીતી છોકરો પાછી આપે છે. ગૃહસ્થ તેની પ્રમાણિકતાની કદર કરે છે. આ વાતી સરસ લખાઈ છે. શૈલી જરા દીલી છે. છતાં વાર્તાનો ઉઠાવ સારો છે, બાળકોને આવી વાતો જરૂર વાંચવા આપવી.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિકથાનો છે. ત્રીજા ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

વાક્યપોથી

પૃષ્ઠ : ૪૭

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

નાનાં વાક્યો બંધબેસતી રીતે લખીને બાળવર્ગનાં બાળકો માટે આ ઉપ-યોગી પોથી તૈયાર કરી છે. વાંચનની સફાઈ કરતાં બાળકોને ખૂબ મમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. બાળવર્ગનાં બાળકો માટે છે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

વાકામાં

પૃષ્ઠ : ૭૪

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

બાળકોને વાંચવું ગમે એવી શૈલીમાં શાકપાનનું વર્ણન લખ્યું છે. આવી દબે લખાયેલાં વર્ણનવાળાં શુદ્ધ વિષય પછી બાળકો વાંચે. આ વાચનમાંથી બાળકો શાકનાં નામ જાણીને વિનોદ મેળવશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. પહેલાં અને બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

વાત બહેનાં

પૃષ્ઠ : ૧૦૮

ક્રિં. ૦-૮-૦

લેખક : ઈન્દુપ્રસાદ બટ

અને

મણિલાલ દાકર

પ્રકાશક : જીવનલાલ અમરશી મહેતા

—અમદાવાદ

આ સંગ્રહમાં ૧૬ વાર્તાઓ આપી છે. “ વામનજી ” નામની વાર્તા અંગ્રેજીનો અનુવાદ છે અને અનુચિત છે. રાગ આવે અને જેની તેની છોકરીને પરણી નામ એવી નિંદા વાતો બાળકોને ન અપાય એજ ધ્વજ. બાકીનો સંગ્રહ કીક છે; બાળકોને રસ પડે તેવું વાચન આપે છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

❧

વાનરસેનાનાં ગીતો

પૃષ્ઠ : ૪૨

ક્રિં. ૦-૨-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. બટ

પ્રકાશક : ગુણસુધરી કાર્યાલય

—મુંબઈ

બાળકો ગાઈ શકે તેવાં સ્વદેશભક્તિનાં ગીતોનો આ સંગ્રહ છે. આમાંનાં ગીતો બાળકોને સમૂહમાં ગાવા ગમે તેવાં છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય કાવ્યનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરે.

❧

વાનરસેનાની વાતો

પૃષ્ઠ : ૧૫૮

ક્રિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : કેશવપ્રસાદ છોટાલાલ દેસાઈ

પ્રકાશક : જીવનલાલ અમરશી મહેતા

—અમદાવાદ

આમાં ૨૧ વાતો આપી છે. સાદી અને સરળ ભાષામાં બાળકોને રસ પડે તેવી વાતો છે. શરાતન અને સાહસની વાતો સાથે રમુજ પણ છે. એટલે બાળકોને વાંચતાં રસ પડશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

વાનરસૈનિક રમેશ

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૨-૬

લેખક : ચંદ્રશંકર ભટ્ટ

પ્રકાશક - ગુણસુંદરી કાપોતય

—મુંબઈ

રમેશને સરદાર વલ્લભભાઈનું ભાષણ સાંભળીને દેશસેવાની તમન્ના જાગે છે. તે માટે મુશ્કેલી ઉઠાવીને પણ તે ખૂબ કામ કરે છે. આ પ્રસંગવાતી આ રીતે સજાગ બનાવી છે. આવી વાતો બાળકોમાં અજબ દિમ્બત પેદા કરે છે. બાળકોને વાંચતાં રસ પડે તેવી છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

ૐ

વાર્તાગાડી

પૃષ્ઠ : ૪૦

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ધી જનરલ બુકડીપો

—મુંબઈ ૨

આમાં ત્રણ વાતો છે. પહેલી અને છેલ્લી ઠીક છે. વચલી વાર્તા ચંપાની વેલ બંગાળીનો અનુવાદ છે. જૂની હબની રાક્ષસ અને પરણવાની પ્રથાની છે. આવી વાતોની હદ થઈ ગઈ છે. તેમ છતાં આ વાર્તા મર્યાદામાં નહીં હોવાથી ચાલી શકે.

ભાષા સરળ છે. વિષય સામાન્ય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય. બાળકો વાંચી શકે.

ૐ

વાસવદત્તા

પૃષ્ઠ : ૫૪

કિં. ૦ ૮-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : પોતે

એક બંગાળી કથાકાવ્યનું આ ગુજરાતી વાર્તા સ્વરૂપ છે. નથી બાળકો માટે લખાયું કે નથી તેવા નિર્દેશ થયેલા. બાળસાહિત્યમાં ગણી ન શકાય.

ૐ

વિજ્ઞાનના પાઠોની માર્ગદર્શિકા

પૃષ્ઠ : ૮૮

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : કલ્યાણગાય ન. જોષી

પ્રકાશક : પોતે

શિક્ષણક્રમમાં ઉપયોગ થઈ શકે એ દૃષ્ટિથી આ ચોપડી લખાઈ છે. ૮૫,

ચાક, ધાતુ, મધમાખ, ઘોડો, ચકલી, ગંધક વગેરે પરચુરણ વિષયો લખને તેનું વિજ્ઞાન સમજાવવા પ્રયત્ન થયો છે.

બાળકોને રસ પડે તેવું આ પુસ્તક નથી. બાળસાહિત્યમાં ન ગણી શકાય. કિશોરો માટે ચાલે.

વિજ્ઞાનની બીસ વાતો

પૃષ્ઠ : ૯૨

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : માતૈક સિવભદ્ર પંડ્યા

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મંડળ

—વડોદરા

મીઠું, પાણી, ડાઘસો, ચાંદી એવી વીસ ચીજોની વાર્તાલાપ કે વાર્તા પદ્ધતિમાં સરસ માહિતી આ પુસ્તકમાં આપી છે. બાળકોને આવું વાચન આપવું જોઈએ.

બાપા સરસ છે. વિષય વિજ્ઞાનનો છે, પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

વિદ્યાર્થીની ઉચ્ચ ભાવના

પૃષ્ઠ : ૫૭

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : જટારજીવિ ત્રિભુજ જાની

પ્રકાશક : પોતે

—આમલીરાન, સુરત

સહાયારી અને ઉત્સાહી બનવા વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તમ બોધ આપ્યો છે. વિદ્યાર્થીઓ આવું વાચન વાંચે એ ઇષ્ટ છે. કિશોરસાહિત્યને ચોગ્ય આ પુસ્તક છે. બાળસાહિત્યમાં ન લખ શકાય.

વિનોદ દૂયકા

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : .....

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—બાનગર

આ ચોપડીમાં ૪૪ વિનોદી દૂયકા આપ્યા છે. સમજણનાં બાળકો વાંચીને વિનોદ મેળવી શકે. પણ આવા દૂયકા બાળકો ઝીલી નહિ શકે, છતાં મોટી ઉમ્મરનાં બાળકોને વાંચવાં ગમશે. બાળકોને આવું સાહિત્ય આપવું તો જોઈએ જ.

બાપા સરસ છે. વિષય વિનોદનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચે તે ઇષ્ટ છે.

વિમળશાહ

પૃષ્ઠ : ૨૦

ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિકાપ્રાંસવ

—અમદાવાદ

વિમળશાહ ઐતિહાસિક પુરુષ છે. તેમનું વીરતાબલ્યું ચર્ચિત્ર આજકાને રૂચે તેવી શૈલીમાં લખ્યું છે. આજકાને જરૂર મમશે. આથી ઇતિહાસનું જ્ઞાન આપમેળે મળે છે. ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં આજકા વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. આજકા ખુશીથી વાંચે.

✽

વિમાન

પૃષ્ઠ : ૪૮

ક્રિ. નથી આપી

લેખક : કૃષ્ણલાલ ગો. દેવાશ્યામ

પ્રકાશક : પોતે

—અમદાવાદ

૫૦ વરસ ઉપર લખાયેલું આ પુસ્તક છે. મુદ્દરમાં ૧૮૮૯ માં એક ગોરા બલૂન લખને આવ્યો હતો. હિંદમાં તે ખાસ ઊડવા આવ્યો હતો. ત્યાં લેખક મહેલા. તેમણે તે પરથી આ બલૂનને લગતી વાત લખી છે. પુસ્તક આજકાનાં બરતું નથી છતાં એક નવીન વિષય તરીકે સરસ છે.

ભાષા સામાન્ય છે. વિષય માહિતીનો છે. પાંચમા ધોરણનાં આજકા વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. આજકા ખુશીથી વાંચે.

✽

વિલાયતી વાતો

પૃષ્ઠ : ૩૨

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

અંગ્રેજીમાંથી ચાર વાતો આમાં આપી છે. આજકાને વાંચવી ગમે તેવી છે. ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. આજકા અને પહેલા ધોરણનાં આજકા વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. આજકા ખુશીથી વાંચે.

પ્રતોપને આપી દીધો. આ ઐતિહાસિક ચરિત્ર વાતોચીત્રમાં રસિક રીતે લખાયું છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે.

બાપા સરળ છે. વિષય ઐતિહાસિક ચરિત્રનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

વીર વનરાજ

પૃષ્ઠ : ૨૪

ક્રિં. ૦-૧-૩

લેખક : કેશવલાલ ડોસાભાઈ દેસાઈ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

વનરાજનું જીવનચરિત્ર વાતોચીત્રે આ ચોપડીમાં આપ્યું છે. શેલી રસવાળા અને બાળકોને રૂચે તેવી છે. આવાં પુસ્તકો બાળકોને ઇતિહાસ જટ શીખાવે. બાળકોને અવસ્ય વંચાવવું જોઈએ.

બાપા સરસ છે. વિષય ઐતિહાસિક ચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો મુખે વાંચે.

વીર વનરાજ

પૃષ્ઠ : ૩૧

ક્રિં. ૦-૩-૦

લેખક : તારાચંદ્ર પો, અડાલગ

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

એસાડવો ત્યાંથી શરૂ થાય છે. નાના શિવાજીને ઔરંગઝેબ પકડી લઇ જાય છે, અને છેવટે તેને મિત્ર ગણે છે.

બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

વીરાંગના ને બીજી વાતો

પૃષ્ઠ : ૪૮

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : ધુમકેતુ

પ્રકાશક : ગુર્જર પ્રચરણ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

આ વાર્તાસંગ્રહ બાળકોના ઉપયોગનો નથી. કિશોર વિદ્યાર્થીઓ વાંચી શકે.

વેણીનાં ફૂલ

પૃષ્ઠ : ૧૦૦

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : ગુર્જર પ્રચરણ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

૪૨ ગીતોનો આ સંગ્રહ અત્યારે (૧૯૩૮)નો ગીતસાહિત્યના સૂકા બાગમાં તંદુરસ્ત શાક્યાત્મક મોગરાશો મહેકે છે. ગીતો રસાળ છે. ગાવા અને સાંભળવા મને એવાં છે. બહેનોને તો ખાસ ગમશે. એ ગીતો બાળકો હૃદયથી ગાશે.

દરેક બાળકને આ સંગ્રહ વાંચવા આપીએ. દરેક ધોરણનાં બાળકો પોતાને મમતાં ગીતો શોધી લેશે.

વૈષ્ણવકૃત બાળવાર્તા

પૃષ્ઠ : ૭૪

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : ગંગાશંકર મણિયંકર વૈષ્ણવ

પ્રકાશક : પોતે

—અમદાવાદ

જૂના દબની ઉપદેશક વાર્તાઓ અને વાચનપાઠનો આ સંગ્રહ છે. વાર્તાઓ દુરસિક અને નીતિબોધક છે. બાળકોને ગમશે. આ વાતો ફરીને લખાય તો વધારે ઉપયોગી થાય.

બાળકો સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા અને ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

વ્યાકરણપોથી

પૃષ્ઠ : ૩૬

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

નાનાં બાળકોને પણ વ્યાકરણમાં પ્રવેશ કરાવી શકાય તે આ ચોપડી પરથી સમજી શકાશે. આ પ્રવન ઘણો જ સુંદર છે. બાળવર્ગ અને પહેલા ધોરણનાં બાળકો સારી રીતે આ પોથીનો ઉપયોગ કરીને વ્યાકરણની શરૂઆત કરી શકે છે. શાળાઓમાં આ પ્રયોગ કરવા જેવો છે અને આના જ અનુસંધાનમાં બીજા, ત્રીજા ચોથા ધોરણ માટે વ્યાકરણ રચી શકાય તે વ્યાકરણનો ભોગો હજીવો બને.

❦

શબ્દાર્થ ભેદ

પૃષ્ઠ : ૧૮૭

કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : લક્ષ્મીભાઈ પ્રાણવલ્લભ પારેખ

પ્રકાશક :

—અમદાવાદ

છ. ૧૮૯૧ માં આ પુસ્તક છપાયું છે. જૂનું છે છતાં તેની ઉપયોગિતા ઘણી છે. શબ્દોના પર્વાયમાં અને મૂળ શબ્દના ઉપયોગમાં અર્થનો ફેરો ભેદ રહે છે, તે ઉદાહરણો સહિત સમજાવ્યું છે. જેમકે બળદ અને પોદિયોઃ આ બંનેના અર્થ સમજાવ્યા છે. કિશોરસાહિત્યમાં આ પુસ્તકને ગણી શકાય. વિદ્યાર્થીઓ માટે આ પુસ્તક ઘણું જ ઉપયોગી છે.

બાળસાહિત્યમાં ન ગણી શકાય.

❦

શામળ સતશાહ

પૃષ્ઠ : ૫૮

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : શામળ કવિ

પ્રકાશક : ગુજરાત વનોકીયુક્તર સોસાયટી

—અમદાવાદ

શામળ કવિની કૃતિઓમાંથી નીતિ-કહેવત જેવા ૭૦૦ હોદરાનો આ સંગ્રહ છે. તે બાળસાહિત્યમાં આલે તેવા નથી.

❦

શુકરાજ

પૃષ્ઠ : ૧૮

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ડા. શાહ

કેશવલાલ ડા. દેસાઈ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યોદય —અમદાવાદ

શુકરાજ રાજકુમાર છે. ધર્મપાત્રન આતર વીરતાભર્યા કામો કરે છે. તે પ્રસંગો બાળકોને રૂચે એવી શૈલીમાં લખ્યા છે બાળકોને ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

❦

શાકુંતલની વાર્તા

પૃષ્ઠ : ૭૧

કિં. ૦-૩ ૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : યુજ્જ્વલ પ્રેસ

—મુબમ

મહાકવિ કાલિદાસના નાટકને વાર્તા રૂપે આપ્યું છે. વાર્તા રસિક રીતે લખાઈ છે. પણ તે બાળકો માટે નથી, બાળસાહિત્યમાં ન લઈ શકાય.

❦

શાઓપચોગી નીતિમંથ

પૃષ્ઠ : ૨૭૮

કિં.

લેખક : કલ્કાનદાસ મંછારામ

પ્રકાશક : સરકારી કેળવણી ખાતું

—મુબમ

આમાં ઘણી ટુંકી અને બોધક વાર્તાઓ આપી છે. મૂળ અંગ્રેજીનો અનુવાદ છે, જાદીઓ રસ પડે તેવી છે. ભાષા અને શૈલી જૂનાં છે. ઇ. સ. ૧૮૫૧ માં છપાયેલું ફરીને નવા સ્વરૂપે લખાય એ ઇચ્છનીય છે. બાળકોને આવી વાર્તા સરકાર આપે છે. ભાષા સાદી છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો પ્રુષીધી વાંચે.

❦

શિક્ષાપથન

પૃષ્ઠ : ૫૭

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : કવિ દલપતરામ કાશ્યાભાઈ

પ્રકાશક : યુજ્જ્વલ વર્નાક્યુલર સોસાયટી

—અમદાવાદ

નીતિવિષયક સરળ કાવ્યોનો આ નાનકડો સંગ્રહ ઉત્તમ છે. બાળકોને ગાવા ગમે તેવાં ગીતો છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિકાવ્યનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. બાળકો જરૂર વાંચે.

શિવાજી મહારાજ

પૃષ્ઠ : ૩૪

ક્રિ. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

શિવાજી મહારાજનું જીવનચરિત્ર બાળભોગ્ય ભાષામાં લખ્યું છે. બાળકોને વાચનમાં રસ પડશે. વીરત્વપ્રેરક જીવનપ્રસંગો દરેક બાળક વાંચે જ.

ભાષા સરળ છે. વિષય જીવનચરિત્રનો છે. બીજા ધોરણના બાળકો વાંચશે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને આવા પુસ્તકો જરૂર વાંચવા આપવાં.

❦

શિશુસહયોધ માળા ભાગ ૧-૨-૩

પૃષ્ઠ : ૨૫૨

ક્રિ. ૧-૮-૦

લેખક : મનસાલ પુરપોત્તમ મહેતા

પ્રકાશક : એન. એમ. ત્રિપાઠીની કંપની

—મુંબઈ

રામાયણ, મહાભારત અને ધાર્મિક ગ્રંથોમાંથી ચૂંટીને નીતિ વિષયક ૬૭ કુંકી વાતો આમાં આપી છે. લખાવટ જૂની દબની છે. છતાં બાળકોને વાંચવામાં રસ પડશે અને કંઈક બોધ પણ મળશે. આકર્ષક અને સરસ લખાવટ હોય તો આવું વાચન બાળકોને ગમે અને તે યોગ્ય પણ છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિવાતીનો છે. ચોથા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

શીવજીકામ

પૃષ્ઠ : ૧૨૫

ક્રિ. ૦-૧૨-૦

લેખક : જનકાબાઈ પ્રધાન

પ્રકાશક : પોતે

—સદાશિવ પેઠ, પુના

કન્યાઓ તેમજ જહેનોને ઉપયોગી શીવજીકામ માટે આ પુસ્તક સારી મદદ કરે તેવું છે. ધાધરી, પોશકાં, ચોળા, ચૂરી વગેરે કપડાંની શીવાઈ અને માપનું સરસ વર્ણન સમજ પડે તેવું છે.

બાળકોના ઉપયોગનું આ પુસ્તક નથી.

❦

શુરવીર શિવાજી

પૃષ્ઠ : ૭૦

કિં. ૮-૬-૮

લેખક : ભરતરામ બાલુસુખરામ મહેતા

પ્રકાશક : એમ. સી. ડોહરી

—વડોદરા

આમાં શિવાજી મહારાજનું જીવનચરિત્ર રસિક રીતે લખ્યું છે. પણ ભાષા મોટા વિદ્યાર્થીઓના જરૂરી છે. એટલે કિશોરસાહિત્યમાં આવે.

શેરીમાં

પૃષ્ઠ : ૩૧

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ત્રિજીભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

લખવા ખાતર લખાયેલું 'લાંછું' લાંછું 'શેરીનું' આ પ્રકારે વાચનરોખીન બાળકોને ગમશે ખરું, પણ પૂરું તો નહિ જ વાંચે. ૩૧ પાનાંનું વાચન એક જ ધાર અને એક જ વિષયનું બાળકો ધીરજથી ન વાંચે. છતાં આવા વાચનની બાળકોને જરૂર છે. ભાષા સરળ છે. વિષય વાચનપાત્રનો છે. પહેલા અને બીજા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓ વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર ઉપયોગ કરી શકે.

શ્રીપાળ

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાપોલય

—અમદાવાદ

શ્રીપાળ રાજકુંવર હતો. પિતા સાથે દલતા ખાતર વેર થયું. આપકર્મો બની રાત્રી પાછું મેળવ્યું. આમાં જ્યાં જય ત્યાંથી કુંવરોએ પડપડા જ કરે છે. ભલે આ વાત સાચી હોય છતાં અત્યારના સમાજે આ તત્ત્વને અનીતિમાન ગણ્યું છે. આવી ઘટનાઓ કાઢી નાખીને જ વાતો લખવી જોઈએ. એક પર બીજી સ્ત્રી હોય જ નહિ.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાતોનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે વિષય નિર્દોષ છે. બાળકોને વાંચવા આપી શકાય. *

શ્રેષ્ઠ સલાહકાર ભાગ મહેલો

પૃષ્ઠ ૯૪

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : મણુપતરામ મુગટરામ વ્યાસ

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

એક મત્તરને " શ્રેષ્ઠ સલાહકાર "નો ધંધો ચરૂ થયો. જે ઠાઠ સલાહ લેવા આવે તેને શુદ્ધિચાતુરીભરી સલાહ આપે. આ રીતે વિનોદ સાથે રમુજ મળે તેવી આ સળંગ વાર્તા છે. લખાવટ જૂનવાળી છે. છતાં રસિક છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે, વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

શ્રેષ્ઠ સલાહકાર ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૧૦૪

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : મણુપતરામ મુગટરામ વ્યાસ

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

આ બીજા ભાગમાં પણ વિનોદ ચાતુરીની વાતો સળંગ કથાના રૂપમાં આપી છે. રમુજ સાથે કંઈક બોધ પણ મળે એવી આ વાર્તા છે. બાળકોને ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે, વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચી શકે.

❧

શકુંતલા

પૃષ્ઠ : ૩૯

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : અવનીન્દનાથ ઠાકુર

પ્રકાશક : મુગટરામ સાહિત્ય મંદિર

—અમદાવાદ

શકુંતલાની કથા આ ચોપડીમાં બાલબોધ શૈલીમાં આપી છે. કેટલાક શબ્દો તત્સમ સંસ્કૃત હોવાથી અંગ્રા લાગે. વાર્તા રસિક રીતે લખાઈ છે. બાળકોને જરૂર ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે, વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

❧

શબ્દપોથી

પૃષ્ઠ : ૪૦

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

નાના મોટા શબ્દો, જોડાક્ષરવાળા અને સાદા, બાળવર્ગનાં કલ્પાયો બારાક્ષરી

શીખતાં બાળકો માટે ઉપયોગી થઈ પડે તે દષ્ટિથી લખ્યા છે. બાળવર્ગનાં બાળકોને વાચનપાઠ તરીકે ઉપયોગી થઈ પડશે.

૯૩

સચિત્ર અક્ષરબોધ

પૃષ્ઠ : ૨૮

કિં. ૦-૪-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

મૂળાક્ષરો બોળખવા માટે જે તે અક્ષરથી શરૂ થતા નામવાળાં ચિત્રો આપીને આ ચિત્રપોથી તૈયાર કરી રહે છે. ચિત્રો સુઘડ અને સ્વચ્છ છે. બાળકોને તે જોવા ગમે તેવાં છે. ૧ થી ૬ સુધીના અંકનું જ્ઞાન મળે તે માટે પણ ચિત્રો આપ્યાં છે. આવું ચિત્રમય શિક્ષણસાહિત્ય બાળકોને ખૂબ ગમતું હોય છે.

બાળવર્ગનાં બાળકોને ખૂબ ગમે તેવી આ ચિત્રપોથી છે.

૯૪

સચિત્ર પશુપંખી વર્ણન

પૃષ્ઠ : ૪૮

કિં. નથી આપી

લેખક :

પ્રકાશક : ચિત્રશાળા પ્રેસ

—પુના

૪૮ ત્રિરંગી ચિત્રોની આ ચોપડી છે. દરેક ચિત્ર નીચે ટુકડું વર્ણન છે. ચિત્રો જોઈએ તેવાં સાફ નથી. આવા ચિત્રસંગ્રહો નાનાં બાળકોને ખૂબ ગમે છે.

બાળવર્ગનાં બાળકો સારો ઉપયોગ કરશે

૯૫

સચિત્ર વિજ્ઞાનની વાતો

પૃષ્ઠ : ૨૬૬

કિં. ૧-૦-૦

લેખક : કલ્યાણરાય ન જોષી

પ્રકાશક : મોહનલાલ મનસુખરામ શાહ

—વડોદરા

પદાર્થ વિજ્ઞાનને લગતી વાતો સ્વીકારાયેલી આ પુસ્તકમાં આપી છે. પુસ્તક લખાયાંને ૨૦ વર્ષ થયાં હશે; એટલે પદ્ધતિ અને શૈલી વિદ્યાર્થીઓને રસ્યરી નહિ. સુઘડરૂપે અને યોગ્ય ભાષામાં ફરીવાર લખાય તો ઉપયોગી જરૂર બને. ભાષા અને શૈલી અપરાં છે. એટલે બાળસાહિત્યમાં ન લઈ શકાય. કિશોરો માટે યાથે.

૯૬

સતી

પૃષ્ઠ : ૬૪

ક્રિં. ૦-૬-૦

લેખક : મૂળજી આશારામ ભગત

પ્રકાશક : આર્યસુધારક પ્રેસ

—વડોદરા

સતી એ પાર્વતી છે. તેનું ચરિત્ર સરસ શૈલીમાં લખાયું છે. પણ ભાષાની દૃષ્ટિએ તે બાળભોગ્ય નથી. માટે કિશોરસાહિત્યમાં ગણવું જોઈએ.

સતી નંદ્યંતી

પૃષ્ઠ : ૨૩

ક્રિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

એક શોક છે. તેને કન્યા છે. તે પરણે છે. તેનો પતિ દેશવર જાય છે. પણ પ્રેમધેરો થવાથી પાછો આવી છુપી રીતે પત્નીને મળીને જતો રહે છે. બાપને ગર્ભ રહે છે. કુટુંબીઓ તેને દુરાચારી બધી ઠાઠી મૂકે છે. બાઈ પવિત્ર રહી સાધ્વી જીવન ગાળે છે. આવી એક વાર્તા આપી છે.

ભાષા શૈલી રહેજ બારે છે. વિષય વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

સતી મહિમા

પૃષ્ઠ : ૩૨

ક્રિં. ૦-૩-૦

લેખક : પ્રસન્નવદન હળિદરામ દીક્ષિત

પ્રકાશક : કરસનદાસ નારણદાસ

—સુરત

પૌરાણિક યુગની પાંચ સતી સીતા, સાવિત્રી, સુકન્યા, અનસૂયા અને દમયંતીનાં કુટુંબ ચરિત્ર આ ચોપડીમાં આપ્યાં છે. બાળકોને વાંચવા ગમે તેવાં છે. ભાષા અને લખાવટ જરા નરમ કહી શકાય.

ભાષા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

સતી મંડળ

પૃષ્ઠ : ૪૩૪

ક્રિં. ૨-૮-૦

લેખક : દેશવજી વિશ્વનાથ ત્રિવેદી

પ્રકાશક : પોતે —ધોળ (કાઠિયાવાડ)

સં. ૧૯૫૧ માં આ પુસ્તક પ્રગટ થયું છે. તેમાં ૬૦ ઉપર સાધ્વી અને સદ-

શુભી સ્ત્રીઓનાં દુઃખો ચરિત્રો આપ્યાં છે. સાથે બાળરક્ષણ, બાળશિક્ષણ, ધર્મ-વ્યવસ્થા, આરોગ્ય સંબંધી જ્ઞાન અને માર્ગરચ્ય ધર્મને લગતી સરસ અને સરળ માહતી આપી છે. આ પુસ્તક સ્ત્રીઓને ધણું જ ઉપયોગી છે.

બાળસાહિત્યમાં ન ચાલે.

✽

સતી સીમંતિની નાટક

પૃષ્ઠ : ૧૮૨

કિં. ૧-૦-૦

લેખક : અ. સૌ. હરિમુખગૌરી

પ્રકાશક : પોતે

—સુરત

ઇ. ૧૯૦૪ માં આ નાટક સુરતનાં એક બહેને લખ્યું છે. પુરાણમાંથી લીધેલું ભક્તિપ્રધાન વસ્તુ છે. સ્ત્રીનો આદર્શ એમાં ચિતર્યો છે. બાળકોના ઉપયોગનું વાચન નથી.

✽

સત્યનો જય

પૃષ્ઠ : ૧૯

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય —અમદાવાદ

સામાન્ય પ્રકારની વાર્તા આમાં આપી છે. એક દમ ચોરી કરી છેવટે દુર્ગતિ ભોગવે છે. સત્ય જ આખરે ફળે એ બતાવવા વાર્તા લખાઈ છે. ભાષા શૈલી જરા અધરાં ખરાં. છતાં હોશિયાર બાળકો વાંચે.

ભાષા જરા ભારે. વિષય વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

✽

સત્ય મિત્રતાનું સ્વરૂપ

પૃષ્ઠ : ૨૧

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : વિઠ્ઠલદાસ મૂળચંદ શાહ

પ્રકાશક : જીવનલાલ અમરશી મહેતા

મિત્રને જીવનમાં કેવું સ્થાન છે, તે વર્ણવવું આ લખાણ છે. પણ બાળકોના બરતું નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

✽

સત્ય વચની વિકટર

પૃષ્ઠ : ૩૦

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : વીરબલ હ. મહેતા

પ્રકાશક : બાલસાહિત્ય પ્રકાશન મંદિર

—સુરત

વિકટર ધાંધલમાં પકડાય છે. તેને સજા થાય છે. તે પોતાની માને મળવા મારે

એક કલાકની રમ લઇને જાય છે ને પાછો મમયસર હાજર થાય છે. પોતાની સમ્યાધ સાચવતાં એ જરાય ખચકાતો નથી, એની આ સરસ વાર્તા છે. બાળકોને ગમશે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

સદ્ગુણ દષ્ટાંત પચીસી

પૃષ્ઠ : ૧૦૬

કિં. ૦-૧૦-૦

લેખક : સૌ. ગંગુભાઈ સાવંત

પ્રકાશક : પોતે

—મડોદરા

સદ્ગુણની કિંમત સમજવતા પચીસ સાચા કિસ્સાઓનો આ સંગ્રહ છે. તેમાંથી ઉત્તમ બોધ મળે છે. વાર્તા જેવો રસ પણ છે. એટલે વાચકને જરાય કંટાળો નહિ આવે. આખું વાચન બાળકો વાંચે એ હિતકર છે. મોટી ઉમ્મરનાં માણસોને પણ ઉપયોગી છે.

બાપા સાદી છે. વિષય નીતિબોધનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

સદ્ગુણી બાળકો

પૃષ્ઠ : ૧૦૮

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : સરસ્વતી સાહિત્ય કાર્યાલય

—અમદાવાદ :

બાળકોએ સદ્ગુણી થવું જોઈએ એવો ઉપદેશ પાઠરૂપે આ પુસ્તકમાં આપ્યો છે. ધૃત્ય, સત્ય, આત્માપની સેવા, ઉલોગી બનવું, સ્વદેશી વાપરવું, મણુવું વગેરે નીતિ વિષયક આત્મતો મમજવી છે. લખાવટ શુભી પદ્ધતિની છે. છતાં બાળકો વાંચે તો લાભ જ થશે.

બાપા સરળ છે. વિષય નીતિબોધનો છે. ત્રીજા અને ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરે.

સદ્બોધ વાર્તાવિલિ ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૬૪

કિં. ૦-૫-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : જીવનલાલ અમરસી મહેતા

—અમદાવાદ

નીતિમાન, દલ્દતાવાળા અને ત્યાગ ભાવનાવાળાં માણસોની સાચી અને શ્રી વાતો

દેશ પરદેશની આ ભાગમાં આપી છે. આવી વાતો બાળકોના મન પર સારી અસર પેદા કરી શકે, ભાષા અને ભાવ સહેજ અધરાં છે, છતાં મોટાં બાળકો સમજીને વાંચી શકશે. આવી વાતો નવા સ્વરૂપમાં લખાય તો વધારે ઉપયોગી બને.

ભાષા સહેજ ભારે છે. વિષય નીતિબોધનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

સહયોધ વાર્તાવલિ ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ ૫૬

ક્રિં ૦-૫-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : જીવનલાલ અમરશી મહેતા

—અમદાવાદ

આ બીજા ભાગમાં સત્ય ઘટનાઓની ૨૦ વાતો આપી છે. સદાચાર અને નીતિ માટે સહાયારી માધ્યમો કેવું વર્તન રાખે છે, તેનાં સુંદર દૃષ્ટાંતો આમાં દેશપરદેશનાં આખ્યાં છે. બાળકો આવું સાહિત્ય વાંચે તે ઈષ્ટ છે. આ વાતોની ભાષા કિશોર વિદ્યાર્થીના બરની છે. ફરીને આ વાતો લખાય તો વધારે ઉપયોગી બને. છતાં બાળકો વાંચે એ ઉત્તમ છે.

ભાષા સહેજ ભારે છે. વિષય નીતિબોધનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

સમરસ

પૃષ્ઠ : ૫૨

ક્રિં. ૦-૩-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ગાંડીય સાહિત્ય મંદિર —સુરત

વિવિધ પ્રકારની જાણવા જેવી માહિતી અહીં આપી છે. મોટાં અને નાનાં બધાંને આવું જ્ઞાન ઉપયોગી થઈ પડે છે. બાળકની પુસ્તક-પેટીમાં આવ્યાં પુસ્તકો પણ હોવાં જોઈએ.

ભાષા ઠીક છે. વિષય માહિતીનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે

❦

સમરસ્યા સંગ્રહ

પૃષ્ઠ : ૯૪

ક્રિં. ૦-૪-૦

લેખક : ડી. એમ. બટ

પ્રકાશક : પોતે —સામેગ (મહીકાંકા)

ઉપાણ્ડુ રૂપની સમરસ્યાઓનો આ સંગ્રહ છે. બાળકોના બગેના નથી. બાળ. સાહિત્યમાં ન ગણી શકાય.

સમ્રાટ જ્યોર્જ

પૃષ્ઠ : ૪૮

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : જુલિયુલ

પ્રકાશક : કરસનદાસ નારણદાસ

—મુરત

આ પુસ્તકમાં પાંચમા જ્યોર્જનું ચરિત્ર આપ્યું છે. બાટાઇમરેલું આ ચરિત્ર બાળકોને કંઈ ઉત્સાહ કે પ્રેરણા આપે એવું નથી.

સરોવરની મુઢરી

પૃષ્ઠ : ૨૧

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : રમણુલાલ નાનાલાલ શાહ

પ્રકાશક : બાલજીવન કાપીલય

—વડોદરા

અંગ્રેજી વાર્તાનો અનુવાદ કરીને આ લાંબી વાર્તા આપી છે. ચમત્કાર, જાદુ, અને અસંભવ તત્ત્વોથી ભરી છે. બાળકોને રસ પડે એટલા ખાતર તેમની કુમળી સમજમાં અસંભવ ત્રિધ્યાતત્ત્વની રેખાઓ દોરી દેવી એ ઠીક નથી.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે, પણ વાંચવાની બલામણુ કરવા જેવી વાર્તા નથી.

સપાકાની આપવીતી

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—મુરત

ઘેસો પોતાની આપવીતી કહે છે. તે કેવી રીતે ટંકશાળમાંથી પહાર નીકળ્યો, ક્યાં ક્યાં બટક્યો વગેરે. આ રસિક હકીકતમાંથી બાળકો વાર્તા સાથે માહિતી મેળવશે. સાથે બીજી એક સંવાદકથા ચોપડી પૂરી કરવા બેસે છે.

બાપા સરળ છે. વિષય માહિતીનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

સવારથી માંડીને

પૃષ્ઠ : ૩૧

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : જિજ્ઞુભાષ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—બાવનગર

સવારથી સાંજ સુધીમાં થવો આપણો લોકવ્યવહાર અહીં ચિતર્યો છે. વર્ણન

રસિક બાવામાં લખ્યું છે. વાચનશોખ ધરાવનારાં આજકાને મઝા પડશે. સવારમાં શી શી ધમાક થાય, બપોરે ખેડૂતો શું કરે, ને બીજા શું કરે, એ રીતે લખાયું છે.

જાણી સરળ છે. વિષય વાચનપાઠનો છે. આજવર્ગ અને પહેલા ધોરણનાં આજકા વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. આજકા ખુશીથી વાંચે.

સહજનંદ સ્વામી

પૃષ્ઠ : કિં. ૦-૬-૦
લેખક : કિશોરલાલ ધ. મશરૂવાળા
પ્રકાશક : નવજીવન કાર્યાલય
—અમદાવાદ

આમાં સહજનંદ સ્વામી (નારાયણ) નું ચરિત્ર આપ્યું છે. કિશોર વિદ્યાર્થીઓ ઉપયોગ કરી શકે તેવું છે. આજસાહિત્યમાં આશ્વે તેવું નથી.

સંક્ષિપ્ત કરણધેભો

પૃષ્ઠ : ૧૯૪ કિં. ૦-૪-૦
લેખક : નંદશંકર વૃ. મહેતા
પ્રકાશક : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
—અમદાવાદ

“ કરણધેભો ” નામક નવલકથાનું આ હુંકું રૂપ છે. આજકા માટે તે અધરૂ પડે. કિશોરસાહિત્યમાં આશ્વે.

સંક્ષિપ્ત રામાયણ

પૃષ્ઠ : ૩૨૪ કિં. ૨-૦ ૦
લેખક : રતિપતિરામ ઉ. પંડ્યા
પ્રકાશક : જીવનલાલ આ. મહેતા
—અમદાવાદ

વાસ્તીકિ રામાયણનું આ સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપ છે. મોટી વયના વિદ્યાર્થીઓના ઉપયોગમાં આવી શકે. જાણી અને લખાવટ આજોપયોગી નથી. આજસાહિત્યમાં ન ગણી શકાય.

સંપત્તકર્ત્રી સંવાદ

પૃષ્ઠ : ૩૧

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : કવિ દલપતરામ

પ્રકાશક : ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી

—અમદાવાદ

સંપ વધારવા વિષેનો આ સંવાદ છે. બાળકો ઉપયોગ કરી શકે તેવું નથી. બાળસાહિત્યમાં ન આવે.

❧

સંવાદ પુષ્પમાળા ભા. ૧

પૃષ્ઠ : ૮૮

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : ચંદુલાલ સુનીલાલ ત્રિવેદી

પ્રકાશક : જીવનલાલ અમરસી મહેતા

—અમદાવાદ

સરકારી વાચનમાળાના કેટલાક પાઠોને સંવાદ રૂપે આમાં મૂક્યા છે. બાળ-પોથીથી ચોથી ચોપડીના ૧૭ પાઠો લીધા છે. એ રીતે શાળામાં આ પાઠો બજવવાથી અભ્યાસમાં મદદ રૂપ બની શકે. સંવાદ સારા છે.

ભાષા સ્વચ્છ છે. વિષય સંવાદનો છે. બાળપોથીથી ચોથા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓ ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરે.

❧

સંવાદ પુષ્પમાળા ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૧૬૦

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : ચંદુલાલ સુનીલાલ ત્રિવેદી

પ્રકાશક : જીવજીલાલ અ. મહેતા

—અમદાવાદ

નાના મોટા ૩૨ સંવાદો શાળાના વિદ્યાર્થીઓ બજવી શકે એ દૃષ્ટિથી લખાયા છે. સંવાદો શાળાના પાઠ્ય પુસ્તકોની મદદથી ચોળ્યા છે. વાંચવા ગમે તેવા પશુ છે. મોટા ભાગના સંવાદો ચોથા ધોરણ ઉપરના બાળકો બજવી કે વાંચી શકે તેવા છે.

વિષય નિર્દોષ છે. શાળાઓમાં ખુશીથી ઉપયોગ કરી શકાય.

: ❧

સાચો શણગાર-શીલ

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટે. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યોલય

—અમદાવાદ

. શીલવાન બીની એક વાર્તા આપી છે. ઘરમાં તેને સંતાપ થાય છે છતાં

પોતાની ટેક જાળવી રહે છે. દુષ્ટ માણસોને હઠાવી પોતાની આબરૂ જાળવે છે. આ જાતની એક વાર્તા આપી છે

ભાષા શૈલી જરા ભારે. વિષય નીતિવાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો વાંચી શકે.

❧

સાચો સિપાઈ

પૃષ્ઠ : ૩૪

કિં. ૦-૩-૬

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : ધી જનરલ બુક ડીપો

—મુંબઈ ૨

જાપાનના એક દેશબંધત વીર જુવાનની આ વાર્તા છે. તેણે દેશ ખાતર જેવી વીરતા બતાવી એ કથા બાળકોને રૂચે તેવી શૈલીમાં સરસ લખાઈ છે. બાળકોને આવી વાર્તા અવશ્ય આપવી જોઈએ.

ભાષા સરળ છે. વિષય વીરકથાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

સાળ રહીએ

પૃષ્ઠ : ૩૯

કિં. ૦-૨-૬

લેખક : તારાબેન

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

આરોગ્ય, વર્તણૂક, આચાર વગેરે ધણી બાળકો હુકા અને બાળબોગ્ય ભાષા શૈલીના નાના નાના પાઠોમાં લખી છે. એથી ગમ્મત સાથે જ્ઞાન મળે છે. શિક્ષકો કે માબાપો બાળવર્ગનાં બાળકોને વંચાવતાં જન્ય અને સમજ પાડતાં જન્ય તો ખૂબ ઉપયોગી અને રસિક બનશે. વાચન ઉત્તમ છે.

બાળવર્ગનાં બાળકો ઉપયોગ કરે. વિષય આરોગ્યનો છે.

❧

સાતભાઈ ચંપા

પૃષ્ઠ :

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : મહાશંકર ઇંદ્રજી દવે

પ્રકાશક : ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર

—અમદાવાદ

બંગાળીનો અનુવાદ કરેલી આ મિથ્યા તરવવાળી વાર્તા છે. આવી જૂનવાણી, ધૃષ્ટાંત્રિક વાર્તાઓ બાળકોને ન આપવી જોઈએ.

સાત સાગરનાં માતી

પૃષ્ઠ : ૭૦

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર ધી. પંડ્યા

પ્રકાશક : બાળક કાર્યાલય

—ગોધરા

આમાં છ વાતો આપી છે. તે નિર્દોષ અને વાચનરસ ભળવી રાખે તેવી છે. કેટલીક સ્વરચિત છે. તેમાં બોધક વસ્તુ ગ્રંથવા પ્રયત્ન કર્યો છે. પણ વાર્તારસ ભળ્યો નથી. એકંદરે પુસ્તક ઠીક છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુસીથી વાંચે.

❧

સાધર્મિકનાં રનેહૃત્તરણાં

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. સાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

આમાં ટેક પાળનારા જૈનધર્મી પુરોધાની ચાર વાતો છે. બાળકોને વાંચવી ગમે એવી શૈલીમાં લખી છે. બાળકોને જરૂર મળશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

સામાજિક હિતબોધ

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં.

લેખક : જમણવાન દલાળજી મોદી

પ્રકાશક :

કાવ્યમાં ઉપદેશ આપ્યો છે. બાળકોને તેમાં સમજણ કે રસ પડે એવું લાગતું નથી. ભાષા પણ તેમના બરની નથી. બાળસાહિત્યમાં અણી સમાય નહિ. કિશોરો વાંચે.

❧

સામાન્ય જ્ઞાન હીપક

પૃષ્ઠ : ૧૬૫

કિં. ૦-૧૨-૦

લેખક : મોટાભાઈ સાપુરજી

પ્રકાશક : પોતે

—કરાંચી

વિદ્યાર્થીઓના ઉપયોગ માટે નીતિ, સઘચાર અને વર્તણૂક વિશે ઉચિત ઉપદેશ અને કેટલીક માહિતી આપતાં લખાણોવાળું આ પુસ્તક ૪૫ વર્સ પહેલાં છપાયું

હવે વિષય તો હજી પણ ઉપયોગી અને અચાર માટે જરૂરી છે. પણ આવું વાચન હવે વિદ્યાર્થીઓ વાંચતા નથી.

બાષા સરળ છે. વિષય નીતિજ્ઞાનનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

❧

સામાન્ય જ્ઞાન પ્રશ્નમાળા

પૃષ્ઠ : ૧૪૯

કિં. ૧-૦-૦

લેખક : હનનલાલ ઠાકોરદાસ મોદી

પ્રકાશક : વડોદરા રાજ્ય

વિદ્યાર્થીઓને અને બધાને ધણું જ ઉપયોગી એવું આ પુસ્તક દરેકને ત્યાં હોવું જોઈએ. સામાજિક, ઐતિહાસિક, વૈજ્ઞાનિક એવા વિવિધ વિષયોને લગતી માહિતી આમાં પ્રશ્ન રૂપે પૂછી છે. બાળસાહિત્યમાં લખે શકાય તેવું નથી, છતાં બાળશાળાઓમાં હોય તો ધણું જ ઉપયોગી થઈ પડશે.

❧

સામાન્ય જ્ઞાન પ્રશ્નમાળાના ખુલાસા

પૃષ્ઠ : ૧૫૯

કિં. ૩-૦-૦

લેખક : હનનલાલ ઠાકોરદાસ મોદી

પ્રકાશક : વડોદરા રાજ્ય

આમાં સામાન્યજ્ઞાન પ્રશ્નમાળાના પહેલા પુસ્તકમાં પૂછાયેલા પ્રશ્નોના જવાબો છે. એટલે બંને પુસ્તકો સાથે જ ખરીદવા જરૂરી છે. આવી મદદથી શિક્ષક કે મામાપ બાળકોના ધણા પ્રશ્નોના જવાબ આપી શકશે. કિંમત જરા બારે છે. બાળભોગ્ય ન ગણાય.

❧

સારંગીવાળો

પૃષ્ઠ : ૨૪

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

અંગ્રેજીમાં લખાયેલી રસિયન વાર્તાનો આ અનુવાદ છે વાર્તા સમાન્ય મોટિની છે. એક સારંગીવાળો છે. તેને જળદેવ પ્રસન્ન થાય છે અને ધન મળે છે. પણ એને બધું ખુબ છે. આ વાર્તા બાળભોગ્ય-સૈલીમાં લખી છે.

બાષા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો સુખે વાંચે.

❧

સારી રીતભાત

પૃષ્ઠ : ૫૪

કિં. ૦-૭-૦

લેખક : ગોવિંદભાઈ દાથીભાઈ દેસાઈ

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મંડળ

—વડોદરા

વિદ્યાર્થીઓને આજની શાળાઓમાં કે ઘરમાં કેવી રીતે વર્તવું તેનું કશું જ્ઞાન મળતું નથી. બોલવામાં, ચાલવામાં, બેસવામાં, ખાનામાં, પીવામાં, સૂવામાં કે કામ કરવામાં કયાંય સારી રીતભાત કે સંસ્કૃતિ જોવામાં આવતી નથી. આ ચોપડી વિદ્યાર્થીઓ માટે ઉત્તમ ગુરુ છે.

બાપા અને પદ્મતિ બાળકોને શોધ્ય નથી, તેથી ખરેખર બાળસાહિત્યમાં ન ગણતું કિશોરસાહિત્યમાં લઘુ શકાય. કિંમત વધારે છે.*

❦

સારી સારી વાતો ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૮૦

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

જુદા જુદા લેખકોની ૧૫ વાતો આમાં આપી છે. છૂટેલા કામળ પર ચિત્રો પણ આપ્યાં છે. તેમાં (૨) ઠાકજી અને જાડુગર (૧૧) વાદળપરી (૧૨) એક ચૈસામાં આખી દુનિયા આ ત્રણ વાતોનો જાડુ, ચમત્કાર અને મિથ્યા પ્રસંગોની છે. તે સિવાયની વાતો ઠીક છે.

બાપા ઠીક છે. વિષય વાર્તાનો છે. મોઘા અને ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. ઉપરોક્ત ત્રણ વાતો ફાટી લઇને બાળકોને વાંચવા આપી શકાય.

❦

સારી સારી વાતો ભાગ બીજો

પૃષ્ઠ : ૬૪

કિં. ૦-૪-૬

લેખક : .....

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

જુદા જુદા લેખકોની આઠ વાર્તાઓનો આ સંગ્રહ છે. વાતો રસિક છે. ચિત્રો પણ સારાં છે. કર્મિત અનાચિત્યવાળી પરીકથાઓ છે. બાળકોને આવી કથાઓથી હવે દૂર રાખવાનો વખત આવી ગયો છે.

બાપા સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

❦

સારી સારી વાતો લાગ ત્રીજો

પૃષ્ઠ : ૧૬૩

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : .....

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

આ ચોપડીમાં ૭ વાર્તાઓ આપી છે. ચિત્રો પણ છે. પહેલી અને ચોથી વાર્તા જૂની ઢબની ચમત્કાર અને જાદુની છે. તે બાલવાચન માટે અનિષ્ટ ગણાય.

બાકી સરળ છે. વિષય વાર્તાનો છે. ત્રીજી ધોરણનાં બાળકો વાંચે, વિષય સામાન્ય છે. બે વાતો કમી કરીને બાળકો વાંચે.

સિકંદરનામું

પૃષ્ઠ : ૨૩૦

કિં. ૨-૮-૦

લેખક : મુનીલાલ બાપુજી મોદી

પ્રકાશક : એમ. એમ. શાહ

—અમદાવાદ

આજથી ૫૦ વરસ ઉપર (૧૮૬૦) માં આ પુસ્તક લખાયું હતું. તે વખતનું છતાં સરળ ગુજરાતીમાં બાલશબ્દ સિકંદરનું જીવનચરિત્ર ગ્રંથે આપે તેવી નેમથી લખાયું છે. આ ચરિત્ર કરીને લખાય તો ઉપયોગી અને કિશોર વિદ્યાર્થીઓ ઉપયોગ કરી શકે, બાળસાહિત્યમાં લખ શકાય નહિ.

સિદ્ધરાજ જયસિંહ

પૃષ્ઠ : ૨૭૦

કિં. ૧-૪-૦

લેખક : મહીપતરાસ રૂપરામ નીલકંઠ

પ્રકાશક : રમણભાઈ મ. નીલકંઠ

—અમદાવાદ

આ પુસ્તકને જોઈને કોઈ કહી દે કે તે બાળકો માટે નથી. છતાં બાળસાહિત્ય સર્વ સંગ્રહમાં સ્થાન પામ્યું છે એ નવાઈની વાત છે. આ એક નવલકથા છે. બાળકો વાંચી ન શકે.

સિદ્ધસેન દિવાકર

પૃષ્ઠ : ૨૪

કિં. ૮-૧-૨

લેખક : નાગકુમાર મકાતી

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

સિદ્ધસેન એક પ્રચંડ પંડિત હતા. તેમને એક નૈન માધુએ ઉપદેશમાં દરાવ્યા,

તેઓએ લેનધર્મ સ્વીકાર્યો. પોતાના પ્રકાંડ જ્ઞાનથી લોકોને ધર્મોપદેશ આપી દંડ કર્યા. આ ચોપડીમાં તેમનું હુંકુ જીવનચરિત્ર આપ્યું છે.

ભાષા અને શૈલી જરા બારે. વિષય જીવનચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે.

❧

સિપાઇ કાદા

પૃષ્ઠ : ૨૩

કિં. ૦-૨-૬

લેખક :

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

અંગાળી વાતોનું શુભરાતો સ્વરૂપ છે. એક સિપાઇ છે. નોકરી તૂટતાં બદલવા નીકળે છે. ડોહ સિંકરી, ડોહ દોડનાર, એવા સાથી મળે છે. પછી રાજાની કુંવરીને હરાવે છે. આ રીતે બાળકોને રસ પડે તેવી દબે વાતો લખી છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાતોનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો સુખે વાંચે.

❧

સિંદબાદ શેઠ

પૃષ્ઠ : ૬૦

કિં. ૦-૭-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર ભટ્ટ

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મંડળ

—વડોદરા

“ હજાર દારતાં ” અથવા “ અરેબિયન નાઈટ્સ ” નામના વાતો સંમદ-માંની આ વાતો છે. સિંદબાદ નામનો બાળક સાહસભરી સાત સફર ખેડે છે. તેની ગસિક વાતો આપી છે. સાતે વાતો સાહસભરી અને બાળકોને રસબોળ કરે તેવી છે. આવી વાતો બાળકોને ખૂબ ગમે. તેમની સાહસિક વૃત્તિ પણ આવા વાચનથી કેળવાય.

ભાષા સરળ છે. વિષય સાહસનો છે. ત્રીજા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓ વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❧

સિંદ

પૃષ્ઠ : ૮૪

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : માતૈંડ શિવભદ્ર પંડ્યા

પ્રકાશક : પુસ્તકાલય સ. સ. મંડળ

—વડોદરા

બાલસાહિત્યનું આ પુસ્તક નથી. સિંદ વિષે મળી તેટલી માહિતી આ પુસ્તકમાં આપી છે. આને કિશોર સાહિત્યમાં ગણવું જોઈએ.

❧

સિંહાસન ખત્રીશી લા ૧ અને ૨ પૃષ્ઠ : ૨૨૪ કિં. ૦-૧૦-૦
 લેખક : શામળ કવિ
 પ્રકાશક : ગુજરાત વર્નોક્યુલર સોસાયટી
 —અમદાવાદ

શામળ કવિરચિત કાવ્યવાર્તાઓનું આ ગુજરાતી ગદ્ય છે. બાળકોને વાંચવા જેવું આ પુસ્તક નથી. સાચું તે સામાન્ય માણસો પણ આ પુસ્તક ન વાંચે એ ધ્રુવવા યોગ્ય છે.

સીતા (પૂર્વાર્ધ) પૃષ્ઠ : ૧૧૦ કિં. ૧-૦-૦
 લેખક : બીખાભાઈ પુ. વ્યાસ
 પ્રકાશક : બાળક કાર્યાલય
 —ગોધરા

કૃષ્ણચંદ્ર વિદ્યાસાગરના પુસ્તકનો આ અનુવાદ છે. સરળ રીતે સીતાજીના જન્મથી વનવાસ પછી અગ્રોધ્યા આવતાં સુધીનું ચરિત્ર લખ્યું છે. ભાષા અને શૈલી બાળભોગ્ય છે. વાચન રસપ્રદ પણ છે. છતાં રચના બાળભોગ્ય નથી, એટલે કિશોરસાહિત્યમાં લઘુ શકાય.

સીતા (ઉત્તરાર્ધ) પૃષ્ઠ : ૯૧ કિં. ૦-૧૨-૦
 લેખક : બીખાભાઈ પુ. વ્યાસ
 પ્રકાશક : બાળક કાર્યાલય
 —ગોધરા

બંધાણીમાં આ સીતાવનવાસ કૃષ્ણચંદ્ર વિદ્યાસાગરે લખેલું. તેનું હિંદી થયું. હિંદી પરથી આ ગુજરાતી થયું. મૂળમાં આ પુસ્તક સારું હોય કે ન હોય પણ આ ગુજરાતીમાં તો રસિક નથી જ લાગતું. ભાષા રચના બાળભોગ્ય નથી. બાળ-સાહિત્યમાં લર્ષ શકાય નહિ.

સીતાની કથા પૃષ્ઠ : ૨૮ (મોટાં) કિં. ૦-૪-૦
 લેખક : શંકર નરહર જોષી
 પ્રકાશક : ચિત્રસાળા પ્રેસ
 —પુના

મોટા અક્ષરોમાં, સાદી અને સરળ ભાષામાં, સુગમ રીતે બાળભોગ્ય વાર્તા-

શૈલીમાં સીતાજીનું ચરિત્ર આ પુસ્તકમાં લખ્યું છે. બાળકોને રૂએ એ રીતે સરસ લખાયું છે. બાપા જરા કાઝી મણાય છતાં બાળકો રસથી વાંચશે. ચિત્રો પણ સારાં છે.

બાપા સરળ છે. વિષય ચરિત્રનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે, બાળકો ખુશીથી વાંચે.

સીતા વનવાસ

પૃષ્ઠ : ૧૦૮ (નાનાં) કિં. ૦-૬-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : પોતે — મુંબઈ

કૃષ્ણચંદ્ર વિદ્યાસાગરે લખેલા અંગાળી પુસ્તકનો આ અનુવાદ ઈ. ૧૮૮૮ માં પ્રગટ થયો છે. વનમાંથી પાછા ફર્યા પછી સીતાને ચિત્રો બતાવે છે. ત્યાંથી કથા શરૂ થાય છે. સામાન્ય વર્ગને રસ પડે તેવું પુસ્તક છે. બાળસાહિત્યમાં ન ચાલે.

સીતાહરણ

પૃષ્ઠ : ૮૭ કિં. ૦-૫-૦

લેખક : જે. જી. ચૌધરી

હિ. જી. જંઝોળી

પ્રકાશક : પોતે — સુરત

પંચવટીમાં રોમ, સીતા અને લક્ષ્મણના વનવાસ જીવનથી શરૂ કરીને રાવણ સીતાજીને લઈ જાય છે, ત્યાં સુધીના પ્રસંગોને બાળનાટકનાં રૂપમાં વણ્યા છે. લખાવટ સારી છે પણ રચના ભજવવા માટે લખાયું હોય તેવી હેવાથી વાચનમાં જરા ખરબચડું લાગે. વાંચવાના સંવાદો કેષ્ટપણ જાતની સ્વચ્છતા કયો વિના સરળતાથી કમળલ લખાવા જોઈએ. એકંદરે ત્રણ અંકનું આ બાળનાટક કીક લખાયું છે. ભજવવા જેટલી તંદુરસ્તી આમાં નથી.

બાપા સરળ છે. વિષય નાટક સંવાદનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી ઉપયોગ કરે.

સુખની ચાવી યાને સંતોષ

પૃષ્ઠ : ૧૬ કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : નૈશિતિ કાપોલય

—અમદાવાદ

ધનની લાલચમાં એક રોઈ ધણું ધણું કરે છે, પણ ધાર્યો પ્રમાણે મળતું જ

નથી. એટલે અસંતોષી બની દુઃખી થાય છે. છેવટે સંતોષ રાખે છે અને પવિત્ર જીવન ગાળે છે. આ જાતની વાર્તા આપી છે. બાળકોને ગમે તેવી વાર્તા છે.

બાપા સરળ છે. વિષય નીતિવાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

સુદામા

પૃષ્ઠ : ૮૭

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : જી. જી. ચૌધરી

હિ. જી. પંચોળી

પ્રકાશક : પોતેજ

—સુરત

સુદામાની ગરીબીના દિવસોથી માંડી કૃષ્ણભિક્ષન સુધીનો પ્રસંગ સંવાદ રૂપે અહીં રજૂ કર્યો છે. વાચન તરીકે રસ પડે એવી લખાવટ છે. બાળકોને જરૂર મળશે. બજારી શકાય તેવું સ્વરૂપ નથી.

બાપા સરળ છે. વિષય સંવાદનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❧

સુધન્વા

પૃષ્ઠ : ૭૭

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : મંગુલાલ રણછોડલાલ મજમુદાર

પ્રકાશક : આર્ય સુધારક પ્રેસ

—વડોદરા

સુધન્વાનું પૌરાણિક ચરિત્ર આ પુસ્તકમાં આપ્યું છે. બાપા શૈલી જરા ભારે છે. એટલે કિશોરસાહિત્યમાં આવે.

❧

સુરત

પૃષ્ઠ : ૭૬

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : બાલુસુખરામ નિર્મલચંદ્રામ મહેતા

પ્રકાશક : એમ. સી. કોહરી

—વડોદરા

સુરતનું વર્ણન વાતીસેલીમાં સરસ લખાયું છે. પણ તે બાળકોના ઉપયોગનું નથી. કિશોરસાહિત્યમાં યાદી રહે.

સુબોધક નીતિકથા

પૃષ્ઠ : ૨૦૭

ક્રિં. ૦-૮-૦

લેખક : ખુગ્ગેદ બમનજી ફગમરોજ

પ્રકાશક : સરજી સાહિત્ય વર્ધક કાર્યાલય

—અમદાવાદ

નૈતિક ઉપદેશ મળે એવી ૧૫૨ નાની વાતો આમાં લખાઈ છે. કેટલીક પ્રચલિત છે, અને કેટલીક નવીન છે. બાળકોને રસ પડે તેવી પણ છે. છપાઈ અને સુધડતા ગ્રંથોએ તેવાં નથી. બાળકો ઉપયોગ કરે એ ધ્યક્ષનીય છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિબોધક વાર્તાનો છે. પાંચમા ધોરણના બાળકો વાંચે. વિષય નિરોપ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

સુબોધ છત્રિસી

પૃષ્ઠ : ૩૮

ક્રિં. ૦-૨-૦

લેખક : સુનીલાલ લક્ષ્મીભાઈ શાહ

પ્રકાશક : પોતે

—પેટલાદ

૪૦ વરસ ઉપર સાદી અને સરળ રીતે લખાયેલી ઉપદેશક વાર્તાની આ ચોપડી છપાઈ હતી. શૈલી બાળકોને રસપ્રદ નીવડે તેવી નથી. લખાવટ પણ જૂનવાણી છે.

સુશીલ કન્યા

પૃષ્ઠ : ૮૪

ક્રિં. ૦-૮-૦

લેખક : દુર્ગાનાથ ગૌરીશંકર દવે

પ્રકાશક : પોતે

—પેટલાદ

સુકન્યાએ રમતમાં અચૂનક ઝડપિની આંખો ફાડી અને પછી તેને જ પરણીને એવા કાંધી. આ ઉચ્ચ સ્ત્રી આગિય રસપ્રદ વાર્તા સૈનીમાં લખાયું છે. બહેનોને ધણું જ રૂચે તેવું છે. બાળસાહિત્યમાં લઘુ શકાય તેવું નથી.

સુંદર કોટ

પૃષ્ઠ : ૧૪૪

ક્રિં. ૦-૧૦-૦

સંપાદક : ગિજ્જનશંકર ભગવાનજી બધેકા

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

નાના ગોટાં, કવિઓના અને લોકગીત મળીને પાંસઠ ગીતો આપ્યાં છે.

પહેલેથી માંડીને પાંચમા ધોરણનાં બાળકો ઉપયોગ કરી શકે તેનાં છે. શાળાઓનાં સમૂહગાન માટે પણ ઉત્તમ છે.

✽

મુંઢર વાતો

પૃષ્ઠ : ૭૦

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : મિત્તુભાઈ

પ્રકાશક : મુંબઈમાં સાહિત્ય મંદિર

—અમદાવાદ

વાચન તરીકે ઉપયોગી થઈ પડે તેવું આ વાચનપાઠો અને વાતોનું પુસ્તક છે. બાળાની દૃષ્ટિએ વિવિધતા મળે તે ખાતર બાળકોને વાંચવા આપવું જોઈએ. ચિત્રો પણ સારાં છે. બાળકોને સારો રસ પડશે.

ત્રીજા અને બીજા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને જરૂર વાંચવા આપવું.

✽

સૂર્ય

પૃષ્ઠ : ૩૬

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : પોતે

સૂર્ય વિષે વૈજ્ઞાનિક માહિતી આમાં આપી છે. અત્યારે એ વિષે વધારે જાણવા જેવી શોધો થઈ હોવાથી આ પુસ્તક જૂનું ગણાય. તેમજ ભાષા અને વિષયની દૃષ્ટિથી બાળકોના બરુનું પણ નથી. એટલે બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

✽

સેવાભૂતિ નંદીવેણુ

પૃષ્ઠ : ૯

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

નંદીવેણુ ગરીબ છોકરો હતો. તેને ઘણું કષ્ટ સહન કરવું પડ્યું. છેવટે દીક્ષા લીધી અને જૈન ધર્મના શરણમાં રહી સેવા કરતાં જીવન વીતાવ્યું. બાળકોને રસ પડે તેવી પદ્ધતિથી લખાયેલું આ ધાર્મિક ચરિત્ર છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ધાર્મિક ચરિત્રનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો પ્રુતીથી વાંચે.

સોનાદેભારી

પૃષ્ઠ : ૪૮

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : ઇશ્વરલાલ વીમાવાળા

પ્રકાશક : ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

એક રાત્રી છે. તેની દાડમડીતું દાડમ રાત્રી ચોરાય છે. તે એક પંખી લઈ જાય છે. તેની ભાળ મેળવી એક છોકરો પંખી લેવા જાય છે. શિયાળ મળે છે. તે તેને જિંદગીને લઈ જાય છે. એક ગુફામાં તે સોનાનાં પીંછાવાળું પંખી છે. તે પંખી એક રાત્રીન્યા હોય છે. શિયાળ રાત્રીકુમાર હોય છે. છેવટે આમ ચમત્કારથી વાતી પૂરી થાય છે. મિથ્યા તત્ત્વવાળી આવી વાતો હવે બંધ થાય તો સાદું.

ભાષા સરળ છે. વિષય વાતીનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે.

❧

સોનેરી પંખી

પૃષ્ઠ : ૧૮

કિં. ૦-૨-૬

લેખક :

પ્રકાશક : કરસનદાસ નારણદાસ

—સુરત

આ એક અંગ્રેજી વાતીનો અનુવાદ છે. અંગ્રેજી પદ્ધતિની વાતીઓમાં આવે તેમ ચમત્કારના પ્રસંગોવાળી આ વાત છે; પણ અયોદ્યા બહાર નહિ જતી હોવાથી બાળકો વાંચી શકે. રસ તો આવી વાતોમાં પડે જ. એક રાત્રી છે. સોનેરી પંખી લેવા કુંવરીને મોકલે છે. બધા બૂલે છે. નાનો કુંવર જાય છે. રાત્રીકુંવરી પરણી ભાવે છે. આવી વાત છે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પરીવાતીનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય છે. બાળકો વાંચી શકે

❧

સ્ત્રીઓનાં સારાં કામ

પૃષ્ઠ : ૮૭

કિં. ૦-૪-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : પોતે

—મુંબઈ

ઈ. ૧૮૯૪ માં આ ચોપડી છપાઈ છે. પરોપકારી, પતિવ્રતા, દેશપ્રેમી, ધાર્મિક સ્ત્રી સદ્ગુણધારી દેશ પરદેશની સ્ત્રીઓનાં કુંઠાં અને બોધક ચરિત્રો આપ્યાં છે. સ્ત્રીઓ અને બાળાઓ માટે આ વાચન ઘણું જ હિતકર છે. આ વાતો ફરીથી લખાય તો ઘણી હિપયોગી અને બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

❧

ત્રી-સદુપદેશ

પૃષ્ઠ : ૬૬

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ચીમનલાલ જીભાષ પરીખ

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

ત્રીઓને સદુચ્ચની શીખામણ આપતું આ પુસ્તક બાળકોના બરતું નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ

❦

સ્થૂલિભદ્ર

પૃષ્ઠ : ૧૭

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટા. શાહ

પ્રકાશક : ન્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

સ્થૂલિભદ્ર રંગરાગમાં રૂપ્યો રહેતો, તેને પ્રધાનપદ મળતાં વૈરાગ્ય થયો અને સાધુ બન્યો, આ વાત બાળકોને રસ પડે તેવી રીતે લખાઈ છે. એક હોપ મોટો છે. વેશ્યા સંબંધનાં વર્ણનો ખૂબ ધૃંગારિક છે. આવાં વર્ણનો બાળકોના વાચન માટે ન જ હોવાં જોઈએ. જૈનસાહિત્યની આ કથા છે.

બાપા સરળ છે. વિષય ધર્મચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચી શકે.

❦

સ્વદેશપ્રેમી પુરુષો

પૃષ્ઠ : ૩૬

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : નારાયણ હેમચંદ્ર

પ્રકાશક : પોતે

દેશપરદેશના ઐતિહાસિક પુરુષોનાં કૃંકાં ચરિત્રો આમાં આપ્યાં છે. પુસ્તક બાળકોના બરતું નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

❦

સ્વદેશીની પ્રતિજ્ઞા

પૃષ્ઠ : ૫૨

કિં. વિનામૂલ્ય

લેખક : ગિજુભાષ

પ્રકાશક : રામજી હંસરાજ

—અમરેલી

સ્વદેશી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ એવી પ્રચારદષ્ટિથી લખાયેલું આ વાચનપાઠનું નાનું પુસ્તક છે. બાળકો ઉપયોગ કરે એ ઇષ્ટ છે.

બાપા સરળ છે. વિષય સ્વદેશી પ્રચારનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

સ્વાધ્યાય

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજીલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : જ્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

જેન બાળકો માટે નીતિ અને ધાર્મિક ઉપદેશવચનો આમાં આપ્યાં છે. બાળકો ધાર્મિક દષ્ટિથી ઉપયોગ કરી શકે. વાચન તરીકે બાળકો ઉપયોગ કરે તેવું ન ગણાય. છતાં બાળકો વાંચે એ હિતકર છે.

❦

સ્વામીભક્ત સૂરપાળ

પૃષ્ઠ : ૩૧

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : માધવરાવ ભા. કથિયંક

પ્રકાશક : બાલજીવન કાર્યાલય

—વડોદરા

સૂરપાળ ગુજરાતનો ઐતિહાસિક વીર છે. તેની ટેક અને સ્વામીભક્તિની કથા સંવાદ રૂપે ભજવવાની દષ્ટિથી લખી છે. બાપા અને રચના જોતાં આ ચોપડી કિશોરોને કામની છે.

❦

સ્વાશ્રયી બનો

પૃષ્ઠ : ૩૬

કિં. ૦-૩-૦

લેખક : વિક્રમદાસ મૂળચંદ શાહ

પ્રકાશક : જીવનલાલ અમરશી મહેતા

—અમદાવાદ

સ્વાશ્રય વિષે આ નિર્ગંધ છે. બાપા અને શૈલી બાળકોનાં બરનાં નથી. બાળ-સાહિત્યમાં ગણી ન શકાય.

❦

હજમડી

પૃષ્ઠ : ૩૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિણુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણમૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

એક હજમડે સળ પડતર ખેતર આપે છે. તેમાં ધન હોવાનો શક રાખી

હનમ હનમડી તેને મેળવવા માટે તપાસ ચલાવે છે. દરમ્યાન કોઈને આવતાં દેખી બેસી જાય છે. ચોર બોકો તે જોઈને રાતે આવી ખેતર ઊંડું ઊંડું ખોદી જાય છે. તેમાં અનાજ વાવી હનમ પૈસાદાર થાય છે. પછી ચોરો ચીડાય છે. તેમને હનમડી ખૂબ છકાવે છે. આ વારતા સરસ રીતે લખાઈ છે. બાળકોને ધણી ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય વિનોદનો છે. પહેલા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

હરિ ભદ્રસૂરિ

પૃષ્ઠ : ૧૬

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : ન્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

હરિભદ્ર બ્રાહ્મણ પંડિત હતા. જૈન વિદ્વાનો સાથે શાસ્ત્રાર્થ થતાં હારીને જૈન બન્યા. ઈતર ધર્મીઓ તરફથી થતા અત્યાચારો સામે તેઓએ લડીને જૈનધર્મને જાગ્રત રાખ્યો. તેમનું જીવનચરિત્ર આમાં લખ્યું છે. ભાષા જરા અઘરી ખરી. છતાં હોશિયાર બાળકો વાંચી લે.

વિષય જીવનચરિત્રનો છે. પાંચમા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

હીરવિજય સૂરિ

પૃષ્ઠ : ૨૪

કિં. ૦-૧-૩

લેખક : ધીરજલાલ ટો. શાહ

પ્રકાશક : ન્યોતિ કાર્યાલય

—અમદાવાદ

હીરવિજયસૂરિ પાલણપુરમાં જન્મ્યા હતા. તેમણે જૈન સમાજમાં ખૂબ પ્રતિષ્ઠા સંપાદન કરી હતી. તેમનું આમાં ચરિત્ર આપ્યું છે. પશુ બાળકો માટે વાચન ભાષા-શૈલીએ ભારે છે. કિશોરસાહિત્યમાં ગણી શકાય.

❦

હરિશ્ચંદ્ર

પૃષ્ઠ : ૪૨

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : મિતુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

હરિશ્ચંદ્રનું પૌરાણિક જીવનચરિત્ર ધણીજ રસિક દબે લખાયું છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે. આવી ગીતે લખાયેલાં જીવનચરિત્રો બાળકોને વાંચવા ગમે જ.

બાપા સરળ અને વહેતી છે. વિષય હ્રવનચરિત્રનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

હંસ અને હંસા

પૃષ્ઠ : ૩૫

કિં. ૦-૨-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—લાવનગર

છ વાર્તાઓ અને છેલ્લે એક વાચનપાઠ છે. વાર્તાઓ પંખીની છે. નાનાં બાળકોને ગમશે. ત્રીજી વાર્તા “ લાવરી અને તેનાં બચ્ચાં ” વધારે પડતી લાંબી છે. લાંબી વાર્તા બાળવર્ગનાં બાળકોને રૂચે નહિ. બાકી લખાવટ ધણી સારી છે. વાર્તાઓ પાંચ રૂડી છે.

બાપા સરળ અને વહેતી છે. વિષય વાર્તાનો છે. બાળવર્ગનાં બાળકો વાંચે વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

હંસરાણી

પૃષ્ઠ : ૬૦

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : ધી જનનલ બુક ડીપો

—મુંબઈ નં. ૨

આ સળંગ પરીકથા છે. પરીકથાઓ જૂની અને અગાનબધી જમાનાનાં ધડાપહો ગણાય. આ જમાનાને તે ન જોઈએ. છતાં આ પરીકથા મધ્યોદયમાં રહી રાખી છે. કેવળ રસ ખાતર જ બાળક તે વાંચી શકે. બીજું ઉપયોગી તત્ત્વ નહિ મળે. લખાવટ સરળ છે. બાળકોને જરૂર ગમશે.

બાપા સરળ છે. વિષય મિથ્યા પરીકથાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય. બાળકો વાંચી શકે.

હાથી ધમ ધમ આલે

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૨-૦

લેખક :

પ્રકાશક : માંડીવ સાહિત્ય મંદિર

—સુરત

હાથીની કેટલીક જાણવા જેવી હકીકત વાર્તારૂપે આ ચોપડોમાં આપી છે. રસિક અને સરળ છે. બાળકોને હાથી વિષે જાણવાનું મળશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય ગ્રાણીકયાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

❦

હાલરકાં

પૃષ્ઠ : ૫૬ (નાનાં) કિં. ૦-૪-૦

લેખક : અવેર્યંદ મેઘાણી

પ્રકાશક : સૌરાષ્ટ્ર સાહિત્ય મંદિર

—રાણપુર

લોકસાહિત્યનો આ રસભર સંગ્રહ છે. પણ અસંસાર કે તે મોટાં માટેનો છે. બાળકો માટે પણ આવો જ સંગ્રહ શોધવો જોઈએ. પુસ્તકો અને બહેનોએ આ હાથ-ગાં બૂલાઈ ગયા હોય તો કંઈક કરી લેવાં જોઈએ. બાળસાહિત્યમાં લાઇ શકાય તેમ નથી.

❦

હિતવચનમાળા

પૃષ્ઠ : ૩૦

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : હનુમાલ ઠાકોરદાસ મોદી

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

૫૦ વરસ ઉપર આ ચોપડી છપાઈ છે. હિતવચનનો આર્યા છે. બાળકોના બરતું આ પુસ્તક નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

❦

હિતોપદેશની વાર્તાઓ લાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૭૬

કિં. ૮-૬-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : આર્યસુધાગર પ્રેસ

—વડોદરા

હિતોપદેશમાંની ૧૬ નાની વાર્તા આ ચોપડીમાં આપી છે. વાર્તા રસિક અને ઉપદેશક છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિવાનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

ભાષા સરળ છે. વિષય પ્રાણીકયાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે

❦

હાલરડાં

પૃષ્ઠ : ૫૬ (નાનાં) કિં. ૦-૪-૦

લેખક : ઝવેરચંદ મેઘાણી

પ્રકાશક : સૌરાષ્ટ્ર સાહિત્ય મંદિર

—રાણપુર

લોકસાહિત્યનો આ રસભર સંગ્રહ છે. પણ અફસોસ કે તે મોટાં માટેનો છે. બાળકો માટે પણ આવો જ સંગ્રહ શોધવો જોઈએ. પુરૂષો અને બહેનોએ આ હાલરડાં બૂલાઈ ગયાં હોય તો કંઈકથી કરી લેવાં જોઈએ. બાળસાહિત્યમાં લઈ શકાય તેમ નથી.

❦

હિતવચનમાળા

પૃષ્ઠ : ૩૦

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : હમનલાલ ઠાકોરદાસ મોદી

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

૫૦ વરસ ઉપર આ ચોપડી છપાઈ છે. ઉપદેશવચનો આપ્યાં છે. બાળકોના અરતું આ પુસ્તક નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

❦

હિતોપદેશની વાર્તાઓ ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૭૬

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. બટ

પ્રકાશક : આર્યસુધારક ટ્રસ્ટ

—વડોદરા

હિતોપદેશમાંની ૧૬ નાની વાર્તા આ ચોપડીમાં આપી છે. વાર્તા રસિક અને ઉપદેશક છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિવાનોનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે બાળકો ખુશીથી વાંચે.

❦

ભાષા સરળ અને વહેતી છે. વિષય જીવનચરિત્રનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

હંસ અને હંસા

પૃષ્ઠ : ૩૫

કિં. ૦-૧-૬

લેખક : ગિજુભાઈ

પ્રકાશક : દક્ષિણામૂર્તિ પ્રકાશન મંદિર

—ભાવનગર

હ વાતોઓ અને છેલ્લે એક વાચનપાઠ છે. વાતોઓ પંખીની છે. નાનાં બાળકોને ગમશે. ત્રીજી વાર્તા “ લાવરી અને તેનાં બચ્ચાં ” વધારે પડતી લાંબી છે. લાંબી વાતો બાળવર્ગનાં બાળકોને રૂચે નહિ. બાકી લખાવટ ધણી સારી છે. વાતોઓ પણ રૂઢી છે.

ભાષા સરળ અને વહેતી છે. વિષય વાતોનો છે. બાળવર્ગનાં બાળકો વાંચે વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે.

હંસરાણી

પૃષ્ઠ : ૬૦

કિં. ૦-૮-૦

લેખક : રમણલાલ ના. શાહ

પ્રકાશક : ધી જરનલ બુક ડીપો

—મુંબઈ નં. ૨

આ સળંગ પરીકથા છે. પરીકથાઓ જૂની અને અજાણબધાં જમાનામાં ઘડાયેલી ગણાય. આ જમાનાને તે ન જોઈએ. છતાં આ પરીકથા મર્યાદામાં રહી શકી છે. કેવળ રસ ખાતર જ બાળક તે વાંચી શકે. બીજી ઉપયોગી તત્વ નહિ મળે. લખાવટ સરળ છે. બાળકોને જરૂર ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય મિથ્યા પરીકથાનો છે. ચોથા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય સામાન્ય. બાળકો વાંચી શકે.

હાથી ધમ ધમ ચાલે

પૃષ્ઠ : ૨૦

કિં. ૦-૧-૦

લેખક :

પ્રકાશક : ગાંધીય સાહિત્ય મંદિર

—મુરત

હાથીની કેટલીક જાણુવા જેવી હકીકત વાતોરૂપે આ ચોપડીમાં આપી છે. રસિક અને સરળ છે. બાળકોને હાથી વિશે જાણવાનું મળશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય પ્રાણીકથાનો છે. બીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાંચે

હાલરડો

પૃષ્ઠ : ૫૬ (નાનાં) કિં. ૦-૪-૦

લેખક : ઝવેરચંદ મેઘાણી

પ્રકાશક : સૌરાષ્ટ્ર સાહિત્ય મંદિર

—રાણપુર

લોકસાહિત્યનો આ ગ્રંથગ્રંથ સંગ્રહ છે. પણ અકસોસ કે તે મોટા માટેનો છે. બાળકો માટે પણ આવો જ સંગ્રહ શોધવો જોઈએ. પુરૂષો અને બહેનોએ આ હાલ-રડો ખૂલાઈ ગયા હોય તો કંઈક કરી લેવાં જોઈએ. બાળસાહિત્યમાં લઈ શકાય તેમ નથી.

હિતવચનભાષા

પૃષ્ઠ : ૩૦

કિં. ૦-૨-૦

લેખક : હમનલાલ કાકોરદાસ મોદી

પ્રકાશક : પોતે

—વડોદરા

૫૦ વરસ ઉપર આ ચોપડી છપાઈ છે. ઉપદેશવચનો આપ્યાં છે. બાળકોનાં બરતું આ પુસ્તક નથી. બાળસાહિત્યમાં ગણી શકાય નહિ.

હિતોપદેશની વાર્તાઓ ભાગ પહેલો

પૃષ્ઠ : ૭૬

કિં. ૦-૬-૦

લેખક : ચંદ્રશંકર મ. બદ

પ્રકાશક : આર્યસુધાગર પ્રેસ

—વડોદરા

હિતોપદેશમાંની ૧૬ નાની વાતો આ ચોપડીમાં આપી છે. વાતો રસિક અને ઉપદેશક છે. બાળકોને ખૂબ ગમશે.

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિવાનોનો છે. ત્રીજા ધોરણનાં બાળકો વાંચે. વિષય નિર્દોષ છે બાળકો ખુશીથી વાંચે.

હિતોપદેશની ત્રાતાઝી ભાગ બીજો પૃષ્ઠ . ૭૯ ક્રિ. ૦-૬-૦

લેખક ચંદ્રશંકર મ બદ

પ્રકાશક . આર્યસુધારક ત્રેસ

—વડોદરા

આ બીજા ભાગમાં ૨૧ વાતો હિતોપદેશમાંથી લેવાઈ છે. વાતો રસિક અને ઉપદેશક છે. બાળકે તે ખૂબ ગમશે

ભાષા સરળ છે. વિષય નીતિવાતોનો છે ત્રીજા ધોરણના બાળકો વાચે. વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો ખુશીથી વાચે

✽

હિંદની કાચી દોલત પૃષ્ઠ ૨૯૬ ક્રિ. ૧-૦-૦

લેખક : નીલકંઠરાય ગદાબાહ

પ્રકાશક : .....

પદાર્થવિજ્ઞાનની સમજ આપતા પાઠો વાર્તાનાંપ રૂપે આમાં આપ્યા છે. તેથી સહેલાઈથી તે વિષે હકીકત જાણી શકાય છે બાળકો સમજી શકે તેવી ભાષા પથ છે વિજ્ઞાનમાં રસ લેતા બાળકો ઠીક ઉપયોગ કરી શકે

ભાષા સરળ છે. વિષય વિજ્ઞાનનો છે. પાચમાં ધોરણના બાળકો વાચે. વિષય નિર્દોષ છે બાળકો ખુશીથી વાચે.

✽

હેમચંદ્રાચાર્ય પૃષ્ઠ . ૨૪ ક્રિ. ૦-૧-૩

લેખક : નાગકુમાર મહાતી

પ્રકાશક જ્યોતિ કાર્યોચય

—અમદાવાદ

હેમચંદ્રાચાર્ય બાળવયમાં જ તેજસ્વી રત્ન સમા ચમક્યા. એક જૈન સાધુએ તેમનું જગત કલ્યાણકું ભવિષ્ય જોઈ તેમને દીક્ષા આપી એ મહાપુરુષનું કલ્યાણકારી જીવનચરિત્ર આમાં આપ્યું છે ભાષા જરા ભારે છે, છતાં બાળકો ત્રાચી લેશે.

વિષય જીવનચરિત્રનો છે. પાચમાં ધોરણના બાળકો વાચે વિષય નિર્દોષ છે. બાળકો જરૂર વાચે

કિશોર-સાહિત્ય

[ચૌદ વર્ષ વટાવી ગયેલાં બાળકોને કિશોર ગણી શકાય. આ બાળકો સામાન્ય રીતે પાંચમા ધોરણનો અભ્યાસ પૂરો કરી ચૂક્યા હોય છે. એવાં - વાંચકોને કામનું જે સાહિત્ય બાલસાહિત્ય સંગ્રહના ૧ લા ભાગની યાદીઓમાં લેવામાં આવ્યું છે તેની સળંગ પાઠી અને તારવી કાઢી છે. એમના લેખક, પ્રકાશક તથા કિંગ્મતની માહિતી સંગ્રહના પહેલા ભાગમાં મળી શકશે.]

- ૧ અઢાર પુરાણ
- ૨ અંધેરી નગરીનો ગર્ધવસેન
- ૩ આદર્શ ચરિત્રાવલિ ભા. ૧
- ૪ આપણા દેશનો ઇતિહાસ ભા. ૨
- ૫ ઇસુ ખ્રિસ્ત
- ૬ ઉલોગી પુરોષ
- ૭ ઐતિહાસિક ચરિત્રમાળા ભા. ૧-૨
- ૮ કચ્છ ગરબાવળી
- ૯ કસરત અને ફ્રીલ
- ૧૦ કંઠાવટી
- ૧૧ કાઉન્ટ ટોલ્સ્ટોયની કુંડી વાર્તાઓ ભા. ૧
- ૧૨ કાવ્યસંગ્રહ (ચ. એ. સો.)
- ૧૩ કાલિકાચાર્ય
- ૧૪ કુમારધર્મ
- ૧૫ કૈલાસ માનસરોવર દર્શન
- ૧૬ કોલંબસનો વૃત્તાંત
- ૧૭ કૌશિકાખ્યાન
- ૧૮ ગણસંગ્રહ ભા. ૧
- ૧૯ ગિરનારનું ગદ્ય
- ૨૦ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિચય
- ૨૧ ગુનીવરની મુસાફરી
- ૨૨ ગોવિંદનું ખેતર
- ૨૩ ધરમાં રમવાની રમતો
- ૨૪ ચતુરસિંગ
- ૨૫ જાતક કથાઓ
- ૨૬ તાર્કિક જોષ
- ૨૭ દમયંતી (ભદ્ર, મ. લ.)
- ૨૮ દલપત શતશઠી

- ૨૯ દાદાજીની વાતો
- ૩૦ દેવી દુર્ગાવતી
- ૩૧ દેશ દેશની માર્ગિક વાતો
- ૩૨ દેશ દેશની રસમય વાતો
- ૩૩ દેશને ખાતર
- ૩૪ દેશી રમતો
- ૩૫ દેવકથાઓ
- ૩૬ દેવચંદ્રજી (શ્રીમદ્)
- ૩૭ દ્રૌપદી
- ૩૮ નળ દમયંતી
- ૩૯ નાના ફૂલબીસ
- ૪૦ નીતિ દર્પણ
- ૪૧ નીતિની શિખામણી
- ૪૨ નીતિવચન
- ૪૩ નીતિસાર
- ૪૪ પદ્મા
- ૪૫ પદ્મિની
- ૪૬ પાટણ સિદ્ધપુરના પ્રવાસ
- ૪૭ પાવાગઢ
- ૪૮ પુત્રધર્મ
- ૪૯ પુત્રપ્રતિ ઉપદેશ (લોડ એસ્ટર ની)
- ૫૦ પ્રખ્યાત સ્ત્રીઓનાં ગુણકીર્તિ
- ૫૧ ફેરસાની કથા
- ૫૨ બાપ્તિસ્ટીસમ
- ૫૩ બાપ્તિસ્ટ કથા
- ૫૪ બાલ અસંગ્રહ ભા. ૨ એ
- ૫૫ બાલમાવળી (પાંક, પ્ર. જ.)
- ૫૬